LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Turvallisuus hyvinvointivaltion sosiaalisena infrastruktuurina

Inhimillisen turvallisuuden rakentuminen relationaalisilla, yhteisöllisillä ja rakenteellisilla tasoilla

Sosiaalityö
Pro gradu -tutkielma

Mirka Jäntti

11.10.2026
Lapin yliopisto

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteen tiedekunta

Työn nimi: Turvallisuus hyvinvointivaltion sosiaalisena infrastruktuurina. Inhimillisen turvallisuuden rakentuminen relationaalisilla, yhteisöllisillä ja rakenteellisilla tasoilla.

Tekijä: Mirka Jäntti

Koulutusohjelma: sosiaalityö

Ohjaaja: Pirjo Oinas

Työn laji: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä, liitteiden lukumäärä: 79 sivua, 1 liite

Vuosi: 2026

Tiivistelmä:

Tutkielman tarkoituksena on tarkastella, miten inhimillinen turvallisuus rakentuu relationaalisella, yhteisöllisellä ja rakenteellisella tasolla sekä miten se voidaan ymmärtää hyvinvointivaltion sosiaalisena infrastruktuurina. Tutkimus toteutettiin integratiivisena kirjallisuuskatsauksena. Aineisto koostui 14 julkaisusta, jotka analysoitiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla.

Tulosten mukaan turvallisuus rakentuu oikeuksien, aineellisten voimavarojen, jatkuvien ihmissuhteiden, yhteisöllisen kuulumisen ja vaikutusmahdollisuuksien yhteydessä. Relationaalinen, yhteisöllinen ja rakenteellinen taso ovat keskinäisriippuvaisia, ja valta vaikuttaa kaikilla tasoilla siihen, kenen turvallisuus tunnistetaan ja millaisin ehdoin se toteutuu. Oikeudet, palvelut ja resurssit eivät muutu automaattisesti eletyksi turvallisuudeksi, vaan niiden vaikutus välittyy saavutettavuuden, tunnustamisen, jatkuvuuden ja vaikutusvallan kautta. Sosiaalityö toimii ihmisten kokemusten, yhteisöjen ja institutionaalisten rakenteiden rajapinnassa. Se voi vahvistaa turvallisuutta, mutta myös tuottaa kontrollia ja ulossulkemista.

Johtopäätöksenä inhimillinen turvallisuus voidaan ymmärtää jatkuvasti rakentuvaksi sosiaaliseksi infrastruktuuriksi, jossa rakenteet, yhteisöt ja ihmissuhteet joko tukevat tai haurastuttavat toisiaan. Tutkielman käsitteellisenä synteesinä esitetään turvan elävän ekologian malli, joka yhdistää turvallisuuden kolme tasoa, neljä välittymisehtoa ja vallan läpileikkaavan merkityksen. Malli on alustava käsitteellinen jäsennys, ei empiirisesti vahvistettu teoria.

Avainsanat: inhimillinen turvallisuus, sosiaalinen infrastruktuuri, sosiaalityö, turvallisuuden kokemus, integratiivinen kirjallisuuskatsaus

Sisällys

1 JOHDANTO 5

2 TURVAN KÄSITTEET 8

2.1 Turvallisuuden käsitteelliset ulottuvuudet 8

2.2 Turvattomuus turvallisuuden vastinparina 10

2.3 Inhimillinen turvallisuus ihmiskeskeisenä lähestymistapana 11

TURVAN TASOT 14

2.4 Turvan tasojen analyyttinen jäsennys 14

2.5 Relationaalinen turva vuorovaikutuksessa 14

2.6 Yhteisöllinen turva kuulumisena ja osallisuutena 16

2.7 Rakenteellinen turva oikeuksien, resurssien ja palvelujen perustana 17

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS 21

3.1 Tutkimuksen tavoite, tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset 21

3.2 Tieteenfilosofiset ja metodologiset lähtökohdat 22

3.3 Integratiivinen kirjallisuuskatsaus 27

3.4 Aineiston haku ja valinta 28

3.5 Laadun arviointi 33

3.6 Teoriaohjaava sisällönanalyysi ja synteesin muodostaminen 36

3.7 Tutkimuksen luotettavuus, eettisyys ja tutkijan refleksiivisyys 40

4 TULOKSET 43

4.1 Inhimillisen turvallisuuden moniulotteisuus aineistossa 43

4.2 Tunnustaminen, luottamus ja jatkuvuus relationaalisen turvan ehtoina 45

4.3 Kuuluminen, osallisuus ja yhteiset tilat yhteisöllisen turvan perustana 48

4.4 Oikeudet, resurssit ja saavutettavat palvelut rakenteellisen turvan ehtoina 51

4.5 Turvan tasojen keskinäisriippuvuus 55

4.6 Sosiaalityö turvan välittäjänä ja vallankäytön paikkana 59

4.7 Johtopäätökset: inhimillinen turvallisuus sosiaalisena infrastruktuurina 63

5 POHDINTA 67

LÄHTEET 72

LIITE 1

1 JOHDANTO

Turvallisuutta, turvattomuutta ja varautumista koskeva keskustelu on kaikkialla läsnä. Puhumme muuttuneesta turvallisuusympäristöstä, uhkista, riskeistä ja vaaroista, joihin yhteiskuntana ja yksilöinä on varauduttava. Turvallisuuskeskustelu ei rajoitu valtion turvallisuusselontekoihin tai poliittisiin linjauksiin, vaan se ulottuu kaikille yhteiskunnan tasoille ja arjen kokemuksiin.

Yhteiskuntakehityksen näkökulmasta inhimillisen turvallisuuden tunnistaminen ja sen vaikutusten ymmärtäminen on keskeistä. Elämme keskellä monitasoista epävarmuutta; sodat, ilmastonmuutos, vastakkainasettelujen kärjistyminen ja talousongelmat horjuttavat konkreettista turvallisuutta. Yksilöissä ja yhteisöissä tämä kasvava epävarmuus näkyy turvallisuudentunteen horjumisena. Turvallisuus kun ei ole sama asia kuin turvallisuuden tunne. Turvallisuutta voi tuntea myös turvattomassa tilanteessa tai päinvastoin, turvattomuus voi nousta myös turvallisessa tilanteessa. Toiveenani on avata keskustelua siitä, miten inhimillisen turvallisuuden, toisin sanoen turvan kokemuksen merkitystä voidaan tarkastella osana muuttuvaa hyvinvointiyhteiskuntaamme.

Turvallisuus rakentuu pienistä, arkisista asioista ja ulottuu kaikille elämän osa-alueille. Sosiaalityön käytännöissä kohtaamme tilanteita, joissa polku luottamukseen ja turvan kokemukseen on syystä tai toisesta katkennut. Asiakkaiden turvan rakenteet voivat olla heikentyneet esimerkiksi taloudellisen niukkuuden, syrjäytymisen, väkivallan, terveysongelmien tai yhteisöllisen tuen vähäisyyden vuoksi. Turvan puute voi näkyä paitsi konkreettisena haavoittuvuutena myös psyykkisenä ja sosiaalisena epävarmuutena. Usein katsommekin asiaa turvan puutteen kautta ja työssä korostuu kriisien hallinta sekä suojelun elementit. Tulipalojen sammuttelu on tärkeää, mutta se vie helposti resursseja ennaltaehkäisystä. Turvattomuutta voidaan vähentää arkisilla keinoilla, kuten vahvistamalla luottamusta, vakautta ja osallisuutta.

Turvallisuutta tarkastellaan julkisessa keskustelussa usein infrastruktuurin, varautumisen ja instituutioiden näkökulmasta. Korhosen (2020, 7) mukaan globaalit uhat, geopoliittiset jännitteet, ilmastonmuutos ja hybridivaikuttaminen ovat tuoneet turvallisuuspuheen osaksi arkipäivää. Valtiokeskeisessä ja traditionaalisessa turvallisuuskäsityksessä huomio kiinnittyy usein rakenteellisiin ja yhteiskunnallisiin tasoihin, kuten puolustukseen,

varautumiseen ja kriittisen infrastruktuurin turvaamiseen. Tällöin turvallisuuden ajatellaan ensisijaisesti suojaavan valtiota ja sen kansalaisia ulkoisilta uhkilta. Turvallisuuden perustaa ei kuitenkaan voida palauttaa ainoastaan yhteiskunnan rakenteisiin. Yhteiskunnan vakauteen vaikuttavat myös kokemukset luottamuksesta, yhteisöllisyydestä, osallisuudesta ja ihmisten välisestä vastavuoroisesta auttamisesta (Bruun 2021, 20.). Näitä voi kuvata yhteiskunnan sosiaalisena infrastruktuurina, omana taustalla vaikuttavana rakenteena, joka mahdollistaa paitsi yhteenkuuluvuuden kokemuksia ja luottamusta myös resilienssiä ja kriisinkestävyyttä.

Maslowin (1987) mukaan turvallisuuden kokemus on perustarve, joka vaikuttaa ihmisen sosiaaliseen toimintakykyyn ja osallisuuteen. Amartya Sen (1999) täydentää, että kaikki inhimillinen kehitys on sidoksissa turvallisuuteen – ilman perusturvaa mahdollisuutemme elää hyvää elämää kaventuvat merkittävästi. Turvan ja turvattomuuden ilmiöt ovat monisyisiä ja rakentuvat sosiaalisissa suhteissa. Korhonen (2020, 14) tarkastelee sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta, kuinka turvallisuuden kokemus syntyy ja muovautuu vuorovaikutuksessa ja kulttuurisissa konteksteissa. Turvallisuus ei siten ole vain objektiivinen tila, vaan jatkuvasti neuvoteltu ja rakennettu sosiaalinen ilmiö. Ilmiön kokonaisvaltainen ymmärtäminen edellyttää myös turvattomuuden mekanismien tunnistamista. Turvattomuuden kokemukseen vaikuttavat paitsi yhteiskunnalliset epävarmuudet, myös yksilön henkilökohtaiset elämäntapahtumat, jotka usein kietoutuvat toisiinsa. Turvattomuutta kokeva ihminen vetäytyy sisäänpäin ja keskittyy perustarpeidensa turvaamiseen (Maslow 1987). Pelko ja epävarmuus heikentävät osallisuutta ja kykyä toimia yhteisön jäsenenä.

Tutkielmani tavoitteena on tarkastella, miten inhimillinen turvallisuus rakentuu relationaalisissa suhteissa, yhteisöissä ja yhteiskunnallisissa rakenteissa. Tavoitteena on ymmärtää turvallisuutta yhteiskuntamme sosiaalisena infrastruktuurina, joka rakentuu luottamuksesta, osallisuudesta, yhteisöllisyydestä ja toimivista yhteiskunnallisista rakenteista. Työtä johtaa ajatus siitä, että turvallisuus ei ole vain olosuhde, vaan prosessi – jatkuvaa vuorovaikutusta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan välillä. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulma (Bruun 2021, Hakoköngäs ym. 2023, Korhonen 2020) ohjaa analyysia siihen, miten turvallisuuden kokemukset ja merkitykset rakentuvat sosiaalisissa rakenteissa sekä yhteydessä toisiin ihmisiin. Sosiaalista konstruktionismia kritisoidaan siitä, kuinka se voi horjuttaa uskoa objektiiviseen, ihmisestä riippumattomaan maailmaan. Kritiikin mukaan voi olla vaikea erottaa todellinen konstruktiosta (Mallon 2008). Kuitenkin

se, että todellisuus ymmärretään kielen ja merkitysten rakentamaksi, antaa vapauden muuttaa, kehittää ja parantaa sitä (Wahlstedt 2024).

Tutkielma tuo esiin näkökulman, jossa inhimillinen turvallisuus ei näyttäydy pelkästään riskien hallintana, vaan yhteisöllisenä ja relationaalisena kokemuksena, joka vaikuttaa yksilön toimijuuteen. Turvattomuutta lisää kokemus siitä, ettei tarvitessaan voi luottaa muiden tarjoamaan turvaan ja apuun. Meille jäävät vahvasti mieleen sekä hetket, jolloin turvattomuuden kokemuksemme on ohitettu, että ne, jolloin hätäämme on vastattu. Näkymättömäksi jääminen tai tarvitsevuuden torjuminen ei vaikuta ainoastaan yksilöön, vaan voi murentaa luottamusta ihmissuhteissa, yhteisöissä ja yhteiskunnan rakenteissa. Vaikka turvan kokemuksen merkitys tunnistetaan, emme vielä täysin hahmota, mikä merkitys on tällä turvan verkolla, joka ulottuu ihmissuhteista yhteisöihin ja läpäisee koko yhteiskunnan. Tätä näkökulmaa ei mielestäni ole suomalaisessa sosiaalityön tutkimuksessa vielä systemaattisesti jäsennetty.

Tutkielma etenee siten, että tarkastelen ensin turvallisuuden ja inhimillisen turvallisuuden käsitteitä sekä turvallisuuden kokemuksellista, sosiaalista ja yhteiskunnallista rakentumista. Tämän jälkeen kuvaan tutkimuksen metodologiset lähtökohdat ja integratiivisen kirjallisuuskatsauksen toteutuksen. Tutkimuksen analyysissa jäsennän inhimillistä turvallisuutta relationaalisella, yhteisöllisellä ja rakenteellisella tasolla sekä tarkastelen näiden tasojen välisiä yhteyksiä. Lopuksi kokoan tulokset yhteen ja pohdin, millaisena sosiaalityön rooli näyttäytyy inhimillisen turvallisuuden ja hyvinvointivaltion sosiaalisen infrastruktuurin rakentumisessa.

2 TURVAN KÄSITTEET

2.1 Turvallisuuden käsitteelliset ulottuvuudet

“Ihminen tarvitsee toista ihmistä tunteakseen olevansa turvassa” -Leo Buscaglia

Turvallisuus voidaan määritellä tilaksi, jossa erilaiset uhat ja riskit ovat hallittavissa (Sanastokeskus 2025). Turvallisuus ei kuitenkaan ole vain mitattava objektiivinen tila. Se on kokonaisuus, joka rakentuu monella tasolla: sosiaalisesti, kulttuurisesti ja kokemuksellisesti. Inhimillinen, sosiaalinen ja psykologinen turvallisuus kietoutuvat toisiinsa. Turvallisuuden voikin sanoa olevan jatkuva, monitasoinen prosessi, joka rakentuu yhteiskunnallisissa rakenteissa, vuorovaikutuksessa ja ihmisten välisessä luottamuksessa (Bruun 2021, 24). Käytännössä turvallisuutta tarkastellaan usein yhteydessä tiettyyn kontekstiin tai ilmiöön, puhutaan esimerkiksi sisäisestä, kansallisesta tai rajaturvallisuudesta, mutta myös sosiaalisesta ja inhimillisestä turvallisuudesta. Turvallisuutta voidaan lähestyä myös sen puuttumisen kautta: tällöin huomio kohdistuu riskien, huolten, pelkojen ja turvattomuuden kokemuksiin. (Mt., 15.)

Perinteisesti turvallisuus on nähty valtiokeskeisenä ilmiönä, jossa painopiste on kansallisessa puolustuksessa ja yhteiskuntajärjestyksen ylläpidossa. Hyvinvointiyhteiskunnassa turvallisuuden tavoite on kuitenkin laajentunut: sen voidaan katsoa liittyvän pyrkimykseen turvata yhteiskunnallinen vakaus, osallisuus ja yhteisöjen eheys. Vaikka järjestyksen ylläpitäminen mielletään toisinaan kontrolliksi tai rajoitukseksi, turvallisuuteen liittyy kiinteästi myös vapauden käsite. Turvallisuutta voidaan käyttää ohjaamaan yksilöiden käyttäytymistä ja yhteiskuntarauhaa ja kontrollipohjaiset turvallisuusmekanismit voidaan nähdä samanaikaisesti vapautta takaavina ja sitä rajoittavina rakenteina (Bruun 2021, 20–22).

Niemelän ja Lahikaisen (2000, 31) mukaan hyvinvointivaltiollinen turvallisuusajattelu perustuu pyrkimykseen turvata osallisuutta, vahvistaa ihmisten työkykyä ja mahdollistaa kuuluminen yhteisöihin. Näin ehkäistään syrjäytymistä, yhteiskunnallista levottomuutta ja polarisaatiota. Korhonen (2020, 7) puolestaan huomauttaa, että valtiokeskeisessä turvallisuuskeskustelussa yksilötason arkiset huolet ja kokemukset jäävät helposti sivuun. Tavallisten ihmisten uhat liittyvät usein jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen, kuten toimeentuloon, terveyteen tai syrjinnän kokemuksiin. Lisäksi yksinäisyys,

merkityksellisyyden puute ja näköalattomuus voivat muodostua keskeisiksi hyvinvointia heikentäviksi tekijöiksi.

Niemelä (2000, 22) näkee turvallisuuden keskeisenä inhimillisenä ja sosiaalisena arvona. Turvallisuus ilmenee luotettavuutena, ennustettavuutena ja levollisuutena. Yksilön tasolla se on sisäistä turvaa, tasapainoa. Ryhmien ja yhteisöjen tasolla mm. perheen ja lähipiirin turvallisuutta. Yhteiskunnan tasolla turva nähdään kansallisena turvallisuutena ja ihmiskunnassa maailmanrauhana. Turvallisuutta voidaan ajatella myös ihmisoikeutena, oikeutena ihmisarvoiseen elämään. Airaksinen (2012, 203) määrittelee turvan tuottaman hyvinvoinnin rauhana: ”Kun puhutaan turvallisuudesta hyvinvointitekijänä, puhutaan rauhasta, jolla tarkoitetaan tilaa ilman uhkaa. Tässä- ja väin tässä- tilassa ihmisellä on mahdollisuus ja tilaisuus toimia omien oikeuksiensa ja vapauksiensa perusteella itseään toteuttaen omien punnittujen halujen mukaisesti.” Turvan kokemus on keskeinen osa hyvää elämää ja sen olemassaolon pohtiminen kuuluu osaksi modernia aikaamme.

Turvallisuuden psykologista ja sosiaalista ulottuvuutta ei voi tarkastella ilman katsausta klassisiin hyvinvointiteorioihin. Maslowin (1987, 20–22) tarvehierarkian mukaan turvallisuuden tarve sijoittuu heti fysiologisten perustarpeiden yläpuolelle. Hierarkian kolmannella tasolla on yhteenkuuluvuuden ja läheisyyden tarve: ihminen haluaa kuulua joukkoon ja tulla nähdyksi. Tätä ei kuitenkaan voi tavoittaa ilman perusturvallisuutta. Yhteenkuuluvuus tuo myös riskin menetyksestä – siksi turvallisuuden tunne ja luottamus ovat keskeisiä yksilön psykologiselle ja sosiaaliselle kehitykselle. Ihminen kaipaa pysyvyyttä ja selkeyttä, joka mahdollistaa eheän minuuden ja luottamuksen rakentumisen. Varhainen perusturvallisuuden kokemus toimii pohjana myöhemmälle hyvinvoinnille ja osallisuudelle (Bowlby 1978). Niemelä (2000, 23) lisää kuinka turvallisuus on tärkein inhimillisen kasvu voimatekijä, erityisesti epävarmuuden aikana.

Sekä Maslowin (1987, 20–22) että Lahikaisen (2000, 64) mukaan luottamus lisää luovuutta ja mahdollistaa itsensä toteuttamisen. Kun ihminen kokee olevansa turvassa, hän voi suunnata voimavaransa kasvamiseen ja kehittymiseen. Turva ei ole vain suoja uhkaa vastaan, vaan edellytys inhimilliselle kehitykselle ja osallisuudelle. Ghaleb (2024) esittää kriittisen näkemyksen Maslowin teoriaan. Sen mukaan turvan ”safety needs”- taso nähdään liiaksi fyysisenä ja taloudellisena vakautena, joka edellyttää ympäristön ennakoitavuutta. Teoria heijastaakin aikansa kulttuurista ja historiallista kontekstia. Lähestymistapa ohittaa turvan tunteen kokemuksellisen ja psykologisen ulottuvuuden. Turva ei ole pelkästään objektiivista suojassa olemista, vaan siihen liittyy subjektiivinen kokemus hallittavuudesta,

luottamuksesta ja yhteisöllisestä tuesta. Maslowin asetelma “tarve täytetty / tarve täyttymättä” jää yksioikoiseksi eikä tuo esiin turvan kokemuksen dynaamista olemusta. Bruunin (2021, 18) muistuttaakin kuinka elämä on väistämättä ennakoimatonta ja yllätyksellistä, täydellistä, kestävää turvan kokemusta ei ole mahdollista saavuttaa.

2.2 Turvattomuus turvallisuuden vastinparina

Niemelän (2000, 22) mukaan turvallisuus on inhimillinen peruspyrkimys ja turvattomuus vastaavasti sitä, ettei tämä peruspyrkimys voi toteutua kaikissa olosuhteissa. Pitkittynyt tai toistuva turvattomuus voi johtaa stressiin ja heikentää luottamusta muihin ihmisiin. Toimintakyky kaventuu ja syrjäytymisen riski kasvaa. Turvattomuutta kokeva ihminen saattaa vetäytyä sosiaalisista suhteista, mikä heikentää osallisuutta ja lisää eristäytymistä. Erityisesti väkivallan uhka voi lisätä mielenterveyden häiriöitä ja horjuttaa sosiaalista toimintakykyä. Maslow (1987, 22) mukaan turvattomuus voi estää yksilöä toteuttamasta muita psykologisia ja sosiaalisia tarpeitaan. Yksilötasolla turvattomuuden kokemus näyttäytyy usein psykologisena ilmiönä, kuten pelkoina, psykosomaattisena oireiluna tai huolen tunteena. Turvattomuutta voidaan tarkastella myös yhteisön sosiaalisten suhteiden ja niiden laadun näkökulmasta. Sosiologisena, yhteiskunnallisena ilmiönä turvattomuus liittyy laajempiin yhteyksiin (Niemelä 2000, 21).

Airaksinen (2012, 16) pohtii väitettä, että koskaan aiemmin emme ole eläneet yhtä turvallista elämää ja tästä huolimatta pelänneet enemmän kuin koskaan? Mikä on tuo syy, joka selittää sekä turvallisuuden että turvattomuuden tunteen lisääntymisen yhtäaikaisesti? Eräs näkökulma on ns. vallitseva pelon kulttuuri, joka koetaan ymmärrettävänä, hyväksyttävänä, arvostettuna ja jopa esimerkillisenä. Taustalla on ajatus yksilöstä heikkona ja haavoittuvaisena olentona. Tiedot maailman konflikteista, levottomuuksista ja riskeistä tavoittavat meidät kaikkialla. Näille kertomuksille jatkuva altistuminen uusintaa ja vahvistaa pelon kulttuuria. Sisäministeriön (2023) teettämässä väestötutkimuksessa todettiin Suomalaisten turvallisuuden tunteen heikentyneen merkittävästi. Väestön kokemukset kuitenkin vaihtelivat alueittain sekä ikäluokittain. Tutkimuksen mukaan huolta koettiin erityisesti taloudesta ja toimeentulosta. Sitran (2026, 14) tulevaisuusbarometri osoittaa suunnan jatkuvan: yhä harvempi (14 %) suomalainen odottaa tulevaisuutta innolla ja näkee siellä mahdollisuuksien sijaan uhkakuvia (18 %).

Pessin ym. (2025b, 2) mukaan syrjintä, ulossulkeminen ja marginalisaatio luovat turvattomuutta, joka voi yksilön kokemuksessa tuntua yhtä todelliselta kuin fyysinen uhka. Turvattomuus voi ilmetä myös hienovaraisemmin; vihjailu, välinpitämättömyys tai rakenteellinen eriarvoisuus voivat hiljalleen murentaa luottamusta ja yhteisöllisyyttä. Kainulainen (2000, 302, 291) tuo esiin kiinnostavan historiallisen näkökulman; aiemmin turvattomuuden juuret yhdistettiin materiaalisen puutteen kaltaiseen konkretiaan, köyhyys lisäsi suoraan koettua turvattomuutta, ja turvattomuuden katsottiin aiheutuvan ulkoisista tekijöistä, kuten epäoikeudenmukaisesta yhteiskuntarakenteesta. Nykytilanteessa turvattomuus ei yksiselitteisesti liity materiaalisiin olosuhteisiin. Turvattomuuden kokemusta synnyttävät ja ylläpitävät monitasoiset, osin itseään vahvistavat ilmiöt, elämän kaikilla osa-alueilla. Toisin kuin aiemmin, nyt jo yhdellä elämänalueella esiintyvä turvattomuus voi vaikuttaa ratkaisevasti, vaikka muut elämänulottuvuudet kuten sosiaaliset suhteet tai asumisen vakaus, pysyisivätkin ennallaan. Tulevaisuuden haaste on ymmärtää turvattomuus aiempaa laajempana ilmiönä. Yhteiskuntamme on taloudellisen toimeentulon lisäksi huomioitava turvan kokemuksen psyykkiset ja emotionaaliset ulottuvuudet.

2.3 Inhimillinen turvallisuus ihmiskeskeisenä lähestymistapana

“Jokaisella on oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.”

(YK:n ihmisoikeusjulistus 3 §; Euroopan ihmisoikeussopimus 5 §; Suomen perustuslaki 731/1999, 7 §)

Inhimillinen turvallisuus viittaa kokonaisvaltaiseen turvallisuuden malliin, mahdollisuuteen elää arvokasta elämää ilman jatkuvaa uhkaa tai pelkoa. Käsitteeseen kuuluu sekä aineellisia (toimeentulo, terveys) että kokemuksellisia ulottuvuuksia (luottamus, osallisuus, toimijuus). Inhimillinen turvallisuus korostaa ihmistä kokonaisuutena, jossa fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi muodostavat kokonaisuuden (Bruun 2021, 15). Heikkola& Myllyntaus (2023, 17–18) lisäävät inhimillisen turvallisuuden rakentuvan lisäksi kyvystä luottaa omaan ja yhteisön toimintakykyyn. Tähän sisältyy sekä subjektiivinen turvallisuuden kokemus että objektiiviset olosuhteet, kuten suoja väkivaltaa, eriarvoisuutta ja muita rakenteellisia uhkia vastaan. Inhimillinen turvallisuus kytkeytyy näin myös oikeuksien toteutumiseen ja mahdollisuuteen elää arvokasta elämää. Vaikka käsite on laaja ja epätarkka, sen vahvuutena on tarkastella ilmiötä monitasoisesti.

Inhimillisen turvallisuus voidaan luokitella kriittiseen tai ei-traditionaaliseen turvallisuuden tutkimukseen, jonka keskiöön asetetaan valtion sijasta ihminen. Kriittisellä voidaan viitata esimerkiksi turvallisuuteen liittyvien itsestäänselvyyksien haastamiseen, erilaisten valtasuhteiden tai puhetapojen tarkasteluun tai vaihtoehtoiselle tavalle käsitteellistää aihetta. (Bruun 2021, 21, 25). Inhimillinen turvallisuus laajentaa turvallisuuskäsitettä ja voi toimia siltana yksilöllisen hyvinvoinnin ja yhteiskunnallisen vakauden välillä. Se ei rajoitu uhkilta suojautumiseen, vaan mahdollistaa perustan sille, että ihminen voi elää mielekästä, arvokasta ja osallistuvaa elämää. Kondouri & Dellis (2023, 29) tuovat mukaan kriittisen näkökulman; inhimillisestä turvallisuudesta ei ole olemassa vakiintunutta määritelmää ja sitä voidaan pitää liian epäselvänä tai epätarkkana ollakseen analyyttisesti perusteltu. Päätöksenteon tukena sen haaste on siinä, että se antaa yhtä suuren painoarvon hyvin erilaisille turvattomuuden ja uhan ulottuvuuksille. Vaikka yksittäistä, kattavaa mittaria ei ole, on kuitenkin kehitetty joukko indikaattoreita ja julkaisuja, joiden avulla voidaan arvioida edistymistä kohti inhimillistä turvallisuutta.

Turvallisuuden tunne on aina suhteessa johonkin, toisiin ihmisiin, ympäristöön ja laajempiin yhteiskunnallisiin rakenteisiin. YK:n (2022) raportti tunnistaa neljä keskeistä inhimillisen turvallisuuden ulottuvuutta: universaalius, keskinäisriippuvuus, ennaltaehkäisy ja ihmiskeskeisyys. Korhosen (2020, 27) mukaan edellä mainittujen ulottuvuuksien avulla voidaan ymmärtää, kuinka turvallisuus koskee kaikkia ihmisiä ja että erilaiset turvattomuudet ovat yhteydessä toisiinsa. Universaaliuden periaate korostaa, että perusoikeudet, kuten terveydenhuolto ja sosiaalinen turva, kuuluvat kaikille. Keskinäisriippuvuus näkyy esimerkiksi siinä, kuinka yhteisöt, tukiverkostot ja osallisuuden rakenteet voivat lieventää yksinäisyyttä ja vahvistaa toimijuutta. Ennaltaehkäisy puolestaan tarkoittaa toimia, joilla pyritään estämään turvattomuuden ja kriisien syntymistä ennen niiden eskaloitumista. Ihmiskeskeisyys korostaa inhimillisyyden tuomista päätöksentekoon, jolloin yksilöiden ja yhteisöjen tarpeita ei ohiteta, vaan niiden ääni pyritään tuomaan näkyviin.

NATO (2022) painottaa inhimillisen turvan vahvistamisessa ihmisoikeuksien ja humanitaaristen periaatteiden noudattamista. Mukaan on nostettu sukupuolinäkökulma, yhteisöjen merkitys, kulttuurinen sensitiivisyys ja haavoittuvuuksien huomioiminen. Ohjeistus korostaa, että inhimillinen turvallisuus on kestävän rauhan edellytys. Gilderin ja Linsdellin (2024, 90–91) mukaan NATO:n ohjeet ovat normatiivisesti kunnianhimoisia, mutta operatiivisesti puutteellisia. Niistä ei selviä miten periaatteita mitataan, miten niistä

tehdään vastuullisia, tai millaista empiiristä näyttöä tehokkuudesta on? Riskinä on, että inhimillinen turvallisuus jää pelkäksi diskursiiviseksi kehykseksi, eikä jalkaudu konkreettiseksi toiminnaksi. Turvallisuus ei ole vain strateginen sana, se on lupaus, joka on lunastettava tekoina, resursseina ja rakenteellisina muutoksina.

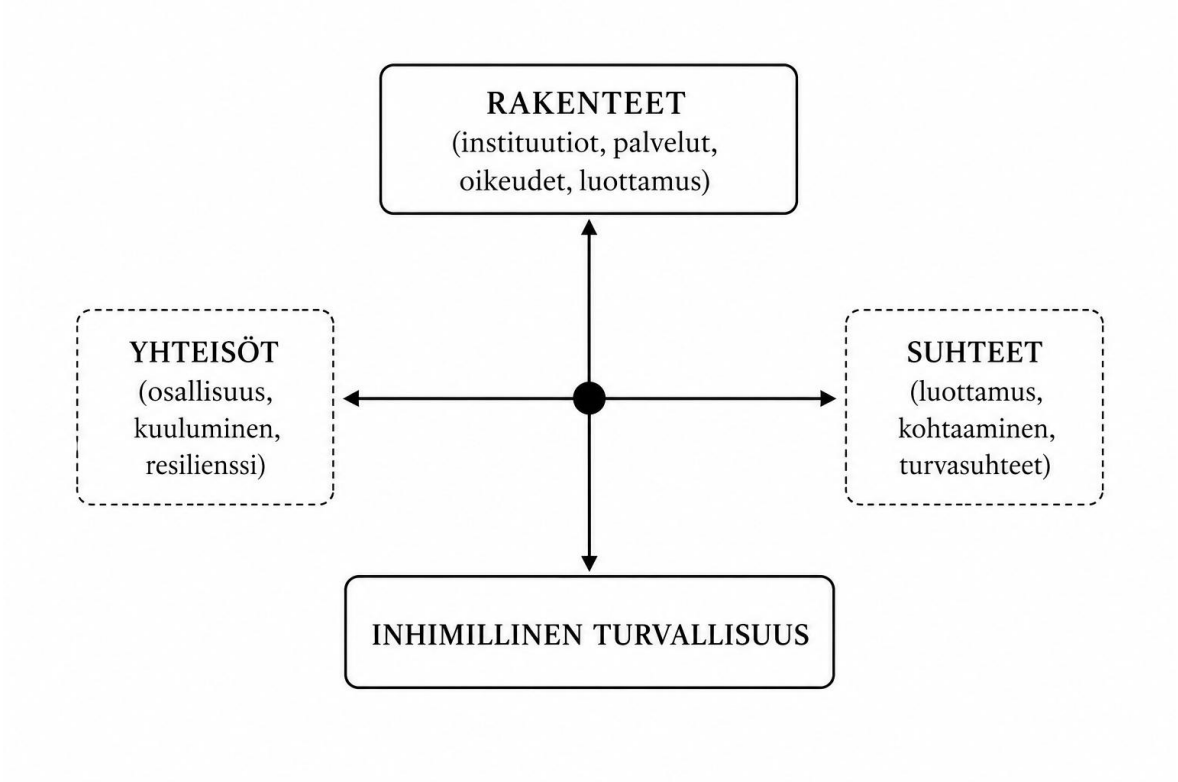
Niemelä& Lahikainen tunnistavat (2000, 9) inhimillisen turvattomuuden taustalla maailmanlaajuisia taustatekijöitä. Kärjistetysti voidaan sanoa, että globaali epävarmuus tuo turvattomuutta ja läheiset suhteet luovat turvaa. Toisaalta läheiset asiatkin voivat lisätä turvattomuutta, globaalit asiat, vaikka olisivatkin kunnossa, harvoin lisäävät turvan kokemusta. Ympäristön, kulttuuristen arvojen ja globaalin tilanteen lisäksi ihmisten välinpitämättömyys toisiaan kohtaan nähdään yleisenä turvattomuuden aiheuttajana. Riskiyhteiskunnan ohella puhutaan "välinpitämättömyyden yhteiskunnasta". Myös YK:n (2022, 12) johtopäätöksissä todetaan inhimillisen turvallisuuden vaativan tulevaisuudessa yhä enemmän yhteisöllisyyttä, empatiaa ja jaettua vastuuta. McAuliffe & Ceriani Cernadas (2026, 1–2) vahvistavat yksittäisten ja selkeiden uhkien muuttuvan kohti kasautuvia, keskinäisriippuvaisia ja eri tasoilla vaikuttavia haasteita. Geopoliittiset konfliktit, ilmastonmuutos, eriarvoisuus, teknologinen murros, oikeuksien kaventuminen ja julkisten resurssien niukkuus eivät vaikuta ihmisiin irrallisina, vaan vahvistavat tai lieventävät toistensa seurauksia. Positiivinen muutos turvallisuuskeskustelussa on siirtymä jälkikäteisestä kriiseihin reagoimisesta ennakoivaan, oikeusperustaiseen ja toimijuutta vahvistavaan lähestymistapaan.

Rekola ym. (2026, 13–17, 19–20) julkaisun perusteella inhimillinen turvallisuus tarkoittaa entistä laajempaa kokonaisuutta, jossa painopiste siirtyy yksilön ongelmien korjaamisesta ihmisten arjen toimintakyvyn, osallisuuden, luottamuksen ja yhteisöllisen resilienssin vahvistamiseen. Ajankohtaisessa työpaperissa korostetaan, että turvallisuus ei jakaudu tasaisesti, vaan siihen vaikuttavat monet tekijät, kuten yhteiskunnalliset eriarvoisuudet, yksilöiden ominaisuudet ja erilaiset elämäntilanteet. Henkinen kriisinkestävyys rakentuu sosiaalisista suhteista, taloudellisista olosuhteista ja toimivista instituutioista. Se tarkoittaa toimeentulon, palvelujen saavutettavuuden, osallisuuden, kuulluksi tulemisen ja tulevaisuuden toivon vahvistamista. Turvan kokemus vahvistuu yhteisöissä, jolloin paikallisyhteisöjen, vertaistuen ja arjen kohtaamisten merkitys kasvaa. Inhimillinen turvallisuus ei tarkoita ainoastaan suojassa olemista, vaan myös mahdollisuutta vaikuttaa omaan elämään, ylläpitää merkityksellisiä suhteita sekä valita turvallisesti haluaako jäädä, lähteä tai palata (Narusova-Schmitz & Lincango 2026, 137–138, 149).

TURVAN TASOT

2.4 Turvan tasojen analyyttinen jäsennys

Moniulotteisen ilmiön jäsentyminen kaipasi selkeyttävää rakennetta. Hurtig (2010, 34) toteaakin käsitteiden toimivan ikään kuin kahvana, jolla ilmiöön tartutaan, jotta asia saadaan tarkasteltavaksi. Nymanin (2021, 333) mukaan turvan kokemus on arjen suhteissa, käytännöissä ja sosiaalisissa rakenteissa rakentuva ja muotoutuva ilmiö. Tätä mukaillen, tarkasteluun valikoitui relationaalinen; vuorovaikutusta painottava, yhteisöllinen ja rakenteellinen taso. Turvan kokemuksen tarkastelu eri tasoilta vastaa sen monitasoisen luonteen vaatimuksiin ja auttaa välttämään joko tai ajattelua (yksilö vs. rakenteet) Tätä rakennetta hyödynnän myös pohjana kirjallisuuskatsauksen analyysissä.

Kuvio 1. Inhimillisen turvallisuuden viitekehys.

2.5 Relationaalinen turva vuorovaikutuksessa

Pessi ym. (2025b, 2–3) tarkastelevat turvallisuutta relationaalisuuden käsitteen kautta. Siinä turvallisuuden nähdään rakentuvan suhteessa toisiin ihmisiin ja ympäröivään maailmaan. Sen kuvataan olevan: “deeply relational — it emerges in the space between people, in trust, compassion, and mutual recognition.” Turva syntyy vuorovaikutuksessa, luottamuksessa ja

kohtaamisissa. Sen voi katsoa edellyttävän vastavuoroisuutta ja yhteyden kokemusta. Relationaalisuus tekee siitä myös haavoittuvan: kun luottamus tai yhteys muihin horjuu myös kokemus turvasta voi heiketä, vaikka ulkoiset olosuhteet pysyisivätkin ennallaan.

Yksilötasolla turvallisuus merkitsee mahdollisuutta elää ilman jatkuvaa väkivallan tai kuoleman uhkaa (YK 2024, 2). Ulkoisten olosuhteiden lisäksi turvallisuuden ytimessä on subjektiivinen kokemus, joka rakentuu psykologisten, sosiaalisten ja kehollisten mekanismien kautta. Lahikainen (2000, 62) muistuttaa, ettei yksilön kokemusmaailmaa voida kuvata ulkopuolelta yksiselitteisesti. Turvallisuuden ja turvattomuuden kokemuksia onkin tarkasteltava osana yksilön suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin ja ympäröivään maailmaan. Itsen suhteuttaminen maailmaan alkaa perustavanlaatuisesta turvallisuuden kokemuksesta. Sen lähtökohtana ovat turvalliset vuorovaikutussuhteet, jotka parhaimmillaan vahvistavat käsitystä maailmasta elämisen ja tutkimisen arvoisena paikkana (Bowlby 1978; Erikson 1968).

Nikupeteri ym. (2023, 905) korostavat emotionaalisen turvan merkitystä. Riittävä emotionaalinen turva liittyy eksistentiaaliseen jatkuvuuteen eli mahdollisuuteen kokea elämä johdonmukaisena ja jossain määrin hallittavana. Jatkuvuuden rikkoutuminen voi muuttaa turvallisuuden epävarmuudeksi ja peloksi. Lahikainen (2000, 86) jatkaa kuinka turvattomuus on osa ihmisyyttä. Emme kuitenkaan salli sen olla näkyvillä ja käytämme peittämiseen valtavaa määrää resursseja mm. pyrkimällä ratkaisemaan, diagnosoimaan tai siirtämään sen somaattiseksi kokemukseksi. Jokainen yksilö kokee turvattomuutta omalla tavallaan ja kokemus on jaettavissa vain siinä määrin, kun annamme tällaiselle keskustelulle tilaa. Pessin ym. (2025b, 2) mukaan turvallisuuden kokemus voi vaihdella merkittävästi eri yksilöiden välillä. Sama ympäristö saattaa näyttäytyä yhdelle turvallisena ja toiselle uhkaavana. Kehollisset reaktiot, kuten jännitys, rentoutuminen tai valppaus, ovat usein ensimmäisiä merkkejä turvan kokemuksen muutoksesta. Toisessa ihmisessä havaittua turvattomuutta voi tukea etsimällä yhteyttä, esimerkiksi myötätunnon kautta. Vaikeissa elämäntilanteissa sisäistä turvaa vahvistavat kuulluksi tuleminen, kokemusten validointi ja aito mahdollisuus osallistua omien asioiden käsittelyyn (Nikupeteri ym. 2023, 915).

Yhteenkuuluvuuden kokemus tuo turvaa ja muodostaa sosiaalisen hyvinvoinnin perustan. Sosiaaliset taidot, luottamus ja empatia eivät kehity tyhjiössä, vaan vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Yhteyden mahdollistavassa ympäristössä on turvallista kasvaa ja kehittyä omiin mittoihinsa. Myös leikki, luovuus ja mielikuvituksen käyttäminen ovat tärkeitä osallisuuden ja toimintavalmiuksien rakentajia (THL 2017, 11, 26). Näiden

toteutuminen edellyttää perusturvallisuutta sekä yhteyttä omaan ja toisten mahdollistamaan turvaan. Maslowin (1987, 20–22) mukaan turvallisuuden kokemus on välttämätön edellytys yhteisöllisyydelle, osallisuudelle ja itsensä toteuttamiselle. Senin (1999) toimintamahdollisuuksien teoria (capability approach) vahvistaa ajatusta. Sen mukaan ilman perusturvaa yksilön vapaus ja kyky elää hyvää elämää kaventuvat merkittävästi. Turvallisuus on paitsi suojaa uhkia vastaan myös positiivinen tila, joka mahdollistaa potentiaalin toteutumisen.

2.6 Yhteisöllinen turva kuulumisena ja osallisuutena

Heinisen (2024, 52) mukaan turvallisuuden toimijuus laajenee yksilöistä yhteisöihin eli tasolle, jolla ihmiset ja yhteisöt osallistuvat aktiivisesti oman turvallisuutensa rakentamiseen. Leeman ja Hämäläinen (2016, 590) korostavat sosiaalisen yhteyden olevan keskeinen osa hyvinvoinnin ja luottamuksen kokemusta. Kun ihmiset kokevat tulevansa nähdyiksi ja kuulluiksi, heidän turvallisuudentunteensa vahvistuu. Samalla vahvistuvat sekä yksilöiden että yhteiskunnan joustavuus ja kyky selviytyä kriiseistä ja toipua niistä. Yhteisöllisen turvallisuuden kohdalla voidaan puhua myös resilienssistä, siitä kuinka yhteisöllä on muuttuvissa olosuhteissa kykyä säilyttää toimintakyky ja reagoida erilaisiin uhkiin (Heininen 2024,59).

Haikkola ja Myllyntaus (2023, 18, 22) tarkastelevat yhteisöllisyyttä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta. Turvallisuuden tunne ei rakennu pelkästään uhkien poissaolosta, vaan keskeisiä ovat kokemus kuulumisesta, luottamus toisiin ihmisiin sekä arjen ennakoitavuus ja sen jatkuvuus. Turva rakentuu erityisesti läheisissä suhteissa, kuten perheessä ja vertaisryhmissä, mutta myös kouluyhteisöt, harrastukset ja muut arjen yhteisöt ovat merkittäviä turvallisuuden tuottajia. Kiusaaminen, syrjintä ja sosiaalinen ulossulkeminen heikentävät turvallisuuden tunnetta. Yhteisöllinen turvallisuus liittyy laajempiin rakenteisiin, sillä palvelujärjestelmä, sosioekonomiset tekijät ja yhteiskunnan instituutiot vaikuttavat eri ryhmien mahdollisuuksiin kokea turvallisuutta. Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien turvallisuus rakentuu epätasaisesti, ja heidän kokemuksiinsa voi kasautua muita enemmän turvattomuutta tuottavia tekijöitä.

Airaksinen (2012, 113) määrittelee sosiaalisen uhkan subjektiivisen uhan alalajiksi. Kun uhka määrittyy sosiaalisesti, yhteisön jäsenet ovat yksin tai yhdessä taipuvaisia pelkäämään tiettyä asiaa tai asemaa. Lahikainen (2000, 67) puolestaan korostaa, että kansallisten ja

globaalien kriisien kohtaaminen yksin toivoa menettämättä on lähes mahdotonta. Jaettu ymmärrys voi lieventää ahdistusta ja tehdä siitä hallittavampaa. Asioiden yhteinen nimeäminen ja luokitteleminen mahdollistavat myös tulevaisuuden suunnittelun ja uhkakuvien tarkastelun. Yhteisön kyky kokea turvattomuutta voidaan nähdä voimavarana, joka edistää kehitystä ja kannustaa elämää suojelevaan toimintaan. Ryhmästä voi muodostua yksilöä suojeleva koti (Lahikainen 2000, 75).

Sitran (2026, 19–20) mukaan turvallisuuden tulevaisuus voidaan nähdä prosessina, joka rakentuu institutionaalisten rakenteiden lisäksi siitä, miten ihmiset kohdataan yhteisöissä, palveluissa ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Valtioneuvoston (2025b,13) turvallisuusstrategiassa korostetaan järjestöjen, vapaaehtoistoiminnan, kulttuuripalvelujen ja muun kansalaistoiminnan roolia yhteisöllisyyden edistämisessä ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Paikallisyhteisöissä on kykyä tukea jäseniään ja ylläpitää luottamusta. Arjessa koettu turva lisää halua osallistua yhteisön toimintaan ja vahvistaa sosiaalista pääomaa. Esimerkiksi asuinympäristössä koettu turvallisuus voi lisätä osallistumista yhteisölliseen toimintaan (Bruun 2021, 35).

2.7 Rakenteellinen turva oikeuksien, resurssien ja palvelujen perustana

Niemelän (2000, 28–29) mukaan pohjoismainen hyvinvointivaltio on rakennettu sosiaalisen turvallisuuden arvon perustalle. Turvallisuudella on laaja poliittinen hyväksyntä, ja sen nimissä on perusteltu monenlaisia yhteiskunnallisia intressejä. Historiasta kumpuaa ajatus turvasta ”vapautena pelosta ja puutteesta”. Sosiaalisesta turvallisuudesta on hiljalleen muodostunut yksi länsimaiden suurista tavoitteista, kun olemme ymmärtäneet, etteivät kollektiiviset ja taloudelliset keinot yksin riitä kaikkiin yksilöiden turvallisuuteen liittyviin tarpeisiin. Owens (2012, 547–548) on samoilla linjoilla kuvatessaan, että inhimillinen turvallisuus voidaan ymmärtää yhteiskunnallisen hallinnan muotona ja osana sosiaalipolitiikkaa. Palvelujärjestelmä ei ole vain turvallisuuden taustatekijä, vaan se rakentaa ihmisten kokemusta siitä, että he ovat yhteiskunnan kannattelemia. Rakenteet muodostavat suojaavan turvaverkon.

Yhteiskunnallisena ja poliittisena kysymyksenä turvallisuus liittyy mahdollisuuksiin osallistua, tulla kohdelluksi yhdenvertaisesti ja luottaa sekä toisiin ihmisiin että yhteiskunnan instituutioihin. UNDP:n (2022, 9) mukaan turvattomuuden kokemusten lisääntyminen liittyy luottamuksen heikkenemiseen erityisesti suhteessa instituutioihin,

hallintoon ja muihin ihmisiin. Luottamuksen puute on haavoittumistekijä, joka heikentää ihmisten välistä solidaarisuutta ja yhteisöjen yhteenkuuluvuutta. Rakenteelliset tekijät, kuten sosiaalipalvelut, yhteisötoiminta ja hyvinvointipolitiikka voivat joko vahvistaa tai horjuttaa ihmisten kokemaa turvaa. Toisaalta ylikontrolloiva, turvallisuuteen painottuva ilmapiiri unohtaa herkästi turvan taustalla vaikuttavan luottamuksen. Yhteisöllisyys ja ihmisten välisten yhteyksien merkitys unohtuu. (Bruun 2021,66–67.).

Saari ym. (2025, 126, 141) kirjoittavat suomalaisen yhteiskunnan luottamusta ja turvallisuutta kuvaavien mittareiden olevan liikkeessä, vaikka Suomi sijoittuu edelleen vahvasti kansainvälisissä vertailuissa. Yhteiskuntamme näyttäytyy kokonaisuutena varsin kimmoisana luottamuksessa tapahtuville muutoksille. Samalla herää kiinnostava kysymys siitä, voiko turvallisuuden lisääntyminen tehdä yhteiskunnasta entistä herkemmän turvallisuuspoikkeamille. Airaksisen (2012, 111) mukaan turvallisuusinstituutioita pidetään luotettavina ja oikeutettuina siinä määrin kuin ne kykenevät ilmaisemaan, kanavoimaan ja perustelemaan ihmisten omaa turvallisuutta koskevaa huolta ja ahdistusta. Rakenteellinen turvallisuus ei näin perustu ainoastaan instituutioiden olemassaoloon, vaan myös niiden kykyyn tunnistaa ihmisten kokemukset ja vastata niihin.

Nykyiset turvallisuusuhat kietoutuvat entistä vahvemmin toisiinsa. YK:n (2022, 10–11,16–18) raportissa käytetään käsitettä *new threats to human security in the Anthropocene*, jolla kuvataan esimerkiksi ilmastonmuutoksen, pandemioiden, eriarvoisuuden ja disinformaation keskinäisiä yhteyksiä ja rajat ylittävää luonnetta. Uhkien moniulotteisuus haastaa hyvinvointirakenteita, sillä turvattomuus ei enää rajaudu yksittäisiin kriiseihin. Yksilöiden ja yhteisöjen perusturvaa voivat horjuttaa samanaikaisesti yhteiskunnallinen eriarvoisuus, ympäristön epävakaus ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat sääilmiöt. Raportti esittääkin kiinnostavan havainnon; sen mukaan kuusi seitsemästä ihmisestä maailmassa kokee olonsa turvattomaksi, vaikka ihmiskunnan kehityksen mittarit, kuten koulutus, elinikä ja elintaso ovat historiallisen korkealla tasolla. Tämä havainto korostaa, ettei taloudellinen tai yhteiskunnallinen kehitys itsessään takaa turvallisuuden tunnetta.

Närhi (2015, 322, 325) nostaa esiin ekososiaalityön näkökulman, jossa ihmisen ja ympäristön vuorovaikutussuhteen muutokset ovat keskeisiä. Järjestelmäkeskeinen palvelujärjestelmä ohittaa herkästi tämän suhteen merkityksen. Näkökulman laajentaminen ja resurssitietoisuuden lisääminen voivat vahvistaa ymmärrystä ihmisen ja ympäröivän luonnon suhteesta sekä siinä tapahtuvista muutoksista. Nämä ilmiöt eivät kuitenkaan kohdistu kaikkiin samalla tavalla, vaan ne voivat vahvistaa jo olemassa olevia

eriarvoisuuden rakenteita ja lisätä erityisesti valmiiksi heikommassa yhteiskunnallisessa asemassa olevien ihmisten haavoittuvuutta (Wazni ym. 2025, 241). Turvattomuuden kokemus voidaan nähdä näin myös rakenteellisesti kasautuvavana ilmiönä. Lahikaisen (2000, 84) mukaan ekologisten ongelmien keskiössä on ihmisen kyky samaistua ihmiskuntaan tai jopa koko luomakuntaan. Tämä muodostaa lähtökohdan sille, että pystymme luopumaan kestämättömistä mukavuuksista ja eduista. Heininen (2024, 54, 61) korostaa, ettei ympäristö ole turvallisuudesta erillinen, vaan se muodostaa yhteisöjen elämän perustan. Ekologinen kestävyys kytkeytyy siten suoraan sosiaaliseen ja yhteisölliseen turvallisuuteen.

Leotti ja Wahab (2024, 663–665) esittävät kuinka rakenteellisen turvallisuuden tulisi lähteä instituutioiden vastuusta turvan kokemuksen kannattelijoina. Tämän tunnistaminen voisi ehkäistä sosiaalipalveluissa esiintyvää epätasa-arvoa ja kontrollia. Olennaista on tunnistaa yhteiskunnallisen ja rakenteellisen vallan, syrjinnän ja eriarvoisuuden vaikutukset asiakkaiden elämään. Epävarmuuden aikakaudella yhteiskunnan tehtävä yhteisöllisen turvallisuuden ja resilienssin vahvistajana korostuu. Tukemalla toivoon perustuvaa tulevaisuusajattelua, yksilöiden ja yhteisöjen toimijuutta sekä muutoskykyä voi vahvistaa luottamusta ja rakentaa turvaa epävakaassa maailmassa (Wazni ym. 2025, 249).

Iso-Markun ja Helwigin (2024, 1–2) mukaan turvallisuuskehityksessä korostuu resilienssi eli yksilöiden ja yhteiskunnan kyky säilyttää toimintakyky erilaisissa häiriötilanteissa, sopeutua muutoksiin ja palautua niistä. Se ei rakennu ainoastaan viranomaistoiminnasta, vaan myös osallisuudesta, luottamuksesta ja yhteisöllisyydestä. Luottamus ylläpitää yhteiskunnan toimintakykyä ja psykologinen kriisinkestävyys tunnistetaankin keskeiseksi turvallisuustekijäksi (Valtioneuvosto 2025b, 9–10). Kehitys näyttäytyy ristiriitaisena: yhteiskuntamme on tilastollisesti aiempaa turvallisempi, mutta koettu turvattomuus lisääntyy (Rekola ym. 2026). Tämä näkyy mm. mielenterveys haasteina, osattomuuden kokemuksina ja kasvavana epävarmuutena omasta tulevaisuudesta. Turvallisuuden sosiaaliset juurisyyt voivat jäädä helposti taka-alalle. Turvaa ei voida rakentaa pelkästään valvonnalla tai kriisien ratkomisella, jos samalla eriarvoisuus, yksinäisyys ja palveluiden heikkeneminen lisäävät ihmisten turvattomuutta.

Kouvon (2025, 118–119) mukaan länsimaiset luottamusyhteiskunnat ovat muutoksessa, vaikka institutionaalinen ja ihmisten välinen luottamus ovat Suomessa edelleen vahvoja. Luottamus ihmisten reiluuteen ja auttavaisuuteen näyttää jopa vahvistuneen, vaikka mediasta saamamme kuva voikin olla päinvastainen. Turvallisuutta koskevalla julkisella

puheella on merkitystä, Rekola ym. (2026, 2, 4–5) mukaan keskustelu painottuu liiaksi ajankohtaisiin kriiseihin ja varautumiseen, jolloin turvallisuuden pitkän aikavälin yhteiskunnalliset ulottuvuudet jäävät vähemmälle huomiolle. Suomalaisten turvattomuus on lisääntynyt erityisesti suhteessa turvaverkkoihin, palveluiden saatavuuteen ja oman elämän ennakoitavuuteen. Toimeentulo-ongelmat, sairastaminen, työttömyys ja erilaiset kriisit kietoutuvat monesti toisiinsa. Valtioneuvoston (2025b, 11, 20–23) turvallisuusstrategian mukaan turvallisuusympäristön muutos, pitkittyneet kriisit, hybridiuhat ja infrastruktuuriin kohdistuvat häiriöt ovat osoittaneet suomalaisen kokonaisturvallisuusmallin toimivan, mutta samalla tehneet näkyviksi sen kehittämistarpeita. Tulevaisuudessa tarvitaan entistä tiiviimpää yhteistyötä viranomaisten ja muiden toimijoiden välillä sekä kykyä tunnistaa nopeasti muuttuvia ja keskinäisriippuvaisia uhkia.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuksen tavoite, tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimusaiheen tulee olla merkityksellinen oman tieteenalan kannalta ja kytkeytyä alan teoreettiseen sekä yhteiskunnalliseen keskusteluun (Laitinen 2010, 48). Tämä tutkielma sijoittuu sosiaalityön, sosiaalipolitiikan ja turvallisuustutkimuksen rajapintaan. Aihe on ajankohtainen, sillä geopoliittiset jännitteet, ilmastonmuutos, sosiaalinen polarisaatio ja palvelujärjestelmien muutokset ovat lisänneet keskustelua turvallisuudesta ja turvattomuudesta. Sosiaalityössä turvallisuus liittyy ihmisten hyvinvointiin, oikeuksiin, osallisuuteen, ihmissuhteisiin ja yhteiskunnallisiin toimintamahdollisuuksiin.

Turvallisuutta tarkastellaan yhteiskunnallisessa keskustelussa usein valtion turvallisuuden, varautumisen ja ulkoisten uhkien näkökulmista. Tällainen tarkastelu ei yksin tavoita sitä, miten turvallisuus rakentuu ihmisten arjessa, sosiaalisissa suhteissa, yhteisöissä ja palvelujärjestelmissä. Vaikka turvallisuuden merkitys hyvinvoinnille tunnistetaan sosiaalityössä, sitä koskeva tutkimus on käsitteellisesti hajanaista. Erityisesti inhimillisen turvallisuuden käsitettä on sovellettu sosiaalityön kontekstissa rajallisesti. Tutkielma vastaa tähän tutkimustarpeeseen tarkastelemalla turvallisuutta kokemuksellisena, sosiaalisesti rakentuvana ja yhteiskunnallisiin olosuhteisiin kiinnittyvänä ilmiönä.

Tutkimusilmiön tarkasteleminen edellyttää näkökulman rajaamista, koska mitään ilmiötä ei voida tutkia täysin sellaisenaan (Laitinen 2010, 50). Tässä tutkielmassa inhimillisellä turvallisuudella tarkoitetaan ihmisen elettyä mahdollisuutta olla suojassa, kuulua, toimia ja vaikuttaa omaan elämäänsä. Tarkastelun ensisijaisena kohteena ei siten ole valtion tai instituutioiden turvallisuus sinänsä, vaan se, miten turvallisuus toteutuu ihmisen arjessa. Palvelut, instituutiot ja yhteiskunnalliset rakenteet sisältyvät tarkasteluun siltä osin kuin ne vahvistavat tai heikentävät tätä elettyä turvallisuutta.

Hyvinvointivaltion sosiaalisella infrastruktuurilla tarkoitetaan tässä tutkielmassa ihmissuhteiden, yhteisöjen, palvelujen, oikeuksien ja resurssien muodostamaa kokonaisuutta, jonka välityksellä eletty turvallisuus rakentuu. Inhimillistä turvallisuutta tarkastellaan relationaalisella, yhteisöllisellä ja rakenteellisella tasolla. Tasot eivät tarkoita kolmea erillistä turvallisuuden lajia tai keskenään hierarkkisia vaiheita, vaan analyyttisiä näkökulmia samaan ilmiöön. Relationaalisella tasolla huomio kohdistuu ihmisten välisiin suhteisiin ja kohtaamisiin, yhteisöllisellä tasolla kuulumiseen, osallisuuteen ja yhteisiin

ympäristöihin sekä rakenteellisella tasolla oikeuksiin, resursseihin, palveluihin ja instituutioihin. Tasot erotetaan tarkastelua varten toisistaan, mutta niiden ymmärretään olevan jatkuvassa vuorovaikutuksessa.

Tutkielman tehtävänä on tarkastella, miten inhimillinen turvallisuus rakentuu hyvinvointivaltion sosiaalisena infrastruktuurina. Tavoitteena on integratiivisen kirjallisuuskatsauksen avulla jäsentää turvallisuutta rakentavia, vahvistavia ja heikentäviä tekijöitä, niiden välisiä yhteyksiä sekä sosiaalityön merkitystä turvallisuuden muodostumisessa.

Tutkielman pääkysymys on:

Miten inhimillinen turvallisuus rakentuu hyvinvointivaltion sosiaalisena infrastruktuurina relationaalisten suhteiden, yhteisöjen ja yhteiskunnallisten rakenteiden vuorovaikutuksessa?

Pääkysymystä täsmennetään seuraavilla alakysymyksillä:

Millaiset tekijät rakentavat, vahvistavat tai heikentävät inhimillistä turvallisuutta relationaalisella, yhteisöllisellä ja rakenteellisella tasolla?

Miten inhimillisen turvallisuuden relationaalinen, yhteisöllinen ja rakenteellinen taso kytkeytyvät toisiinsa?

Millaisena sosiaalityön rooli näyttäytyy inhimillisen turvallisuuden rakentumisessa ja vahvistamisessa?

Tutkielman tavoitteena on lisäksi muodostaa aineistoon perustuva alustava käsitteellinen malli inhimillisen turvallisuuden rakentumisesta. Malli yhdistää turvallisuuden eri tasot ja jäsentää niitä ehtoja, joiden kautta oikeudet, resurssit, palvelut, yhteisöt ja ihmissuhteet voivat muuttua ihmisen arjessa eletyksi turvallisuudeksi. Kyseessä on käsitteellinen ehdotus, ei empiirisesti testattu teoria. Malli tarjoaa lähtökohdan myöhemmälle empiiriselle arvioinnille ja kehittämiselle sosiaalityön erilaisissa toimintaympäristöissä.

3.2 Tieteenfilosofiset ja metodologiset lähtökohdat

Tutkielmani perustuu teoreettiseen ja käsitteelliseen tutkimusotteeseen. Tieteenfilosofisesti nojaan sosiaaliseen konstruktionismiin sekä fenomenologis-hermeneuttiseen lähestymistapaan. Valinnat ovat perusteltuja, koska ymmärrän inhimillisen turvallisuuden

kokemuksellisena, merkityksellistettynä ja vuorovaikutuksessa rakentuvana ilmiönä. Turvallisuus ei ole vain yksilön sisäinen tunne tai ulkoisesti mitattava tila, vaan se rakentuu suhteissa toisiin ihmisiin, yhteisöihin, instituutioihin ja yhteiskunnallisiin rakenteisiin. Tästä näkökulmasta inhimillinen turvallisuus voidaan ymmärtää hyvinvointivaltion sosiaalisena infrastruktuurina, jota luottamus, osallisuus, yhteisöllisyys ja toimivat yhteiskunnalliset rakenteet osaltaan ylläpitävät.

Tutkielmani ei sisällä itse kerättyä empiiristä aineistoa, vaan se toteutetaan integratiivisena kirjallisuuskatsauksena. Koska inhimillinen turvallisuus on abstrakti ja moniulotteinen käsite, sen tarkasteleminen edellyttää teoreettista synteesiä ja käsitteellistä selkiyttämistä sosiaalityön kontekstissa. Tavoitteenani on muodostaa teoreettinen kokonaiskuva siitä, millaiset tekijät rakentavat, vahvistavat tai heikentävät inhimillistä turvallisuutta relationaalisella, yhteisöllisellä ja rakenteellisella tasolla. Tarkastelen myös sitä, miten nämä tasot kytkeytyvät toisiinsa ja millaisena sosiaalityön rooli näyttäytyy inhimillisen turvallisuuden rakentumisessa ja vahvistamisessa. Teoreettinen tutkimusote on mielestäni erityisen tarpeellinen, koska inhimillinen turvallisuus on sosiaalityön tutkimuksessa vielä osittain vakiintumaton käsite. Tutkielmani pyrkii luomaan käsitteellistä perustaa, joka auttaa ymmärtämään turvallisuutta hyvinvointivaltion sosiaalisena infrastruktuurina ja joka voisi myöhemmin toimia myös empiirisen tutkimuksen lähtökohtana.

Sosiaalinen konstruktionismi. Turvallisuutta ja turvattomuutta koskevat merkitykset eivät synny irrallaan sosiaalisesta maailmasta. Ne rakentuvat kielessä, vuorovaikutuksessa, yhteisöissä ja instituutioissa sekä suhteessa historialliseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiin. Turvallisuus voi näyttäytyä kokemuksena luottamuksesta, kuulumisesta ja toimintamahdollisuuksista, mutta samalla myös yhteiskunnallisena määrittelynä siitä, ketä tai mitä suojellaan, millaisia uhkia tunnistetaan ja kenellä on mahdollisuus tulla nähdyksi turvallisuuden arvoisena.

Zahavin (2018, luku 9) mukaan sosiaalinen järjestys on inhimillisen toiminnan tuote. Ihmiset luovat ja muovaavat vuorovaikutuksen moninaisten muotojen kautta sosiaalisia rakenteita ja instituutioita, jotka voivat myöhemmin saavuttaa objektiivisen todellisuuden aseman. Rakenteet alkavat määrittää sitä, mikä ymmärretään normaaliksi, ja poikkeamien estämiseksi luodaan sanktioita. Ajan myötä asiat voivat alkaa näyttää väistämättömiltä ja objektiivisilta, vaikka institutionalisoituneen maailman objektiivisuus on inhimillisesti tuotettua ja rakennettua. Ihmiset myös sisäistävät tämän sosiaalisen todellisuuden: kasvamme yhteiskunnan sisällä ja omaksumme sen kieltä, rooleja, asenteita ja normeja.

Fenomenologisen näkökulman mukaan mikään arjen sosiaalisen elämän kuvaus ei voi olla täydellinen, ellei se ota huomioon yksilöllisten subjektiivisuuksien panosta.

Tässä tutkielmassa sosiaalinen konstruktionismi auttaa tarkastelemaan sitä, miten turvallisuuden merkitykset muotoutuvat sosiaalisissa suhteissa ja yhteiskunnallisissa rakenteissa. Se auttaa myös tekemään näkyväksi sen, että turvallisuutta koskevat käsitykset eivät ole neutraaleja tai itsestään selviä. Ne sisältävät valintoja, rajauksia ja valtasuhteita, joilla on merkitystä myös sosiaalityön kannalta.

Korhosen (2020, 14) mukaan turvallisuutta voidaan tarkastella sosiaalisen konstruktionismin kautta jatkuvasti rakentuvana ja uudelleen muotoutuvana ilmiönä, joka saa merkityksensä ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja kulttuurisissa yhteyksissä. Myös Bergerin ja Luckmannin (1966; 2005) klassinen määritelmä tukee tätä ajatusta: sosiaalinen todellisuus on rakennelma, joka muotoutuu ja muuttuu sosiaalisten prosessien kautta (Hakoköngäs ym. 2023, 62). Näin myöskään käsitys turvallisuudesta ei ole pysyvä tai universaali, vaan eri kokemukset ja näkökulmat saavat erilaisissa tilanteissa enemmän näkyvyyttä kuin toiset. Relationaalisella tasolla turvallisuus rakentuu ihmisen tulkinnoissa omasta asemastaan sekä suhteissa toisiin ihmisiin. Yhteisöllisellä tasolla siihen vaikuttavat vuorovaikutus, luottamus, kuuluminen ja yhteiset normit. Rakenteellisella tasolla turvallisuuden rakentumisessa korostuu puolestaan diskursiivisuus: poliittisissa ja institutionaalisissa prosesseissa määritellään, mikä tunnistetaan uhaksi, ketä suojellaan ja millä tavoin turvallisuutta tuotetaan (Hakoköngäs ym. 2023, 63). Turvallisuuden kokemuksen voikin sanoa olevan samanaikaisesti henkilökohtainen ja kollektiivinen konstruktio. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta inhimillinen turvallisuus rakentuu näiden tasojen välisessä vuorovaikutuksessa, mikä auttaa tarkastelemaan sitä myös hyvinvointivaltion sosiaalisena infrastruktuurina.

Fenomenologis-hermeneuttinen näkökulma. Lähtökohtana on ajatus inhimillisestä turvallisuudesta elettynä ja merkityksellistettynä kokemuksena. Fenomenologinen näkökulma mahdollistaa turvallisuuden tarkastelemisen ihmisen kokemuksena, kun taas hermeneuttinen lähestymistapa auttaa jäsentämään kokemuksille annettuja merkityksiä osana laajempaa sosiaalista ja yhteiskunnallista kontekstia.

Stanford Encyclopedia of Philosophy (2023) määrittelee hermeneutiikan filosofiseksi tutkimussuuntaukseksi, jonka ydinajatuksena on tulkinnan ja ymmärtämisen tutkiminen. Hermeneutiikka käsittelee sitä, miten ihmiset jäsentävät merkityksiä ja ymmärtävät

kokemuksiaan suhteessa ympäröivään maailmaan. Se ei rajoitu vain tekstien tulkitsemiseen, vaan on kiinnostunut ihmisen intentioiden, uskomusten ja toiminnan merkityksistä sekä siitä, miten nämä merkitykset ilmenevät kulttuurisessa ja historiallisessa kontekstissa. Hermeneutiikan perusajatuksena on, ettei ymmärrys synny irrallisena ja objektiivisena havaintona, vaan jatkuvan tulkintaprosessin tuloksena. Tutkijan aikaisemmat käsitykset, konteksti ja tutkimuskohteen merkitysrakenne kietoutuvat siinä toisiinsa. Hermeneuttinen kehä kuvaa ymmärryksen syntymistä osien ja kokonaisuuden välisessä vuorovaikutuksessa. Hermeneutiikka sopii sosiaalityön ilmiöiden tarkasteluun, sillä merkitykset eivät ole itsestään selvää tietoa, vaan ne ilmenevät ihmisten kokemuksissa ja vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa.

Fenomenologia ja hermeneutiikka liittyvät tiiviisti toisiinsa, mutta katsovat ilmiötä hieman eri tavoin. Fenomenologia keskittyy siihen, miten ilmiö ilmenee kokemuksessa, kun taas hermeneutiikka painottaa kokemuksen tulkintaa ja merkityksellistämistä. Ajattelen niitä tutkielmassani toisiaan täydentävinä lähestymistapoina. Fenomenologia tarjoaa perustan turvallisuuden kokemukselliselle tarkastelulle. Sen kautta voidaan kysyä, millaisena turva tai turvattomuus koetaan ihmisten arjessa. Hermeneutiikka puolestaan auttaa kysymään, mitä nämä kokemukset merkitsevät ja miten niitä voidaan ymmärtää osana sosiaalityön käytäntöjä ja yhteiskunnallisia rakenteita.

Zahavi (2018, luku 3) kuvaa fenomenologian luonnetta ennakkoluulottomana uteliaisuutena. Ilmiöiden äärelle tulisi saapua avoimin mielin, jotta ne voisivat paljastua sellaisina kuin ne ovat. Huomion tulisi kohdistua siihen, miten asiat kohdataan kokemuksessa, ei vain siihen, millaisiksi olemme ne etukäteen ajatelleet. Määritelmien tulee perustua ilmiöiden huolelliseen ja ennakko-oletuksia haastavaan tarkasteluun.

Zahavin (2018, luku 9) mukaan fenomenologia selkiyttää sitä kehystä, jonka puitteissa yhteiskuntatieteet toimivat. Sosiaalinen maailma paljastuu monenlaisissa intentionaalisissa kokemuksissa. Siksi sosiaalisen maailman ymmärtäminen ja tieteellinen tarkastelu edellyttävät niiden sosiaalisten toimijoiden huomioimista, joille kyseinen maailma on olemassa. Yhteiskuntatieteet käyttävät ”toisen asteen konstruktioita”, sillä niiden tutkimuskohteet eli sosiaaliset toimijat käyttävät itse ”ensimmäisen asteen konstruktioita” ympäröivästä todellisuudesta. Asiaa voi selventää vertaamalla yhteiskuntatieteitä luonnontieteisiin: luonnontieteissä tutkijan ei tarvitse ottaa huomioon tutkimuskohteensa itseymmärrystä, sillä esimerkiksi elektroneilla ei ole itseymmärrystä.

Hermeneuttinen ihmiskäsitys yhdistyy tutkielmassani turvallisuutta ja hyvinvointia käsitteleviin teorioihin. Klassisten tarvehierarkiateorioiden, kuten Maslown ajattelun, mukaan turvallisuus näyttäytyy ihmisen perustarpeena ja muiden tarpeiden toteutumisen edellytyksenä. Hermeneuttinen näkökulma syventää tätä ajatusta: turvallisuus ei ole ainoastaan objektiivinen tarve, vaan subjektiivisesti koettu ja merkityksellistetty ilmiö. Vastaavasti Amartya Senin toimintamahdollisuuksien lähestymistapa korostaa turvan merkitystä yksilön toimijuuden ja hyvän elämän edellytyksenä. Rauhalan (2005, 205) ajattelu täydentää tätä näkemystä tuomalla esiin, että toimintamahdollisuudet eivät ole pelkästään rakenteellisesti annettuja, vaan ne voidaan nähdä ihmisen elämismaailmassa kokemuksina mahdollisuuksista tai niiden puutteesta. Myös inhimillistä turvallisuutta voidaan tarkastella tästä näkökulmasta, ei vain ulkoisesti mitattavana tilana. Rauhalan ihmiskäsityksessä ihminen hahmottuu kokonaisuutena, jossa tajunnallinen, kehollinen ja situationaalinen ulottuvuus kietoutuvat yhteen ja jossa ihmisen todellisuus avautuu ennen kaikkea kokemuksille annettuina merkityksinä.

Rauhalan (2005, 206) elämismaailma- ja situationaalisuus-käsitteet auttavat ymmärtämään, että turvallisuuden kokemus rakentuu aina ihmisen elämäntilanteessa ja ympäristössä. Turvallisuutta ei tarvitse selittää yksilön ja rakenteiden vastakkainasettelun kautta, vaan se voidaan nähdä osana sitä, miten ihminen kokee paikkansa maailmassa ja suhteensa muihin ihmisiin. Sosiaaliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset olosuhteet vaikuttavat siihen, millaisia merkityksiä ihminen antaa omalle tilanteelleen. Turvallisuus ei tällöin ole vain yksittäinen tunne tai tiettyyn asiaan liittyvä kokemus, vaan se voi ilmetä kokonaisvaltaisena tapana kokea elämä enemmän tai vähemmän turvalliseksi tai turvattomaksi.

Hakkarainen & Slavov (2026, 232–233) vahvistavat tätä ajattelua subjektiivisesta kokemuksesta. Emme kykene asettumaan täydellisesti toisen asemaan, sillä ajatteluamme ohjaa aina oma näkökulmamme. Subjektiivinen kokemus on välittömästi läsnä, eikä ihminen voi täysin tavoittaa toisen kokemusta. Vaikka tunnistaisin omiin kokemuksiini liittyvät prosessit ja saisin kaiken mahdollisen tiedon toisesta ihmisestä, en silti kykenisi kokemaan hänen kokemustaan. Kun toinen maistaa sitruunaa tai rakastuu, vain hän voi tietää, miltä se tuntuu. Tuo tunne on aina subjektiivinen.

Fenomenologis-hermeneuttista lähestymistapaa ei sovelleta tässä tutkielmassa varsinaisena empiirisenä analyysimenetelmänä, koska aineisto ei muodostu itse kerätyistä kokemuskertomuksista. Se toimii tulkinnallisena lähtökohtana, joka suuntaa huomion siihen, miten turvallisuus ilmenee elettynä ja merkityksellistettynä kokemuksena.

Sosiaalinen konstruktionismi puolestaan auttaa tarkastelemaan, miten nämä merkitykset muodostuvat vuorovaikutuksessa, institutionaalisissa käytännöissä ja yhteiskunnallisissa valtasuhteissa. Lähestymistavat täydentävät toisiaan siten, että ensimmäinen painottaa kokemuksen ilmenemistä ja toinen kokemukselle annettujen merkitysten sosiaalisia ehtoja.

3.3 Integratiivinen kirjallisuuskatsaus

Valitsin tutkimusmenetelmäksi integratiivisen kirjallisuuskatsauksen, sillä sen avulla on mahdollista muodostaa laaja ja kokonaisvaltainen ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä. Integratiivinen kirjallisuuskatsaus voidaan ymmärtää kuvailevan ja systemaattisen kirjallisuuskatsauksen välimuotona. Sitä käytetään erityisesti silloin, kun tavoitteena on kuvata ilmiötä mahdollisimman monipuolisesti sekä tuottaa uutta tietoa jo tutkitusta aiheesta. Menetelmä mahdollistaa kirjallisuuden laaja-alaisen tarkastelun, kriittisen arvioinnin ja synteesin muodostamisen.

Verrattuna systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen integratiivinen katsaus tarjoaa laajemman ja joustavamman näkökulman tutkimuskohteeseen, sillä se ei ole yhtä valikoiva eikä rajaa aineistoa yhtä tiukasti. Sen sijaan se pyrkii tietoisesti hyödyntämään eri tavoin tuotettua tietoa ja sallii erilaisten metodisten lähtökohtien yhdistämisen analyysiin. Näin ollen integratiivinen lähestymistapa voidaan liittää myös kriittiseen realismiin tai kriittiseen sosiaaliseen konstruktionismiin. Toisin kuin kuvaileva kirjallisuuskatsaus, integratiivinen katsaus sisältää kuitenkin systemaattisemman ja kriittisemmän otteen, jossa aineiston arviointi ja vertailu ovat keskeisiä (Ronkainen 2026).

Souza, Silva ja Carvalho (2010, 103–105) kuvaavat integratiivisen kirjallisuuskatsauksen vahvuudeksi sen, että katsaus mahdollistaa erilaisista lähtökohdista tehtyjen tutkimusten yhdistämisen. Tämä on erityisen tärkeää moniulotteisten ilmiöiden tarkastelussa. Menetelmän toteutus etenee vaiheittain: ensin määritellään tutkimuskysymys, jonka jälkeen suoritetaan kirjallisuushaku, valitaan analyysiin sisällytettävät tutkimukset, arvioidaan aineiston laatu, analysoidaan tutkimusten sisältö sekä lopuksi esitetään tulokset ja kootaan ne synteesiksi. Integratiivinen katsaus edellyttää huolellista ja läpinäkyvyyteen pyrkivää tutkimusprosessia, jotta katsauksen luotettavuus ja tieteellinen uskottavuus voidaan varmistaa.

Kangasniemi ym. (2013, 291, 294) toteavat kirjallisuuskatsauksen jäsentävän aikaisempaa tutkimusta, nostavan esiin keskeisiä teemoja ja tunnistavan tutkimusaukkoja. Katsaus

kokoaa olemassa olevaa tietoa jäsennellyksi kokonaisuudeksi, vaikka se ei itsessään ole systemaattinen analyysimenetelmä. Aineisto muodostuu tutkimusaiheen kannalta relevantista tiedosta, mutta ratkaisevaa on aineiston ilmiölähtöinen ja tutkimuskysymykseen nähden tarkoituksenmukainen sisältö. Aineiston kokoaminen ja analyysi etenevät osittain rinnakkain, jolloin aineistovalinnat voivat tarkentua tutkimusprosessin aikana. Tutkimuksia ja muuta aineistoa valittaessa on arvioitava, miten ne jäsentävät, syventävät tai haastavat tarkasteltavaa ilmiötä ja miten ne asettuvat suhteessa muuhun kirjallisuuteen. Lähdekritiikki integroidaan osaksi aineiston kuvausta ja analyysia, ja tutkimuskysymyksen laajuus määrittelee, millainen aineistomäärä on riittävä.

Kirjallisuushakujen pohjana toimii tutkimuskysymys, mutta hakukriteerejä voidaan joustavasti tarkentaa prosessin edetessä. Luotettavuutta heikentävät puutteellisesti kuvattu aineiston valinta ja epäselvät valintaperusteet. Siksi menetelmä edellyttää perehtymistä sen vaiheisiin ja periaatteisiin. Tutkimuksen ydin muodostuu käsittelyosasta, jossa harkitun aineiston pohjalta vastataan tutkimuskysymykseen. Vastaus syntyy yhdistämällä ja analysoimalla aikaisempaa tutkimusta sekä tarkastelemalla sitä kriittisesti, mikä mahdollistaa uusien tulkintojen ja johtopäätösten muodostamisen (Kangasniemi ym. 2013, 296, 298).

Integratiivinen kirjallisuuskatsaus soveltuu tutkimukseni menetelmäksi, koska inhimillinen turvallisuus on käsitteellisesti laaja ja tieteenalarajat ylittävä ilmiö. Sen tarkasteleminen sosiaalityön näkökulmasta edellyttää, että erilaisia teoreettisia ja tutkimuksellisia näkökulmia voidaan tuoda keskusteluun keskenään. Tavoitteena ei ole vain koota sitä, mitä inhimillisestä turvallisuudesta jo tiedetään, vaan muodostaa aineiston pohjalta tulkitseva synteesi ja jäsentää käsitteen merkitystä sosiaalityölle.

3.4 Aineiston haku ja valinta

Hakustrategia. Kirjallisuushaun perustana toimivat tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset. Hakujen tavoitteena on löytää tutkimuksia ja muita tieteellisesti perusteltuja julkaisuja, joissa inhimillistä turvallisuutta tai sille läheisiä käsitteitä tarkastellaan sosiaalisena, kokemuksellisena, yhteisöllisenä tai rakenteellisena ilmiönä. Koska inhimillisen turvallisuuden käsite on laaja ja sen käyttö sosiaalityön tutkimuksessa vaikuttaa toistaiseksi rajalliselta, hakujen tulee tavoittaa myös käsitteellisesti läheistä

tutkimusta. Tällaisia käsitteitä on esimerkiksi koettu turvallisuus, turvattomuus, luottamus, kuuluminen, osallisuus, resilienssi ja haavoittuvuus.

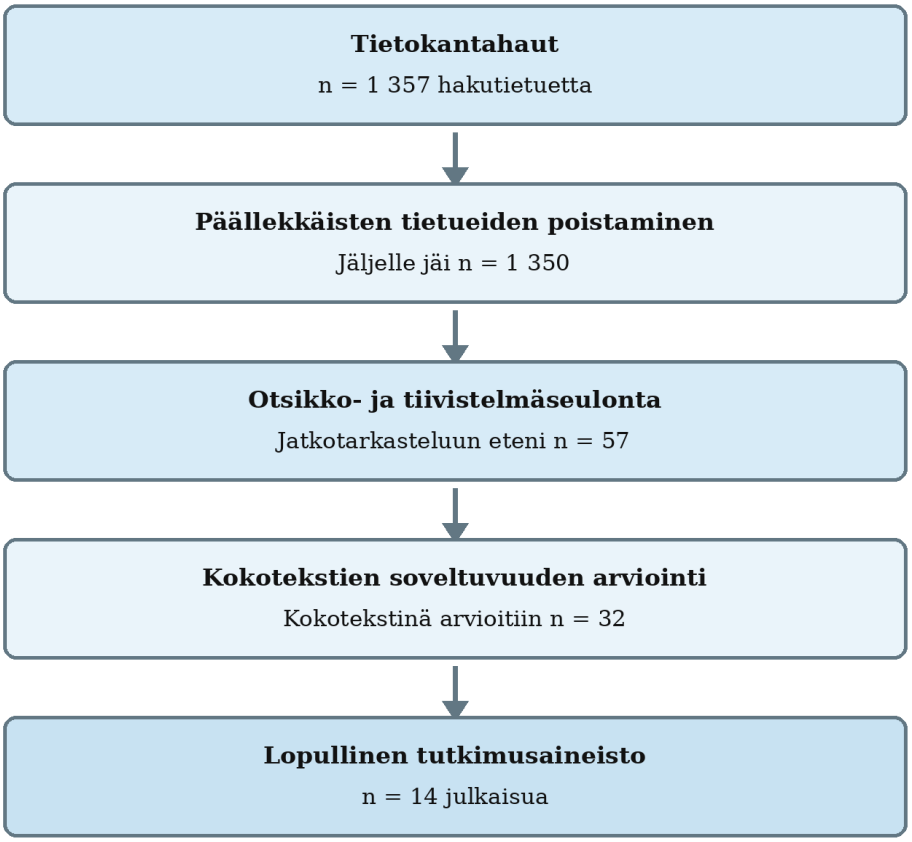
Tutkielman aineistonhaku toteutettiin LUC-Finnan kansainvälisten e-aineistojen haussa (28.7.2026) ja Scopus-tietokannassa (31.7.2026). Aineistonhaku rakentui neljästä toisiaan täydentävästä hausta. LUC-Finnan ensimmäisen haun tarkoituksena oli tavoittaa tutkimuksia, joissa turvallisuuden kokemusta tarkastellaan relationaalisessa, yhteisöllisessä tai yhteiskunnallisessa yhteydessä. LUC-Finnan toisella haulla etsittiin tarkemmin sosiaalityöhön ja sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvää tutkimusta. Scopuksen ensimmäinen haku kohdistui inhimillisen turvallisuuden, sosiaalisen infrastruktuurin ja ontologisen turvallisuuden teemoihin sekä siihen, kuinka ne liittyvät luottamuksen, kuulumisen, osallisuuden, toimijuuden ja sosiaalisen koheesion näkökulmiin. Scopuksen toisella haulla etsittiin tutkimuksia, joissa esiintyi turvallisuuden kokemuksen, sosiaalityön ja luottamuksen välinen yhteys. Lisäksi aineistoon hyväksyttiin yksi tutkimuskenttää kokoava editorial, koska se jäsensi turvallisuuden kokemusta koskevaa ajankohtaista käsitteellistä keskustelua. Editorialia ei käsitelty alkuperäistutkimukseen rinnastettavana empiirisenä näyttönä.

Sisäänotto- ja poissulkukriteerit. Aineiston valintaa ohjasivat ennalta määritellyt sisäänotto- ja poissulkukriteerit. Niiden tarkoituksena oli varmistaa, että mukaan valittu aineisto vastaa tutkimuskysymyksiin ja oli tutkimusilmiön kannalta tarkoituksenmukaista. Integratiiviseen kirjallisuuskatsaukseen liitetty joustavuus ei tarkoita sattumanvaraista aineiston valintaa, vaan valintojen tulee olla perusteltuja.

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Julkaisu käsittelee inhimillistä turvallisuutta, turvallisuuden kokemusta, turvattomuutta tai näihin läheisesti liittyviä käsitteitä, kuten luottamusta, kuulumista, resilienssiä tai haavoittuvuutta.	Julkaisu käsittelee turvallisuutta vain teknisenä, sotilaallisena tai kyberturvallisuuden ilmiönä ilman yhteyttä inhimilliseen turvallisuuteen.
Julkaisu tarkastelee ilmiötä yksilöllisellä, relationaalisella, yhteisöllisellä tai rakenteellisella tasolla.	Julkaisu ei tarkastele turvallisuutta sosiaalisena, kokemuksellisena tai rakenteellisena ilmiönä eikä vastaa tutkimuskysymykseen.
Julkaisu liittyy sosiaalityöhön, hyvinvointiin, yhteiskuntapolitiikkaan, yhteisöllisyyteen, osallisuuteen tai sosiaalisiin olosuhteisiin.	Julkaisu keskittyy yksinomaan lääketieteelliseen tai tekniseen riskienhallintaan ilman sosiaalista näkökulmaa.
Julkaisu on vertaisarvioitu tieteellinen artikkeli, tieteellinen kirja, kirjan luku, viranomaisraportti tai laadukas tutkimusraportti.	Julkaisu on ei-tieteellinen lähde ilman tutkimuksellista perustaa.
Julkaisu on saatavilla Lapin yliopiston kirjaston aineistojen kautta tai avoimesti verkossa.	Julkaisusta ei ole saatavilla kokotekstiä tai riittäviä tietoja arviointia varten.
Julkaisukieli on englanti.	Julkaisukieli on muu kuin englanti.
Julkaisu on ilmestynyt aikavälillä 2015–2026.	Julkaisu sijoittuu aikarajauksen ulkopuolelle.

Kuvio 2. Sisäänotto ja poissulkukriteerit

Aineiston valintaprosessi. Aineiston valinta eteni vaiheittain. Hakutuloksista poistettiin ensin päällekkäiset tietueet. Tämän jälkeen julkaisujen soveltuvuutta arvioitiin otsikoiden ja tiivistelmien perusteella suhteessa tutkimuskysymyksiin sekä sisäänotto- ja poissulkukriteereihin. Mahdollisesti soveltuvista julkaisuista arvioitiin kokotekstit. Lopulliseen aineistoon valittiin julkaisut, jotka jäsensivät, syvensivät tai haastoivat inhimillisen turvallisuuden käsitettä ja tuottivat tutkimuskysymysten kannalta olennaista tietoa. Valintaprosessi esitetään kuviossa 3.

Kuvio 3. Aineiston valintaprosessi

Aineistonhaku koostui neljästä toisiaan täydentävästä hausta, jotka toteutettiin LUC-Finnassa ja Scopuksessa. Hakujen tavoitteet, hakutulosten määrät ja aineistoon valittujen julkaisujen määrät esitetään kuviossa 4. Täydelliset hakulausekkeet esitetään liitteessä 1.

Tietokanta ja haku	Haun painopiste	Hakutulokset	Valitut julkaisut
LUC-Finna, haku 1	Koettu turvallisuus relationaalisena, yhteisöllisenä ja rakenteellisena ilmiönä	287	10
LUC-Finna, haku 2	Koettu turvallisuus sosiaalityössä ja sosiaalipalveluissa	430	1
Scopus, haku 1	Inhimillinen turvallisuus, sosiaalinen infrastruktuuri ja ontologinen turvallisuus	578	2
Scopus, haku 2	Turvallisuuden kokemus, sosiaalityö ja luottamus	62	1
Yhteensä		**1 357**	**14**

Kuvio 4. Aineistohaut

LUC-Finnan ensimmäisessä haussa tarkasteltiin koettua turvallisuutta relationaalisena, yhteisöllisenä ja rakenteellisena ilmiönä. Alustava kaikkiin kenttiin kohdistettu haku tuotti yli 2 000 tulosta. Hakutulos oli tutkielman laajuuteen nähden liian suuri ja sisälsi runsaasti aihetta vain välillisesti käsitteleviä julkaisuja. Hakua täsmennettiin kohdistamalla hakusanat aihetta kuvaaviin kenttiin, minkä jälkeen tuloksia saatiin 287. Näistä aineistoon valittiin kymmenen julkaisua.

Ensimmäisestä hausta valitut julkaisut käsittelivät turvallisuuden käsitteellistä perustaa sekä turvallisuuden relationaalista, yhteisöllistä ja rakenteellista rakentumista. Ne toivat aineistoon myös kuulumisen, osallisuuden, luottamuksen ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden näkökulmia. Valittuihin julkaisuihin sisältyi Pessin ym. (2025b) artikkelikokoelman johdantoartikkeli eli editorial. Sen mukaan ottamista perustellaan sillä, että julkaisu kokoaa turvallisuuden kokemusta koskevaa tutkimuskeskustelua ja jäsentää tutkimuskentän keskeisiä lähtökohtia. Sen asema huomioitiin analyysissa käsittelemällä sitä käsitteellisenä ja tutkimuskenttää kokoavana lähteenä, ei alkuperäistutkimukseen rinnastettavana empiirisenä näyttönä.

LUC-Finnan toisessa haussa tarkasteltiin koetun turvallisuuden yhteyttä sosiaalityöhön, sosiaalipalveluihin ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Haku rajattiin vuosina 2015–2026 julkaistuihin englanninkielisiin vertaisarvioituihin artikkeleihin, joiden kokoteksti oli saatavilla verkossa. Hakusanaryhmistä ensimmäinen kohdistettiin aihetta kuvaavaan kenttään ja toinen tiivistelmään. Haku tuotti 430 tulosta.

Hakutuloksia tarkasteltiin ensin otsikoiden ja sen jälkeen tiivistelmien perusteella. Suuri osa julkaisuista käsitteli turvallisuutta rajatussa ympäristössä tai painottui esimerkiksi liikenneturvallisuuteen, teknologiaan, työturvallisuuteen tai rikollisuuden pelkoon. Osa julkaisuista oli sisällöllisesti päällekkäisiä ensimmäisessä haussa valittujen tutkimusten kanssa eikä tuonut selvää lisäarvoa tutkimuskysymyksiin vastaamiseen. Toisesta hausta aineistoon valittiin Zengin ym. (2023) tutkimus, jossa tarkasteltiin rakennetun ympäristön, sosiaalisten tekijöiden, fyysisen aktiivisuuden ja koetun turvallisuuden välisiä yhteyksiä. Tutkimus täydensi aineistoa yhdistämällä turvallisuuden rakenteellisen ja yhteisöllisen tason sekä konkretisoimalla ajatusta turvallisuudesta sosiaalisena infrastruktuurina.

Scopuksessa toteutettiin kaksi täydentävää hakua. Ensimmäisessä haussa tarkasteltiin inhimillisen turvallisuuden, sosiaalisen infrastruktuurin ja ontologisen turvallisuuden

yhteyksiä luottamukseen, kuulumiseen, osallisuuteen, toimijuuteen, tunnustamiseen, vastavuoroisuuteen, sosiaaliseen tukeen ja sosiaaliseen koheesioon. Haku tuotti 578 tulosta. Otsikko- ja tiivistelmäseulonnan perusteella aineistoon valittiin Zahnow'n (2024) sekä Alcaide Mantheyn (2024) julkaisut. Ne täydensivät aineistoa erityisesti sosiaalisen infrastruktuurin, yhteisöllisen toiminnan ja hyvinvoinnin näkökulmista.

Scopuksen toisessa haussa tarkasteltiin turvallisuuden kokemuksen, sosiaalityön ja luottamuksen välisiä yhteyksiä. Haussa huomioitiin lisäksi relationaaliseen, emotionaaliseen ja ontologiseen turvallisuuteen sekä osallisuuteen, toimijuuteen, kuulumiseen ja traumainformoituun työskentelyyn liittyviä käsitteitä. Haku tuotti 62 tulosta. Otsikoiden ja tiivistelmien perusteella aineistoon valittiin Firminin ym. (2024) tutkimus, jossa tarkasteltiin relationaalisuuden merkitystä traumainformoidussa työskentelyssä.

Haut tuottivat yhteensä 1 357 hakutietuetta. LUC-Finnan hakujen tuloksia oli yhteensä 717 ja Scopuksen hakujen 640. Hakutulosten välillä oli päällekkäisyyttä, minkä vuoksi kokonaismäärä ei kuvaa yksittäisten julkaisujen tarkkaa lukumäärää. Otsikko- ja tiivistelmäseulonnan sekä kokotekstien arvioinnin jälkeen lopulliseen tutkimusaineistoon valittiin 14 julkaisua.

Aineiston valintaa ohjasivat tutkimuskysymykset, sisäänotto- ja poissulkukriteerit sekä alustava teoreettinen jäsennys. Julkaisun sisällyttäminen edellytti, että se käsitteli turvallisuutta kokemuksellisena tai sosiaalisesti rakentuvana ilmiönä ja tuotti tietoa vähintään yhdestä tutkielmassa tarkastellusta turvallisuuden tasosta, tasojen välisistä yhteyksistä tai sosiaalityön merkityksestä turvallisuuden rakentumisessa. Aineiston valinnassa huomioitiin lisäksi julkaisujen kyky täydentää, syventää tai kriittisesti haastaa muiden aineistoon sisältyvien tutkimusten tuottamaa tietoa.

3.5 Laadun arviointi

Aineiston laatu arvioitiin julkaisutyypin mukaisesti. Alkuperäistutkimuksissa tarkasteltiin johdonmukaisuutta sekä tulosten siirrettävyyttä tämän tutkielman kysymyksiin. Teoreettisissa ja käsitteellisissä julkaisuissa arvioitiin argumentaation läpinäkyvyyttä, lähdepohjaa ja käsitteellistä selkeyttä. Editorialia käytettiin tutkimuskenttää kokoavana lähteenä, ei alkuperäistutkimukseen rinnastettavana empiirisenä näyttönä (Souza, Silva & Carvalho 2010, 103–105).

Arviointi osoitti aineiston olevan tutkimuskysymysten kannalta relevantti mutta menetelmällisesti ja kontekstuaalisesti heterogeeninen. Aineisto sisältää määrällisiä ja laadullisia alkuperäistutkimuksia, käsitteellisiä julkaisuja sekä yhden editorialin. Heterogeenisuus mahdollistaa ilmiön laaja-alaisen tarkastelun, mutta rajoittaa tulosten suoraa vertailua ja kausaalisten päätelmien tekemistä. Tämän vuoksi synteesissä painotettiin toistuvia käsitteellisiä yhteyksiä ja eri tutkimusten välisiä yhtäläisyyksiä ja jännitteitä yksittäisten vaikutusarvioiden sijasta.

Laadunarviointia käytettiin tulosten tulkinnan rajaamiseen. Alkuperäistutkimusten havaintoja, teoreettisia argumentteja ja tämän tutkielman sosiaalityöhön kohdistuvia sovelluksia ei käsitelty saman vahvuisena näyttönä. Erityisesti sosiaalityön roolia koskevat päätelmät tulkitaan aineistoon perustuviksi analyyttisiksi sovelluksiksi, koska vain osa julkaisuista tarkastelee sosiaalityötä suoraan.

Aineistojulkaisujen laatua päädyttiin arvioimaan julkaisutyypin mukaisesti seuraavan taulukon avulla, sillä aineisto sisältää määrällisiä, laadullisia ja monimenetelmällisiä tutkimuksia sekä käsitteellisiä, metodologisia ja toimituksellisia julkaisuja.

Julkaisu	Tutkimusasetelma ja aineisto	Vahvuus	Rajoitus	Merkitys synteesissä
Alcaide Manthey (2024)	Monimenetelmällinen tapaustutkimus kahdella saksalaisella alueella; haastattelut, kyselyt ja havainnointi.	Menetelmien yhdistäminen tuottaa monipuolista ja kontekstuaalista tietoa yhteisölähtöisestä sosiaalisesta infrastruktuurista.	Pieni ja valikoitunut tapausjoukko rajoittaa tulosten siirrettävyyttä.	Havainnollistaa yhteisöllisten tilojen ja asukaslähtöisen toiminnan merkitystä.
Allroggen ym. (2016)	Määrällistä ja laadullista aineistoa yhdistävä tutkimus lasten ja nuorten laitoksissa.	Lasten, nuorten ja työntekijöiden näkökulmien vertailu tekee näkyväksi turvallisuusarvioiden välisiä eroja.	Osallistujien valikoituminen ja ryhmäkeskustelujen ryhmäpaine ovat voineet vaikuttaa tuloksiin.	Korostaa asiakkaiden oman kokemuksen huomioimista sekä turvallisuuden ja kontrollin jännitettä.
Firmin ym. (2024)	Institutionaalinen etnografia kahdessa brittiläisessä sosiaalihuollon organisaatiossa; monipuolinen verkossa kerätty aineisto.	Mahdollistaa ammatillisten suhteiden ja organisaatiokäytäntöjen syvällisen tarkastelun.	Tutkimus rajautuu kahteen organisaatioon, ja suuri osa aineistosta kerättiin verkossa.	Tukee tulkintaa relationaalisen jatkuvuuden ja ammattilaisen henkilökohtaisen tuntemisen merkityksestä.

Julkaisu	Tutkimusasetelma ja aineisto	Vahvuus	Rajoitus	Merkitys synteesissä
Han (2026)	Laajaan kiinalaiseen pitkittäisaineistoon perustuva kvasikokeellinen määrällinen tutkimus.	Pitkittäisaineisto ja useat tilastolliset tarkastelut vahvistavat tulosten luotettavuutta.	Subjektiiviset mittarit ja Kiinan erityinen yhteiskunnallinen järjestelmä rajoittavat siirrettävyyttä.	Yhdistää julkiset palvelut, oikeudenmukaisuuden, luottamuksen ja koetun turvallisuuden.
Jiang, Wang ja Cheng (2023)	Kansainväliseen lasten kyselyaineistoon perustuva määrällinen poikkileikkaustutkimus.	Laaja aineisto ja lasten oma näkökulma vahvistavat tutkimuksen merkitystä.	Poikkileikkausasetelma ei osoita vaikutusten suuntaa tai kausaalisuutta.	Tukee tulkintaa aineellisten olojen, sosiaalisten suhteiden ja turvallisuuden yhteydestä.
Jiang ja Song (2024)	Kansainvälinen määrällinen vertailututkimus 18 maasta; kymmenvuotiaiden lasten kyselyaineisto.	Mahdollistaa kuulluksi tulemisen, turvallisuuden ja elämäntyytyväisyyden yhteyksien kulttuurisen vertailun.	Aineisto koskee vain kymmenvuotiaita, ja kulttuurien kahtiajako yksinkertaistaa maiden välistä vaihtelua.	Vahvistaa kuulluksi tulemisen ja tunnustamisen merkitystä relationaalisessa turvallisuudessa.
Lynch ym. (2025)	Kaksivaiheinen laadullinen ja osallistava tutkimus; mukana kokemustoimijoita ja eri alojen ammattilaisia.	Kokemustiedon ja monitieteisen asiantuntemuksen yhdistäminen vahvistaa muodostetun viitekehyksen moniulotteisuutta.	Tarkoituksenmukaisen osallistujavalinta ja terveydenhuollon painotus rajoittavat yleistettävyyttä.	Jäsentää turvallisuuden kehollisia, relationaalisia ja ympäristöllisiä ulottuvuuksia.
Pessi ym. (2025a)	Metodologinen artikkeli, jossa kehitetään turvallisuuden kokemuksen tutkimiseen tarkoitettu spiraalimalli.	Tarjoaa moniulotteisen työkalun turvallisuuden kokemuksen tutkimiseen ja analysointiin.	Mallia ei ole vielä testattu varsinaisella empiirisellä aineistolla.	Toimii käsitteellisenä työkaluna ja auttaa jäsentämään turvallisuuden eri ulottuvuuksia; ei toimi vaikutusnäyttönä.
Rabelo ym. (2024)	Kriittinen käsitteellinen analyysi julkisen turvallisuuden ja kontrollijärjestelmän suhteesta Yhdysvalloissa.	Tuo esiin turvallisuuden eriarvoisen jakautumisen sekä valtaan ja rodullistamiseen liittyvät kysymykset.	Artikkeli ei sisällä omaa systemaattisesti kerättyä empiiristä aineistoa ja tarkastelu painottuu Yhdysvaltoihin.	Vahvistaa synteesin kriittistä valta- ja oikeudenmukaisuusnäkökulmaa.
Roude ym. (2024)	Laadullinen fokusryhmä- ja haastattelututkimus New Orleansissa.	Tuo esiin asukkaiden kokemukset fyysisen ympäristön, väkivallan ja yhteisöllisyyden yhteyksistä.	Paikallinen ja harkinnanvaraisesti koottu aineisto rajoittaa tulosten siirrettävyyttä.	Havainnollistaa fyysisen ja sosiaalisen ympäristön keskinäisriippuvuutta.

Julkaisu	Tutkimusasetelma ja aineisto	Vahvuus	Rajoitus	Merkitys synteesissä
Sjöberg ym. (2024)	Laadullinen tapaustutkimus poliisin Instagram-viestinnän kokemuksista Malmössä; valokuva-avusteiset kävelyhaastattelut.	Menetelmä tuottaa kontekstuaalista tietoa viestien erilaisista tulkinnoista.	Yhteen kaupunkiin ja viestintäkanavaan rajattu aineisto ei osoita pitkäaikaisia vaikutuksia.	Osoittaa, ettei viranomaisviestintä automaattisesti lisää turvallisuuden tunnetta.
Zahnow (2024)	Australialaiseen kyselyaineistoon perustuva määrällinen poikkileikkaustutkimus.	Kansallisesti kattava aineisto tukee sosiaalisen infrastruktuurin, yhteenkuuluvuuden ja hyvinvoinnin yhteyksien tarkastelua.	Itsearvioihin perustuva poikkileikkausaineisto ei osoita kausaalisuutta.	Tukee tulkintaa sosiaalisen infrastruktuurin välillisestä merkityksestä turvallisuudelle ja hyvinvoinnille.
Zeng ym. (2023)	Määrällinen asuinympäristöä koskeva kyselytutkimus yhdessä kiinalaisessa kaupungissa.	Tarkastelee rakennetun ympäristön, sosiaalisten tekijöiden, fyysisen toiminnan ja turvallisuuden välisiä yhteyksiä.	Yhden kaupungin poikkileikkausaineisto rajoittaa yleistettävyyttä ja kausaalipäätelmiä.	Tukee turvallisuuden monitasoista ja ympäristösidonnaista tulkintaa.
Pessi ym. (2025b)	Turvallisuuden tunnetta käsittelevän teemanumeron toimituksellinen johdanto (editorial).	Kokoaa ajankohtaisia näkökulmia turvallisuuden moniulotteisuuteen ja epätasaiseen jakautumiseen.	Ei sisällä omaa empiiristä aineistoa eikä systemaattisen katsauksen menetelmää.	Taustoittaa aihetta ja jäsentää tutkimuskenttää; sitä ei käytetä itsenäisenä tutkimusnäyttönä.

Kuvio 5. Aineistojulkaisujen tutkimusasetelmat, vahvuudet, rajoitukset ja käyttö tutkielman synteesissä.

3.6 Teoriaohjaava sisällönanalyysi ja synteesin muodostaminen

Katsaukseen valittu aineisto analysoitiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla. Analyysia ohjasivat tutkimuskysymykset ja alustava jako relationaaliseen, yhteisölliseen ja rakenteelliseen tasoon. Kolmijakoa ei käytetty suljettuna luokituskehikkona, vaan aineistosta tunnistettiin myös sitä täydentäviä teemoja. Näin teoria suuntasi lukemista, mutta aineistolle jätettiin mahdollisuus tuottaa siitä poikkeavaa tietoa.

Analyysin tarkoituksena oli vertailla käsitteitä, näkökulmia ja tutkimustuloksia sekä muodostaa niiden pohjalta tulkitseva kokonaisuus inhimillisestä turvallisuudesta hyvinvointivaltion sosiaalisena infrastruktuurina. Tavoitteena ei ollut luokitella aineistoa mekaanisesti, vaan saada eri lähteet keskustelemaan keskenään. Kangasniemi ym. (2013, 297) ohjaavat, että pelkän aineiston esittelemisen sijaan tavoitteena on rakentaa aineiston

sisäistä vertailua, analysoida aineistosta nousevan tiedon vahvuuksia ja heikkouksia sekä tehdä aineistosta laajempia päätelmiä. Tavoitteena oli muodostaa synteesi. Aineistosta etsittiin tutkimuskysymysten kannalta merkityksellisiä käsitteitä, kuvauksia ja tuloksia, joita ryhmiteltiin sisällöllisiksi kokonaisuuksiksi. Samalla tarkasteltiin kriittisesti sitä, millaisia oletuksia turvallisuuteen liitetään, mitä näkökulmia tutkimuksissa painotetaan ja mitä mahdollisesti jätetään näkymättömäksi.

Analyysi toteutettiin neljässä vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa julkaisut luettiin kokonaisuutena ja niistä tunnistettiin tutkimuskysymysten kannalta merkitykselliset määritelmät, tulokset ja käsitteelliset väitteet. Toisessa vaiheessa havainnot ryhmiteltiin turvallisuutta rakentaviin, vahvistaviin ja heikentäviin tekijöihin. Kolmannessa vaiheessa ryhmiä verrattiin relationaalisen, yhteisöllisen ja rakenteellisen tason sisällä ja välillä. Neljännessä vaiheessa muodostettiin tasot yhdistävä synteesi sekä tunnistettiin neljä välittymisehtoa: saavutettavuus, tunnustaminen, jatkuvuus ja vaikutusvalta.

Aineistolähtöisesti tarkentuneita havaintoja olivat erityisesti turvallisuuden ajallisuus, kuulemisen ja vaikutusvallan välinen ero sekä turvallisuuden epätasainen jakautuminen. Näitä ei käsitelty erillisinä neljännen tason luokkina, vaan tasoja läpäisevinä mekanismeina. Lopuksi muodostettuja luokkia ja julkaisuja vertailtiin keskenään ja niiden pohjalta koottiin tutkimuskysymyksiin vastaava synteesi.

Analyysin ulottuvuus	Analyysia ohjaavat kysymykset
Inhimillinen turvallisuus yleisellä tasolla	Miten inhimillinen turvallisuus, turva ja turvattomuus määritellään? Millaisiin uhkiin, haavoittuvuuksiin, voimavaroihin tai suojaaviin tekijöihin aineistossa viitataan? Miten inhimillinen turvallisuus suhteutuu hyvinvointivaltioon ja sosiaaliseen infrastruktuuriin?
Relationaalinen ulottuvuus	Millaiset ihmisten välisiin suhteisiin liittyvät tekijät rakentavat, vahvistavat tai heikentävät inhimillistä turvallisuutta? Miten luottamus, kohtaaminen, vastavuoroisuus, avun saaminen ja valtasuhteet vaikuttavat turvan kokemukseen? Millaisena sosiaalityöntekijän tai muun ammattilaisen rooli näyttäytyy relationaalisen turvan rakentumisessa?
Yhteisöllinen ulottuvuus	Millaiset yhteisöihin liittyvät tekijät rakentavat, vahvistavat tai heikentävät inhimillistä turvallisuutta? Millainen merkitys osallisuudella, kuulumisella, yhteisöllisyydellä ja sosiaalisella tuella on? Miten ulkopuolisuus, marginalisaatio tai yhteisöjen sisäiset valtasuhteet vaikuttavat turvallisuuteen?
Rakenteellinen ulottuvuus	Miten lainsäädäntö, sosiaalipolitiikka, palvelujärjestelmä, taloudelliset olosuhteet ja institutionaaliset käytännöt rakentavat, vahvistavat tai heikentävät inhimillistä turvallisuutta? Miten eriarvoisuus ja valta näkyvät? Nähdäänkö turvallisuus oikeutena, yhteiskunnallisena vastuuna vai kontrollin muotona?
Ulottuvuuksien väliset yhteydet	Miten relationaalinen, yhteisöllinen ja rakenteellinen ulottuvuus kytkeytyvät toisiinsa? Miten yhdellä tasolla rakentuva turva tai turvattomuus vaikuttaa muihin tasoihin? Millaisia turvallisuutta vahvistavia tai heikentäviä ketjuja tasojen välille muodostuu?
Sosiaalityön rooli	Millaisena sosiaalityön rooli näyttäytyy inhimillisen turvallisuuden rakentumisessa ja vahvistamisessa? Millä tavoin sosiaalityö vahvistaa, välittää tai mahdollisesti heikentää turvallisuutta eri tasoilla? Miten sosiaalityö toimii relationaalisen, yhteisöllisen ja rakenteellisen tason välissä?
Sosiaalinen infrastruktuuri	Millä tavoin luottamus, osallisuus, yhteisöllisyys, vastavuoroinen apu ja toimivat yhteiskunnalliset rakenteet muodostavat turvallisuutta ylläpitävää sosiaalista infrastruktuuria? Miten hyvinvointivaltio tukee tai heikentää tämän infrastruktuurin rakentumista?
Kriittinen tarkastelu	Mitä turvallisuuden ulottuvuuksia tutkimuksissa painotetaan ja mitä jää näkymättömäksi? Millaisia normatiivisia oletuksia turvallisuudesta tehdään?

Kuvio 6. Analyysirunko

Analyysirunko toimi ajattelun ja aineiston lukemisen apuvälineenä, ei valmiina vastauksena. Vaikka analyysia ohjasi teoreettinen kolmijako, sen tarkoituksena ei ollut pakottaa aineistoa ennalta määrättyihin luokkiin. Aineiston analysointia ohjasivat ensisijaisesti tutkimuskysymykset, ja analyysirunkoa voidaan tarkentaa prosessin aikana.

Aineistohavainto ja lähde	Pelkistetty merkitys	Alaluokka	Turvallisuuden taso	Synteesin käsite
Työntekijöiden vaihtuvuus ja lyhyet työskentelyjaksot katkaisevat luottamuksen rakentumista ja pakottavat nuoren kertomaan tilanteensa toistuvasti uudelleen (Firmin ym. 2024, 5–8).	Pysyvä ja ennakoitava ammatillinen suhde vahvistaa luottamusta.	Suhteen jatkuvuus	Relationaalinen ja rakenteellinen	Jatkuvuus eletyn turvallisuuden välittymisehtona
Aikuisen kuunteleva ja lapsen tunteet tunnustava kohtaaminen on yhteydessä lapsen vahvempaan turvallisuuden tunteeseen (Jiang & Song 2024, 4, 6).	Kokemuksen kuuleminen ja tunnustaminen vahvistavat turvallisuutta.	Kuulluksi ja tunnustetuksi tuleminen	Relationaalinen	Tunnustaminen eletyn turvallisuuden välittymisehtona
Peruspalvelujen yhdenvertaistaminen vahvistaa turvallisuuden tunnetta sosiaalisen luottamuksen, oikeudenmukaisuuden ja tuen välityksellä (Han 2026, 15–16).	Palvelun olemassaolo ei yksin riitä, vaan sen on oltava tosiasiallisesti saavutettava ja oikeudenmukainen.	Palvelujen saavutettavuus ja yhdenvertaisuus	Rakenteellinen	Saavutettavuus sosiaalisen infrastruktuurin välittymisehtona
Suojaavat säännöt ja institutionaaliset järjestelyt voivat ehkäistä vaaroja mutta samalla rajoittaa autonomiaa ja vahvistaa kontrollin kokemusta (Allroggen ym. 2016, 389–394).	Muodollinen suoja ei automaattisesti muutu koetuksi turvallisuudeksi.	Suojelun ja kontrollin jännite	Relationaalinen ja rakenteellinen	Vaikutusvalta eletyn turvallisuuden välittymisehtona
Yhden ryhmän turvallisuutta voidaan tuottaa lisäämällä marginalisoitujen ryhmien valvontaa, kriminalisointia ja ulossulkemista (Rabelo ym. 2024, 7–11).	Turvallisuus voi jakautua epätasaisesti ja siirtää turvattomuutta ryhmältä toiselle.	Turvallisuuden eriarvoinen jakautuminen	Yhteisöllinen ja rakenteellinen	Valta ja oikeudenmukaisuus tasoja läpäisevänä kriittisenä ulottuvuutena
Kuulluksi tuleminen vahvistaa turvallisuutta, mutta osallisuus toteutuu vasta, kun ihmisen tieto vaikuttaa häntä koskeviin ratkaisuihin (Jiang & Song 2024, 4–6; Pessi ym. 2025a, 7–9, 12–13).	Kuuleminen ei yksin riitä ilman todellista mahdollisuutta vaikuttaa.	Osallistuminen päätöksentekoon	Relationaalinen, yhteisöllinen ja rakenteellinen	Vaikutusvalta eletyn turvallisuuden välittymisehtona

Kuvio 7. Esimerkki analyysin etenemisestä.

Taulukko havainnollistaa, kuinka yksittäisiä tutkimustuloksia pelkistettiin, ryhmiteltiin ja liitettiin turvallisuuden eri tasoihin. Analyysissa muodostuneet saavutettavuuden, tunnustamisen, jatkuvuuden ja vaikutusvallan käsitteet kuvaavat ehtoja, joiden kautta

rakenteet, palvelut ja suhteet voivat muuttua ihmisen arjessa eletyksi turvallisuudeksi. Valta ja oikeudenmukaisuus puolestaan jäsentyivät kaikkia turvallisuuden tasoja läpäiseväksi kriittiseksi ulottuvuudeksi.

Aineistohavainto	Pelkistetty merkitys	Yhdistävä ehto
Palvelu on muodollisesti olemassa, mutta ihminen ei pääse sen piiriin	Muodollinen oikeus ei takaa tosiasiallista käyttömahdollisuutta	**Saavutettavuus**
Asiakkaasta kerätään tietoa, mutta hänen oma tulkintansa ei vaikuta työskentelyyn	Kuuleminen ei yksin merkitse kokemuksen hyväksymistä tiedoksi	**Tunnustaminen**
Työntekijöiden vaihtuvuus katkaisee luottamuksen rakentumisen	Turvallisuus edellyttää ennakoitavaa ajallista jatkuvuutta	**Jatkuvuus**
Ihmistä suojellaan ilman mahdollisuutta vaikuttaa ratkaisuihin	Suoja voi ilman osallisuutta muuttua kontrolliksi	**Vaikutusvalta**

Kuvio 8. analyysiketju

Välittymisehdot eivät perustuneet yksittäisiin aineisto-otteisiin, vaan ne muodostettiin vertailemalla eri tutkimuksissa toistuvia havaintoja. Ehdot kuvaavat mekanismeja, joiden kautta muodolliset oikeudet, palvelut, yhteisöt ja ihmissuhteet voivat muuttua ihmisen arjessa koetuksi turvallisuudeksi.

3.7 Tutkimuksen luotettavuus, eettisyys ja tutkijan refleksiivisyys

Kangasniemi ym. (2013, 297–298) mukaan kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta vahvistavaa tutkimuskysymyksen ja aineiston valintaperusteiden selkeä esittäminen sekä prosessin johdonmukainen ja läpinäkyvä kuvaaminen. Keskeistä on kuvata mahdollisimman tarkasti, miten tutkimuskysymykset on muodostettu, mistä ja millä hakusanoilla aineistoa on haettu, millä perusteilla julkaisuja on sisällytetty tutkimukseen tai rajattu sen ulkopuolelle sekä miten aineisto on arvioitu ja analysoitu. Puutteellisesti kuvattu aineiston valinta ja epäselvät valintaperusteet heikentävät katsauksen luotettavuutta.

Luotettavuutta vahvistaa se, että hakustrategia, sisäänotto- ja poissulkukriteerit sekä aineiston valintaprosessi dokumentoidaan. Myös analyysin eteneminen tulee kuvata siten,

että lukija pystyy seuraamaan sitä. Aineiston laadun kriittinen arviointi auttaa tunnistamaan, millaiseen tietoon johtopäätökset perustuvat. Kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta voi heikentää menetelmän subjektiivisuus ja sattumanvaraisuus, minkä vuoksi tutkijan tekemien valintojen ja koko katsausprosessin läpinäkyvä raportointi korostuu (Kangasniemi ym. 2013, 297–298).

Yksi katsauksen rajoituksista oli se, kuinka inhimillisen turvallisuuden käsitettä käytetään eri tieteenaloilla eri tavoin. Myös hakusanat vaikuttavat siihen, millaista tutkimusta aineistoon löytyy ja mitä mahdollisesti jää sen ulkopuolelle. Oma ymmärrykseni ja teoreettinen näkökulmani vaikuttivat siihen, mihin kiinnitän aineistossa huomiota. Tätä vaikutusta ei voi poistaa kokonaan, mutta sen voi pyrkiä tekemään näkyväksi reflektiivisen työskentelyn avulla.

Sosiaalityön tutkimus on eettisesti herkkää, koska se kohdistuu usein haavoittuviin ryhmiin ja arvolatautuneisiin ilmiöihin. Vaikka tutkielmani ei sisällä itse kerättyä empiiristä aineistoa, eettiset kysymykset ovat silti keskeisiä. Teoreettisessa tutkimuksessa eettisyys liittyy erityisesti lähteiden vastuulliseen käyttöön, käsitteiden tarkkaan määrittelyyn ja tulkintojen rehellisyyteen. Kuten Laitinen (2010, 68) toteaa, tutkimus ottaa aina kantaa joko tietoisesti tai tiedostamatta.

Valitsemalla tietyn teorian – tietyn linssin silmälaseihimme – määritämme paitsi sen, mitä näemme, myös sen, mitä emme sillä kertaa näe kyseisessä kontekstissa. Hurtigin (2010, 18) mukaan tutkimus ei ole viatonta, vaan se määrittää ja luo todellisuutta. Totuus on aina kertojasta, katsojasta ja kuulijasta riippuvaista. Tiedonmuodostus on paitsi eettinen myös poliittinen kysymys. Vahvasti teoreettisesti perustellulla ja eettisesti toteutetulla tutkimuksella voi olla arvokasta valtaa.

Tutkimuksessa on tärkeää välttää yksinkertaistavia selityksiä monimutkaisesta ilmiöstä. Keskeinen taito eettisen työskentelyssä on kyky reflektioon. Omaa työtä tulee lukea ja luetuttaa monesta eri näkökulmasta sekä säilyttää avoimuus ja nöyryys, sillä aina on jotain, mitä en itse näe. Omassa työssäni on muistettava, ettei tavoitteena ole tarjota valmiita ratkaisuja, vaan jäsentää ilmiötä ja avata uusia näkökulmia. Toivon tunnistavani nämä eettiset karikot ja tutkielmani voivan osallistua alan keskusteluun herättämällä ajatuksia inhimillisen turvallisuuden suhteesta sosiaalityöhön. Tutkielma ei sisällä ihmisiin kohdistuvaa tutkimusta, joten siihen ei liity henkilötietojen käsittelyyn tai tutkimuslupiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Eettinen tarkastelu painottuu teoreettisen tutkimuksen

vastuullisuuteen, lähteiden käyttöön ja käsitteelliseen tarkkuuteen. Eettiseen vastuuseen kuuluu, että lähteitä tulkitaan kontekstisidonnaisesti ja niiden alkuperäisiä merkityksiä kunnioittaen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, ettei käsitteitä irroteta alkuperäisistä yhteyksistään tai käytetä tarkoitushakuisesti. (TENK, 2019.)

Tutkielman laatimisessa on käytetty OpenAI ChatGPT -tekoälysovellusta tekstin rakenteen, ilmaisun ja kieliasun muokkaamiseen, vaihtoehtoisten muotoilujen tuottamiseen sekä pohdinnan, menetelmäkuvauksen, taulukoiden ja kuvioiden esitystavan jäsentämiseen. Tekoälyä on käytetty kirjoittamisen tukena, ei tutkimuslähteenä eikä tutkimusaineiston itsenäiseen analysointiin. Tutkielman käsitteelliset ratkaisut, aineiston valinta, analyysi, tulkinnat ja johtopäätökset ovat tekijän tekemiä. Kaikki tekoälyn tuottamat ehdotukset on arvioitu ja muokattu ennen niiden käyttämistä, ja lähdeviitteet on tarkistettu alkuperäisistä lähteistä. Kuviot on toteutettu Canva-ohjelmalla, mutta niiden sisältö ja käsitteelliset ratkaisut ovat tekijän määrittelemiä. Tekijä vastaa tutkielman sisällöstä ja oikeellisuudesta kokonaisuudessaan.

4 TULOKSET

4.1 Inhimillisen turvallisuuden moniulotteisuus aineistossa

Aineistoissa inhimillinen turvallisuus näyttäytyy fyysisen suojan, subjektiivisen kokemuksen ja sosiaalisten olosuhteiden muodostamana kokonaisuutena. Turvallisuuteen kuuluvat konkreettiset suojarakenteet ja säännöt sekä mahdollisuus suojata omaa tilaa ja omaisuutta. Yhtä olennaisia ovat luottamus, yksityisyys, kuuluminen ja mahdollisuus keskustella henkilökohtaisista rajoista (Allroggen ym. 2016, 386–392). Traumainformoitu näkökulma jatkaa ja laajentaa turvallisuuden fyysisestä suojasta luotettavuuteen, läpinäkyvyyteen, yhteistyöhön, vertaistukeen sekä ihmisen omaan ääneen ja valinnanmahdollisuuksiin. Turvallisuus ei tarkoita vain riskien poistamista, sillä valvontaan ja oikeuksien rajoittamiseen perustuva suoja voi samalla vahingoittaa luottamusta ja toimijuutta (Firmin ym. 2024, 2).

Han (2026, 3–5) määrittelee turvallisuuden asukkaan subjektiiviseksi kokemukseksi yhteiskunnan yleisestä turvallisuustilanteesta, Zeng ym. (2023, 1–3) muistuttavat tuon herkkyyden ympäristön turvallisuudelle pohjautuvan ihmisen perimään. Koettu turvallisuus tarkoittaa yksilön psykologista ja emotionaalista arviota ympäristöstä tulevista uhista. Rabelo ym. (2024, 2) puolestaan erottavat subjektiivisen turvallisuuden tunteen tosiasiallisesta julkisesta turvallisuudesta, jolla he tarkoittavat olosuhteita, joissa ihmiset voivat täyttää perustarpeensa ja joissa väkivallan todennäköisyys vähenee. Määritelmistä voi päätellä, ettei inhimillistä turvallisuutta voida kiinnittää yksittäiseen uhkaan tai mittariin, vaan se rakentuu ihmisen tulkinnasta suhteessa hänen ympäristöönsä ja käytettävissä oleviin voimavaroihinsa.

Myös lasten turvallisuutta koskevat tutkimukset korostavat subjektiivisen kokemuksen merkitystä. Jiang ym. (2023, 897, 899) ymmärtävät turvallisuuden perustarpeeksi ja hyvinvoinnin ehdoksi, jonka keskeisiä ympäristöjä ovat koti ja koulu. Turvallisuutta tuottaa suojassa olemisen lisäksi rauhallinen opiskelupaikka ja koulussa viihtyminen. Jiang ja Song (2024, 2–3) korostavat lasten omien turvallisuusarvioiden merkitystä. Lasten kokemukset voivat poiketa aikuisten arvioista, minkä vuoksi turvallisuutta ei voida määritellä yksinomaan ammattilaisten tai instituutioiden asettamien kriteerien perusteella.

Turvallisuuden kokemuksellinen luonne ei kuitenkaan merkitse sitä, että turvallisuus olisi vain yksilön sisäinen tunnetila. Lynch ym. (2025, 9–11) määrittelevät turvallisuuden tunteen

hetkestä toiseen rakentuvaksi kehollisesti arvioksi sisäisistä ja ulkoisista uhista ja voimavaroista. Arviointi tapahtuu laajasti, se ulottuu ympäristöön, sosiaaliseen ilmapiiriin, ihmissuhteisiin, kehoon, sisäiseen kokemukseen, minuuteen sekä henkeen ja merkitykseen. Pessin ym. (2025a, 1, 3, 12) täydentävät tätä näkemystä osoittamalla, että turvallisuus rakentuu kehon, fyysisen tilan, tunteiden, identiteetin ja kuulumisen yhteisvaikutuksesta. Turvallisuuden tunne onkin sekä henkilökohtainen että ympäristöön kiinnittynyt kokemus.

Tilat ja ympäristöt eivät myöskään ole turvallisuuden kannalta neutraaleja. Zahnow'n (2024, 3) mukaan turvalliseksi koettu paikka on paitsi saavutettava ja helposti käytettävä, se mahdollistaa sosiaalisia kontakteja ja koheesiota. Helposti arjessa saavutettavat tilat voivat täyttää ihmisen perustarvetta kuulua joukkoon. Roude ym. (2024, 2141) osoittavat kuinka fyysinen ympäristö voi joko tuottaa kasautuvaa turvattomuutta tai vastaavasti mahdollistaa turvallisen liikkumisen, itseilmaisun ja yhteisöllisen osallistumisen.

Koettu turvallisuus rakentuu myös suhteessa instituutioihin ja niiden harjoittamaan valtaan. Hanin (2026,15) mukaan peruspalvelujen yhdenvertaistaminen vahvistaa asukkaiden turvallisuuden tunnetta. Vaikutus välittyy sosiaalisen luottamuksen, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja sosiaalisen tuen kautta Instituutioiden tuottama turvallisuus ei kuitenkaan ole yksiselitteistä. Sjöbergin ym. (2024, 375, 378) tutkimuksessa poliisin viestintä saattoi tuottaa kokemuksen viranomaisen läsnäolosta ja suojelusta, mutta se ei automaattisesti synnyttänyt vastaanottajalle turvallisuuden tunnetta. Aiemmat kokemukset vallankäytöstä saattoivat muuttaa suojaa tarkoittavan viestin kontrollin ja uhan merkiksi. Myös Allroggenin ym. (2016, 389–392) vahvistavat tämän paradoksaalisuuden, säännöt ja rajoitukset saattoivat samanaikaisesti suojata vaaroilta sekä kaventaa yksilön autonomian kokemusta.

Turvallisuuden ja kontrollin välinen jännite tulee esiin useassa yhteydessä. Rabelon ym. (2024, 1–3) mukaan julkinen turvallisuus ei ole neutraali tai kaikille samanlaisena näyttäytyvä tila. Hallitsevien ryhmien turvallisuuden tunnetta voidaan vahvistaa kriminalisoimalla ja valvomalla toisia. Myös fyysisen ympäristön turvallisuusratkaisut voivat sisältää samanlaisen ristiriidan: näkyvyys, valvonta ja pääsyn rajoittaminen voivat vähentää tiettyjä riskejä, mutta samalla vahvistaa ulossulkemista ja kontrollia (Zeng ym. 2023, 6, 13). Sen lisäksi että kiinnitämme huomiota siihen vähentääkö käytäntö uhkia, on tarkasteltava myös sitä, miten se vaikuttaa eri ryhmien oikeuksiin ja, toimijuuteen.

Inhimillinen turvallisuus sisältää myös myönteisiä ulottuvuuksia, kuten hyväksyntää, luottamusta, myötätuntoa, toivoa ja mahdollisuutta kukoistaa (Pessi ym. 2025b, 1–2). Lynch ym. (2025, 18) vahvistavat turvan kokemuksen kasvun, oppimisen ja toimijuuden mahdollistajana. Kokonaisuutena inhimillinen turvallisuus voidaan aineiston perusteella määritellä dynaamiseksi prosessiksi, jossa subjektiiviset kokemukset ja objektiiviset olosuhteet vaikuttavat jatkuvasti toisiinsa.

4.2 Tunnustaminen, luottamus ja jatkuvuus relationaalisen turvan ehtoina

Relationaalinen turvallisuus rakentuu aineiston perusteella jatkuvista ja luottamuksellisista vuorovaikutussuhteista, joissa ihminen kokee tulevansa kuulluksi, nähdyksi ja suojelluksi. Laitoshoidossa oleville nuorille luotettava aikuinen voi toimia turvallisuuden keskeisenä elementtinä. Jotta suhde koetaan suojaavana, se edellyttää jatkuvuutta ja luottamuksellisuutta. Katkeavat hoivasuhteet ja luottamuksen rikkominen, vaikkapa kertomalla salaisuuksia eteenpäin, heikentävät turvallisuutta. Näennäisesti turvallisessakin suhteessa voi olla tunnistamatonta vallan väärinkäyttöä (Allroggen ym. 2016, 389–393.). Vallan, vastuun ja ammatillisten rajojen tunnistaminen on tärkeää.

Firminin ym. (2024, 5–8) mukaan traumainformoidussa näkökulmassa jatkuvuuden merkitys korostuu. Jotta nuori on mahdollista tuntea, tarvitaan pitkäjänteisyyttä. Se edellyttää työntekijältä autenttisuutta, kuuntelemista, sinnikkyyttä ja joustavuutta sekä emotionaalista ja kulttuurista läheisyyttä. Työntekijöiden vaihtuvuus ja lyhyet työskentelyjaksot katkaisevat luottamuksen ja pakottavat nuoren kertomaan elämäntilanteensa yhä uudelleen. Suhteen syntymiseen saattaa mennä kuukausia. Asiaa konkretisoi se kuinka nuori kuvattiin joko palvelujen tuntemana tai ammattilaisten henkilökohtaisesti tuntemana. palvelujen tuntema nuori saatettiin pelkistää riskiluokaksi tai palveluhistoriaksi, jolloin hallinnollinen tieto peitti hänen kokemuksensa, tavoitteensa ja vahvuutensa jäävät hallinnollisen tiedon varjoon.

Relationaalisen turvallisuuden konkreettisena mekanismina näyttäytyy kuulluksi tuleminen. Jiang & Songin (2024, 4, 6) monikansallinen lasten hyvinvointitutkimus osoittaa aikuisten kuuntelevan ja lapsen tunteet tunnustavan kohtaaminen olevan yhteydessä vahvempaan turvallisuuden tunteeseen. Kuulluksi tulemisen ja elämäntyytyväisyyden huomattiin olevan yhteydessä toisiinsa. Korostunut aikuisvalta ja yhteistyön puuttuminen voivat vastaavasti vaikeuttaa lapsen itseilmaisua, luottamuksen syntymistä ja turvallisuuden kokemista. Jiang,

Wang & Cheng ym. (2023, 893) lisäävät lasten turvallisuutta rakentavan myös perhe- ja vertaissuhteet. Erityisesti perheen yhteinen keskustelukulttuuri ja ajanvietto olivat yhteydessä sekä kodin että koulun turvallisuuden tunteeseen ja lasten elämäntyytyväisyyteen. Vertaissuhteet liittyivät erityisesti kouluturvallisuuteen, eivät niinkään kodin turvallisuuteen. Tulokset osoittivat lisäksi, kuinka aineellinen puute vähensi lasten vuorovaikutusta perheen ja ikätovereiden kanssa. Tämä heikensi turvallisuuden tunnetta kotona ja koulussa ja vähensi siten elämäntyytyväisyyttä. Materiaalinen puute voi näin heikentää relationaalisen turvallisuuden edellytyksiä vähentämällä lasten mahdollisuuksia osallistua yhteiseen toimintaan, tavata vertaisia ja ylläpitää sosiaalisia suhteita. Tästä näkökulmasta relationaalinen turvallisuus ei ole rakenteellisista olosuhteista irrallinen ilmiö.

Lynch ym. (2025, 9,13) syventävät relationaalista tarkastelua kuvaamalla turvallisuutta ihmisen, toisten ja ympäristön välisenä prosessina. Turvallisuuden tunne rakentuu suhteiden laadusta eikä pelkästään siitä, ovatko toiset ihmiset läsnä. Turvallisuuteen vaikuttavat erityisesti luottamus, virittyminen toisen kokemukseen, luotettavuus, hyväksyntä ja vuorovaikutuksen sävy. Turvallisissa suhteissa ihminen kokee tulevansa kuulluksi, hyväksytyksi, hoivatuksi ja kannustetuksi sekä voivansa luottaa siihen, että toinen pysyy hänen rinnallaan. Pirstaleiset ammatilliset kohtaamiset, syrjintä, toivottomuus ja turvattomat suhteet puolestaan ylläpitävät kokemusta siitä, ettei ihminen tule kokonaisuutena nähdyksi tai suojelluksi. Ammattilaisen tehtävä ei ole ainoastaan poistaa uhkia, vaan auttaa ihmistä muodostamaan rauhallisempi tulkinta tilanteestaan ja vahvistaa hänen kykyään osallistua, toimia ja määritellä itseään. Mahdollisuus olla suhteissa omana itsenään ovat erityisen tärkeitä silloin, kun ihmisen identiteetti tai kuuluminen asetetaan kyseenalaiseksi. Uskonnollisten tilojen tutkimiseen kehitetty spiraalimalli korostaa vastavuoroista näkyväksi tulemista ja identiteetin ilmaisemisen mahdollisuutta. Häirintä, identiteetin salaamisen pakko ja sen myötä julkikuvan ylläpitäminen voivat puolestaan tehdä suhteista turvattomia ja kaventaa kuulumista (Pessi ym. 2025a, 5, 12.).

Vallan merkitys tulee näkyväksi myös Rabelon ym. (2024,9–10) kriittisessä julkisen turvallisuuden analyysissa. Siinä nähdään kuinka keskinäinen apu, kollektiivinen hoiva ja kriiseissä toimivat tukiverkostot voivat rakentaa turvallisuutta suhteissa. Rodullistava epäily, valvonta ja joidenkin ryhmien määrittäminen lähtökohtaisesti vaarallisiksi voivat puolestaan vahvistaa etuoikeutettujen ryhmien turvallisuuden tunnetta samalla, kun ne lisäävät marginalisoitujen ihmisten turvattomuutta. Tämä korostaa kuinka turvallisuus voi olla

yhteiskunnallisesti epätasaisesti jakautunutta; sama kohtaaminen tai palvelu voi merkitä yhdelle suojaa ja toiselle kontrollia. Sama ristiriita näkyy viranomaisviestinnässä. Sjöberg ym. (2024, 377) mukaan viranomaisen inhimillistäminen voi vähentää koettua etäisyyttä ja vahvistaa kokemusta tämän läsnäolosta ja saavutettavuudesta. Kuitenkin henkilön aiemmat kokemukset vallan väärinkäytöstä tai profiloinnista voivat muuttaa suojaa tarkoittavan viestin kokemukseksi kontrollista tai turvattomuudesta.

Relationaalinen turvallisuus voi muodostua myös arkisista suhteista. Zahnow´n (2024, 4–6) tutkimuksessa muiden ihmisten tarkkaileminen ja heidän rinnallaan toimiminen saattoi vahvistaa tuttuutta, sosiaalista yhteyttä ja kuulumista, vaikka läheisiä ihmissuhteita ei muodostunutkaan. Naapuruston sosiaalisten siteiden määrä oli lisäksi myönteisesti yhteydessä sekä koettuun koheesioon että hyvinvointiin. Onkin kiinnostavaa, kuinka turvallisuutta voi rakentaa läheisten luottamussuhteiden lisäksi heikommatkin suhteet. Tähän liittyy usein toistuva kokemus siitä, että yhteisessä tilassa on muita tuttuja ja ennakoitavasti käyttäytyviä ihmisiä. Rakennetun ympäristön tutkimuksessa naapureiden tuttuus, auttamishalukkuus, jaettu luottamus ja yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen olivat yhteydessä vahvempaan koettuun turvallisuuteen (Zeng ym. 2023, 7). Myös Roude ym. (2024, 2140) vahvistavat, kuinka turvan tunnetta voi vahvistaa arkiset kohtaamiset. Naapuruston tasolla tätä on keskinäinen tunteminen, avunanto, epävirallinen huolenpito ja luottamus siihen, että muut puuttuvat tarvittaessa vaaratilanteisiin. Tällaiset suhteet muodostavat tukiverkostoja ja vahvistavat yhteisön kollektiivista pystyvyyttä. Rikollisuuden pelko ja jatkuva valppaana oleminen voivat puolestaan vähentää liikkumista ja kohtaamisia, lisätä stressiä ja heikentää sosiaalisia siteitä, jolloin turvattomuus alkaa ylläpitää itseään. Tästä voi päätellä, että relationaalinen turvallisuus on yhteydessä siihen, mahdollistaako ympäristö ihmisten kohtaamisen vai ohjaako se heitä vetäytymään ja eristäytymään toisistaan.

Pessi ym. (2025b, 1–3) kokoamaa editorialia ei voida käyttää empiirisenä näyttönä, mutta sen avulla voidaan koota havaintoja yhteen. Relationaalisen turvallisuuden ytimeksi nousee myötätunnon ja hyväksynnän elementit. Lisäksi keskeistä on resilienssi pysyä rauhallisena ja kannatella tilaa, silloinkin kun toinen kokee olevansa vaaran äärellä. Lohduttavaa on, kuinka aikaisemmissa suhteissa muodostunut turvattomuus voi vähitellen muuttua pitkäkestoisessa luottamuksellisessa suhteessa. Yhdessä koettu turvallisuus voi ajan myötä sisäistyä osaksi ihmisen arkista kokemusta. Relationaalinen turvallisuus ei kuitenkaan jakaudu tasaisesti, sillä valtasuhteet, vähemmistöasema, syrjintä ja sosiaalinen

ulossulkeminen vaikuttavat siihen, kenen turvallisuus tunnistetaan ja kenellä on mahdollisuus kokea olonsa turvalliseksi.

Aineistojen tarkastelun perusteella relationaalinen turvallisuus rakentuu suhteiden jatkuvuudesta, kuulluksi ja tunnustetuksi tulemisesta, vastavuoroisesta avusta sekä mahdollisuudesta olla suhteissa omana itsenään. Turvallisuutta puolestaan heikentävät suhteiden katkeaminen, luottamuksen rikkominen, syrjintä, kulttuurinen etäisyys ja epätasaisesti jakautuva valta. Myös ihmisen tarkasteleminen ensisijaisesti hallittavana riskinä voi heikentää turvallisuuden kokemusta. Suhteet eivät kuitenkaan itsessään ole aina turvallisia, sillä ne voivat tarjota suojaa mutta samalla sisältää kontrollia, rajojen rikkomista ja ulkopuolelle sulkemista. Relationaalista turvallisuutta arvioitaessa onkin luottamuksen lisäksi tarkasteltava suhteen jatkuvuutta, vallan jakautumista ja ihmisen toimijuutta. Keskeistä on myös se, voiko ihminen itse vaikuttaa kohtaamiseen ja määritellä, millainen vuorovaikutus tuntuu hänestä turvalliselta.

Tutkimusten yhteinen havainto on, ettei relationaalinen turvallisuus muodostu pelkästä toisen ihmisen läsnäolosta, vaan suhteen laadusta, jatkuvuudesta ja siihen sisältyvän vallan käytöstä. Allroggenin ym. (2016) ja Firminin ym. (2024) tulokset korostavat ammatillisten suhteiden jatkuvuutta ja rajojen merkitystä, kun taas Jiangin ja Songin (2024) tutkimus tuo esiin kuulluksi tulemisen yhteyden turvallisuuden kokemukseen. Lynch ym. (2025) laajentavat näkökulmaa osoittamalla, että turvallisuuden arviointi on myös kehollinen ja ympäristöön kiinnittyvä prosessi. Näitä aineistohavaintoja yhdistämällä tulkitsen, että relationaalinen turvallisuus rakentuu tunnustamisen, luottamuksen, henkilökohtaisten rajojen ja suhteiden jatkuvuuden yhteydessä. Kyse ei ole vain turvalliseksi koetusta vuorovaikutuksesta, vaan suhteesta, jossa ihmisellä on mahdollisuus tulla kuulluksi ja vaikuttaa työskentelyn ehtoihin.

4.3 Kuuluminen, osallisuus ja yhteiset tilat yhteisöllisen turvan perustana

Alcaide Mantheyn (2024, 9–11) tutkimus ei puhu suoraan turvallisuudesta vaan ensisijaisesti sosiaalisesta koheesiosta, yhteisöllisyydestä ja koetusta elämänlaadusta. Sen esittämien tulosten perusteella yhteisötason turvallisuutta voidaan vahvistaa saavutettavilla kohtaamispaikoilla ja kansalaisten ylläpitämällä sosiaalisella infrastruktuurilla. Yhteiset tilat tukivat yhteisöön kiinnittymistä, keskinäistä auttamista, huolenpitoa ja yhteisön pystyvyyden kokemusta. Kohtaamispaikkojen puuttuessa yhteisöllisyys jäi pienten ryhmien

varaan, jolloin toiminta ei välttämättä vahvistanut koko paikallisyhteisön yhteenkuuluvuutta. Samansuuntaisesti Zahnow'n (2024, 4) tutkimuksessa sosiaalisen infrastruktuurin myönteinen arviointi oli yhteydessä vahvempaan sosiaaliseen koheesioon ja yhteenkuuluvuuteen, kun taas koettu rikollisuus ja epäjärjestys olivat yhteydessä niiden heikompaan kokemiseen. Olennaista ei ollut yksinomaan paikan käyttötarkoitus, vaan se, mahdollistiko esimerkiksi kauppa tai kahvila matalan kynnyksen kohtaamisia ja sosiaalista yhteyttä. Fyysisen kohtaamispaikan olemassaolo ei kuitenkaan vielä takaa yhteisöllistä turvallisuutta. Alcaide Mantheyn (2024, 7) kaupunkikohteessa tiloja oli määrällisesti tarjolla, mutta ne eivät synnyttäneet koko kaupungin kattavaa kuulumista, sillä osa asukkaista koki niiden kuuluvan vain tietyille ryhmille. Yhteisöllisyys jäi tällöin erillisiksi saarekkeiksi. Yhteisöllinen turvallisuus rakentuu sosiaalisesta yhteydestä, yhteisöön kuulumisesta ja tunnustetuksi tulemisesta. Turvallisuuden kannalta olennaista on myös se, kenellä on oikeus osallistua yhteisön toimintaan, päästä sen tiloihin ja tulla kohdelluksi yhdenvertaisena yhteisön jäsenenä. (Pessi ym. 2025a, 7–8.).

Allroggen ym. (2016, 386–391) osoittavat yhteisöllisen turvallisuuden kaksijakoisuuden tulevan esille myös lasten ja nuorten muodostamissa yhteisöissä. Lastensuojelulaitoksen ryhmässä ystävyyssuhteet, vertaisilta saatu tuki ja ryhmään kuuluminen saattoivat vahvistaa turvallisuutta, mutta samaan yhteisöön sisältyi myös erilaisia hierarkioita, poissulkemista, varkauksia ja väkivaltaa. Nuoret itse arvioivat ryhmäintegraation kokonaisuutena melko myönteisesti, mutta tunnistivat työntekijöitä useammin ryhmän sisällä olevaa kaaosta, torjuntaa ja ulossulkemista. Myös Firminin ym. (2024, 2, 10) tutkimuksessa erilaisten yhteisöjen, kuten koulujen, naapurustojen, vertaisryhmien ja verkkoympäristöjen havaittiin voivan tarjota nuorelle sekä kuulumista ja suojaa että altistavan häntä hyväksikäytölle. Jiang ym. (2023, 896–897, 903–909) esittävät tuloksiinsa nojaten ratkaisuksi erilaisten vertaisryhmien, koulun jälkeisen toiminnan ja yhteisöllisten harrastusten lisäämistä. Edellä mainitut kuvataan mahdollisina keinoina lasten sosiaalisten verkostojen laajentamiseen. Yhteisöllisen turvallisuuden rakentuminen näyttäisi olevan myös kulttuurisidonnaista. Jiangin & Songin (2024, 6) tutkimuksessa kulttuurinen ympäristö muokkasi lasten kuulluksi tulemisen, turvallisuuden ja elämäntyytyväisyyden välistä yhteyttä. Aikuisten taholta kuulluksi tulemisen merkitys oli voimakkaampi kollektiivisissa kulttuureissa, vaikka lasten koettu turvallisuus ja elämäntyytyväisyys olivatkin niissä keskimäärin matalampia kuin individualistisissa kulttuureissa.

Yhteisöllinen turvallisuus liittyy osin ilmapiiriin. Lynchin ym. (2025, 18–19) mukaan turvallisuuteen vaikuttava ilmapiiri ulottuu kodista, työstä ja oppimisympäristöistä kulttuuriin, paikallisyhteisöihin ja sosiaaliseen mediaan. Kuuluminen, yhteisöltä saatu tuki ja mahdollisuus osallistua vahvistavat ihmisen kiinnittymistä yhteisölliseen elämään. Pessin ym. (2025a, 3, 12) lisäävät kuinka yhteisöllinen turvallisuus syntyy paitsi ryhmään kuulumisesta, myös ryhmän sisäisistä ja ryhmien välisistä suhteista. Kuulumiseen liittyy myös aina kysymys siitä, kuka tunnistetaan yhteisön jäseneksi ja millaisilla ehdoilla.

Rouden ym. (2024, 2135, 2140) tutkimus sijoittuu naapurustotasolle, jossa yhteisöllistä turvallisuutta rakentavat ihmisten tuttuus, läsnäolo, avunanto ja yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen. Nämä tekijät muodostivat sosiaalisia verkostoja ja kollektiivista pystyvyyttä, joiden avulla asukkaat pystyivät valvomaan ympäristöään, ehkäisemään ongelmia ja tukemaan toisiaan. Myös nuorten myönteinen osallistuminen vahvisti yhteisön toimintakykyä. Zengin ym. (2023, 7–13) tulosten perusteella yhteisötason turvallisuus rakentuu fyysisen ja sosiaalisen ympäristön yhteisvaikutuksesta. Myönteiseksi koettu sosiaalinen ympäristö, oli yhteydessä vahvempaan turvallisuuden kokemukseen. Sosiaalinen ympäristö tuki myös yhteisöllistä toimintaa, jolla puolestaan oli pieni myönteinen yhteys koettuun turvallisuuteen. Rakennetun ympäristön vaikutus turvallisuuteen oli kuitenkin sosiaalista ympäristöä voimakkaampi

Kansalais- ja järjestötoiminta on sidoksissa rakenteellisiin resursseihin. Alcaide Mantheyn (2024, 2–4) tutkimuksessa erilaiset toimijat, uskonnolliset yhteisöt ja vapaaehtoistoiminta täyttivät julkisten palvelujen jättämiä aukkoja ja ylläpitivät paikallista sosiaalista infrastruktuuria. Kansalaistoiminta voikin vahvistaa yhteisöllistä turvallisuutta, mutta sen varaan ei voida siirtää koko vastuuta turvallisuuden ylläpitämisestä. Esimerkiksi Roude ym. (2024, 2137) huomauttavat että pienituloisten alueiden asukkailla oli vähemmän taloudellisia resursseja osallistua ympäristön ylläpitämiseen. Aikaa osallistumiseen saattoi rajoittaa työskentely useassa työpaikassa. Hanin (2026, 5, 11) mallissa peruspalvelujen yhdenvertaistamisen oletetaan vahvistavan sosiaalista tukea ja sitä kautta turvallisuuden tunnetta. Tulosten perusteella palvelupolitiikka oli yhteydessä korkeampaan koettuun sosiaaliseen tukeen, joka puolestaan oli yhteydessä vahvempaan turvallisuuden tunteeseen. Han esittää mahdolliseksi selitykseksi, että yhteisöpalvelut ja julkiset tilat voivat lisätä vuorovaikutusta, vahvistaa naapuruussuhteita ja tuottaa epävirallista tukea. Näitä asioita ei kuitenkaan mitattu suoraan, sillä sosiaalista tukea arvioitiin tutkimuksessa yhdellä

yhteiskunnallista suvaitsevaisuutta koskevalla kysymyksellä. Tulosta ei siksi voida pitää suorana näyttönä yhteisöllisen tuen vahvistumisesta.

Myös yhteisölliseen turvallisuuteen liittyy jännite hoivan ja kontrollin välillä. Rabelon ym. (2024, 9–10) tarkastelussa yhteisöllinen turvallisuus perustuu yhteisön määrittelemiin tarpeisiin, keskinäiseen apuun ja kollektiiviseen hoivaan. Valvontaan, poliisitoimintaan ja rankaisemiseen perustuvat toimet voivat puolestaan heikentää yhteisön sosiaalisia siteitä. Myös Sjöbergin ym. (2024, 375–379) tutkimuksessa viranomaisen läsnäolo ja viestintä voidaan kokea turvaa tuottavana, yhteisön jäsenistä huolehtimisena mutta kaikki eivät tulkitse asiaa samoin. Vaikka toiminnalla tavoiteltaisiin turvallisuuden vahvistamista, voi tilanne herättää kokijasta ja taustasta riippuen, lisäksi hämmennystä, ulkopuolisuutta tai pelkoa.

Tutkimuksia yhdistää havainto siitä, että yhteisöllinen turvallisuus rakentuu kuulumisesta, vastavuoroisuudesta, arkisesta vuorovaikutuksesta ja mahdollisuudesta osallistua yhteisön toimintaan. Alcaide Manthey (2024), Zahnow (2024) ja Zeng ym. (2023) korostavat saavutettavien kohtaamispaikkojen sekä fyysisen ja sosiaalisen ympäristön merkitystä. Roude ym. (2024) puolestaan tuovat esiin ihmisten keskinäisen tuttuuden, avun ja yhteisestä ympäristöstä huolehtimisen yhteisön toimintakykyä vahvistavina tekijöinä. Yhteisö ei kuitenkaan ole itsessään turvallinen, vaan siihen voi sisältyä myös hierarkioita, ulossulkemista, hyväksikäyttöä ja väkivaltaa (Allroggen ym. 2016; Firmin ym. 2024). Lisäksi valvontaan ja kontrolliin perustuvat turvallisuustoimet voivat heikentää sosiaalisia suhteita ja näyttäytyä eri ryhmille eri tavoin (Rabelo ym. 2024; Sjöberg ym. 2024). Näitä havaintoja yhdistämällä ajattelen yhteisöllisen turvallisuuden saavutettavaksi ja osallistavaksi yhteisölliseksi tilaksi, jossa ihmisellä on mahdollisuus kuulua, saada tukea ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ilman ulossulkemisen tai kohtuuttoman vastuun vaaraa. Sen rakentuminen edellyttää sekä yhteisöjen omaa toimijuutta että sitä tukevia julkisia rakenteita, eikä yhteisöllisyydellä voida korvata hyvinvointivaltion vastuuta.

4.4 Oikeudet, resurssit ja saavutettavat palvelut rakenteellisen turvan ehtoina

Aineistojen perusteella rakenteellinen turvallisuus muodostuu yhteiskunnallisista resursseista, oikeuksista, instituutioista ja fyysisistä ympäristöistä, jotka määrittävät sitä, kuinka ihmisillä on mahdollisuuksia selviytyä riskeistä ja osallistua yhteiskuntaan. Lynchin ym. (2025, 9, 17–19) tutkimuksessa turvallisuuden tunne kytkeytyi yhteiskunnan ja

organisaatioiden rakenteisiin. Turvallisuuteen vaikuttivat asuminen, taloudellinen tilanne, työn saatavuus, poliittinen vakaus sekä palvelujärjestelmän toiminta. Turvallisuutta saattoivat heikentää esimerkiksi resurssien epätasainen jakautuminen, rasismi, kriminalisointi, köyhyys ja ruokaturvattomuus. Pessin ym. (2025b, 2–3) editorial laajentaa tarkastelun globaalille tasolle yhdistämällä kehölliset turvallisuuskokemukset yhteiskunnalliseen asemaan, poliittisiin olosuhteisiin sekä ilmasto-, terveys-, konflikti- ja luottamuskriiseihin. Keskeistä onkin hahmottaa, että rakenteellinen turvallisuus ei ole ihmisestä erillinen taustatekijä, vaan yhteiskunnalliset olosuhteet muuttuvat konkreettisiksi kokemuksiksi turvallisuudesta tai turvattomuudesta.

Hanin (2026, 8–15) tutkimuksessa rakenteellinen turvallisuus liittyi peruspalvelujen ja sosiaaliturvan yhdenvertaiseen saatavuuteen. Peruspalvelujen yhdenvertaistaminen vahvisti asukkaiden turvallisuuden tunnetta sekä suoraan että sosiaalisen luottamuksen ja koetun oikeudenmukaisuuden välityksellä. Tuloksia soveltamalla voidaan todeta, että palvelujärjestelmät, sosiaaliturva ja julkisten resurssien alueellinen jakautuminen muodostavat keskeisen osan rakenteellista turvallisuutta. Rakenteita tarkasteltaessa on hyvä kysyä kenen tarpeisiin järjestelmät vastaavat? Jiangin ym. (2023, 908) tutkimuksessa lapsiköyhyyttä tarkastellaan lapsikeskeisesti lapsen ilmoittaman materiaalisen puutteen perusteella eikä yksinomaan kotitalouden tulotasolla. Lapsikeskeinen mittaaminen tuo näkyviin lapsen oman aineellisen tilanteen, jota kotitalouden tulotiedot eivät välttämättä kuvaa, koska ne eivät osoita resurssien jakautumista perheen sisällä. Tuloksista johdetut rakenteelliset ratkaisut kohdistuvat lapsille annettavaan taloudelliseen ja aineelliseen tukeen, perheenjäsenten vakaisiin työmahdollisuuksiin ja sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistamiseen sekä turvallisiin ja saavutettaviin koulupalveluihin ja koulurakenteisiin.

Alcaide Mantheyn (2024, 7–11) tutkimustuloksista keskeiseksi huomioksi nousee se, kuinka julkisesti saavutettavat kohtaamispaikat vahvistivat yhteisöllisyyttä ja asukkaiden tyytyväisyyttä elinympäristöönsä. Kyläyhteisössä 84 prosenttia vastaajista oli tyytyväisiä kohtaamispaikkojen saatavuuteen, kun kaupungissa vastaava osuus oli 34 prosenttia. Asukkaiden ylläpitämä kyläkauppa toimi palvelun lisäksi yhteisön kohtaamispaikkana, ja 93 prosenttia vastaajista arvioi sen vaikuttavan myönteisesti asuinpaikkaansa koskevaan tyytyväisyyteen. Vahva paikallisyhteisö ja kansalaisten aktiivisuus voivat jossain määrin korvata puutteellista infrastruktuuria ja vahvistaa alueen sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Paikallinen toimijuus voi lieventää laiminlyöntien seurauksia, mutta se ei poista julkisen vallan vastuuta huolehtia resurssien ja infrastruktuurin yhdenvertaisesta saatavuudesta.

Rouden ym. (2024, 2136–2140) tutkimissa pienituloisissa, pääosin mustien asuttamissa naapurustoissa rakenteellinen turvattomuus ilmeni pitkäaikaisena investointien puutteena, palvelujen ja infrastruktuurin vähäisyytenä sekä kaupungin hitaana reagointina. Hylätyt kiinteistöt olivat paitsi konkreettisia vaaran paikkoja myös julkisen välinpitämättömyyden merkkejä, jotka lisäsivät rikollisuuden pelkoa ja psyykkistä kuormitusta sekä viestivät asukkaille, ettei heidän alueestaan välitetä. Molemmat tutkimukset osoittavat siten, että rakennettu ympäristö välittää instituutioiden viestiä arvostuksesta ja yhteiskunnallisesta kuulumisesta.

Zahnow'n (2024, 6–7) mukaan rakenteet eivät tuota hyvinvointia ainoastaan tarjoamiensa palvelujen kautta, vaan myös mahdollistamalla arkisia kohtaamisia, kuulumisen kokemuksia ja yhteisöllisten suhteiden muodostumista. Infrastruktuurin olemassaolo ei kuitenkaan yksin riitä. Paikkojen tulee olla turvallisiksi koettuja ja saavutettavia, jotta ihmiset voivat hyödyntää niitä. Voidaan puhua myös julkisesta vastuusta ylläpitää sellaisia lähiympäristöjä, joissa eri väestöryhmillä on todellinen mahdollisuus kohdata muita ja osallistua yhteisön toimintaan. Zeng (2023, 11–13) lisää rakennetun ympäristön olevan yhteydessä turvallisuuden tunteeseen myös välillisesti sosiaalisen ympäristön kautta. Hyväksi arvioitu ympäristö liittyi myönteisempään sosiaaliseen ilmapiiriin, joka puolestaan oli yhteydessä vahvempaan turvallisuuden kokemukseen ja yhteisön aktiivisuuteen.

Lynchin ym. (2025, 9, 17–19) mukaan turvan kokemuksen taustalla on useita rakenteellisia syitä. Näitä ovat esimerkiksi taloudellinen tilanne, asumisen ja toimeentulon vakaus, ruokaturva, oikeudenmukaisuus sekä poliittiset ja institutionaaliset olosuhteet. Yhteiskunnallisissa, organisatorisissa ja terveydenhuollon rakenteissa on sekä turvallisuutta tukevia että sitä estäviä tekijöitä. Palvelujen saatavuus itsessään ei riitä, on myös merkityksellistä, miten järjestelmät käyttävät valtaa, kohtelevat ihmistä ja mahdollistavat hänen osallistumisensa itseään koskevaan päätöksentekoon.

Rakenteellinen turvallisuus ei riipu vain sääntöjen määrästä, vaan myös siitä, miten avoimesti niiden oikeutusta, seurauksia ja niihin sisältyvää valtaa voidaan arvioida. Allroggenin ym. (2016, 390–393) tutkimissa laitoksissa turvallisuutta tuotettiin suojelulla perusteltavilla säännöillä, valvonnalla, lukituksilla ja muilla fyysisillä rajoituksilla. Ne saattoivat ehkäistä vaaroja ja suojata nuorten yksityisyyttä, mutta samalla ne rajoittivat liikkumista ja autonomiaa. Kirjoittajien mukaan suojeluun liittyvien kysymysten tulisi olla osallistavia ja jatkuvasti arvioitavia organisatorisia oppimisprosesseja, joissa myös lasten, nuorten ja etulinjan työntekijöiden näkemykset otetaan huomioon. Firminin ym. (2024, 8,

10–11) syventävät havaintoa osoittamalla, että runsaaseen tietoonkaan perustuva järjestelmä ei välttämättä tunne nuorta tai mahdollista turvallista ammatillista suhdetta. Kun nuori oli ammattilaisen tuntema, hänen tilanteensa arviointi perustui vuorovaikutuksessa syntyneeseen tietoon hänen tarpeistaan, kokemuksistaan ja tavoitteistaan. Tämä mahdollisti nuoren etujen puolustamisen ja hänen näkemystensä huomioimisen. Se myös mahdollisti turvallisempien valintojen tukemisen pelkän valintojen rajoittamisen sijaan. Riskejä painottavat järjestelmät voivat ohjata ajattelua ja estää ammattilaisia muodostamasta jatkuvia suhteita nuoriin. Turvattomuus saatetaan tulkita nuoren yhteistyöhaluttomuudeksi, vaikka ongelma voikin olla palvelujärjestelmän kyvyttömyydessä kuunnella, sitoutua ja säilyttää luottamuksellinen suhde. Onkin mielenkiintoista kuinka rakenteellinen turvattomuus voi syntyä palvelussa, jonka tarkoituksena on suojella nuorta. Allroggenin ym. (2016) ja Firminin ym. (2024) tutkimukset osoittavat yhdessä, että rakenteellinen suoja voi muuttua turvattomuutta tuottavaksi kontrolliksi, ellei vallankäyttöä, osallisuuskysymyksiä ja järjestelmien mahdollisia vinoumia tehdä näkyviksi.

Sjöbergin ym. (2024, 375) tutkimusta voidaan tulkita rakenteellisen turvallisuuden näkökulmasta siten, että julkisen vallan toiminta ja siitä viestiminen vaikuttavat siihen, kokevatko kansalaiset viranomaisen suojelevana ja lähestyttävänä vai valvovana ja valtaa käyttävänä toimijana. Rabelo (2024, 7–9) toteaakin ettei turvallisuuspolitiikka ole neutraalia. Käsityksemme turvallisuudesta vaikuttaa siihen, kenen huoli tunnistetaan oikeutetuksi ja kuka määritellään vaaralliseksi. Erityisesti rodullistetut ihmiset, maahanmuuttajat, transihmiset, asunnottomat ja mielenterveysongelmista kärsivät voidaan määritellä turvallisuusuhiksi sen sijaan, että heidän oma suojelun tarpeensa tunnistettaisiin. Turvallisuusongelmien paikantaminen yksittäisiin ”vaarallisiin” ihmisiin siirtää huomion pois rakenteellisista tekijöistä. Tällöin esimerkiksi köyhyyttä, turvattomia työolosuhteita, ympäristöhaittoja tai viranomaisvallan väärinkäyttöä ei välttämättä käsitellä turvallisuuskysymyksinä. Pessin ym. (2025 a, 5–7, 12–13) mallin perusteella voidaan tulkita rakenteellisen turvallisuuden liittyvän ihmisen yhteiskunnalliseen asemaan, oikeuksiin ja toimijuuteen. Se edellyttää, että yhteiskunnan instituutiot ja normit turvaavat eri ryhmille yhdenvertaiset oikeudet ja mahdollisuuden osallistua sekä vapauden ilmaista omaa identiteettiään ilman häpeän, syrjinnän tai poissulkemisen pelkoa. Tässä yhteydessä inhimillinen turvallisuus näkyy erityisesti mahdollisuutena elää omana itsenään.

Inhimillinen turvallisuus näyttäytyy yhteiskunnallisiin rakenteisiin kiinnittyvänä ilmiönä. Turvallisuus ei muodostu ainoastaan yksilön kokemuksesta tai ihmissuhteista, vaan myös

siitä, kuka saa yhteiskunnassa määritellä kuulumisen ehdot. Rakenteellinen turvallisuus voidaan ymmärtää yhteiskunnan kykynä luoda kaikille ihmisille aineelliset, sosiaaliset ja institutionaaliset edellytykset turvalliseen ja ihmisarvoiseen elämään. Parhaimmillaan rakenteet voivat tarjota resursseja, oikeuksia ja suojaa, mutta samalla ne voivat myös jakaa niitä epätasaisesti sekä tuottaa ulossulkemista ja turvattomuutta. Voi sanoa, että meillä on rakenteellinen oikeus tulla suojelluksi. Inhimillinen turvallisuus toteutuu näiden rakenteiden kautta, mutta myös suhteessa niihin.

Tutkimuksia yhdistää havainto siitä, että rakenteellinen turvallisuus edellyttää oikeuksien, palvelujen ja resurssien tosiasiallista saavutettavuutta, jatkuvuutta ja oikeudenmukaista jakautumista. Han (2026) ja Jiang ym. (2023) korostavat peruspalvelujen, sosiaaliturvan ja aineellisten voimavarojen merkitystä. Alcaide Manthey (2024), Roude ym. (2024), Zahnow (2024) ja Zeng ym. (2023) puolestaan osoittavat, että rakennettu ympäristö ja sosiaalinen infrastruktuuri välittävät turvallisuutta, kuulumista ja yhteiskunnallista arvostusta. Suojelemiseen tarkoitetut palvelujärjestelmät voivat kuitenkin tuottaa turvattomuutta, jos niiden toiminta perustuu osallisuuden, luottamuksen ja jatkuvuuden sijasta valvontaan ja kontrolliin (Allroggen ym. 2016; Firmin ym. 2024). Myöskään julkisen vallan turvallisuustoimet eivät ole neutraaleja, sillä ne vaikuttavat siihen, kenen suojelun tarve tunnistetaan ja kuka määritellään uhaksi (Rabelo ym. 2024; Sjöberg ym. 2024). Näitä havaintoja yhdistämällä tulkitsen rakenteellisen turvallisuuden yhteiskunnan kyvyksi muuttaa oikeudet, resurssit ja instituutiot yhdenvertaisesti saavutettaviksi elämisen edellytyksiksi. Rakenteiden turvallisuutta tulee siten arvioida sen perusteella, vahvistavatko ne ihmisten luottamusta, toimijuutta ja osallistumismahdollisuuksia vai tuottavatko ne eriarvoisuutta, ulossulkemista ja kontrollia.

4.5 Turvan tasojen keskinäisriippuvuus

Aineiston perusteella inhimillisen turvallisuuden relationaalista, yhteisöllistä ja rakenteellista tasoa ei voida tarkastella toisistaan erillisinä. Rakenteet asettavat turvallisuudelle aineelliset, institutionaaliset ja oikeudelliset raamit, mutta niiden merkitys muodostuu ihmisten arjessa yhteisöissä ja suhteissa. Vastaavasti ihmisten väliset suhteet ja yhteisöllinen toiminta voivat vahvistaa rakenteiden toimintaa, paikata niiden puutteita tai haastaa niissä olevia käytäntöjä. Turvallisuus ei etene yksisuuntaisesti rakenteista yksilöön, vaan tasojen välillä on vastavuoroisia ja itseään vahvistavia yhteyksiä.

Turvallisuuden eri tasot liittyvät toisiinsa käytännön toiminnan kautta. Palvelu, sääntö tai muu rakenteellinen ratkaisu ei vielä sellaisenaan vahvista ihmisen turvallisuuden tunnetta. Olennaista on, miten ratkaisu toteutetaan ja miten ihminen sen kokee. Esimerkiksi palvelun olemassaolo ei takaa, että palvelu on helposti saavutettava, jatkuva tai käyttäjälle turvallinen. Myös suojelemiseen tarkoitettu sääntö voi tuntua joko turvalta tai kontrollilta. Rakenteellinen turvallisuus toteutuu käytännössä vasta silloin, kun ihminen kohdataan kunnioittavasti, häntä kuullaan ja hän voi osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon. Allroggenin ym. (2016, 389–394) tutkimus havainnollistaa tätä suojelun ja kontrollin välistä rajaa. Lastensuojelulaitoksen lukitukset, säännöt ja muut turvallisuusjärjestelyt saattoivat ehkäistä ulkopuolisia vaaroja ja suojata yksityisyyttä, mutta samalla ne saattoivat rajoittaa nuoren liikkumista ja autonomiaa. Rakenteellinen suoja ei automaattisesti muuttunut koetuksi turvallisuudeksi. Sen merkitys riippui käytännön toteutuksesta, valtasuhteista sekä nuoren mahdollisuudesta vaikuttaa omaan tilanteeseensa. Jos valtaepätasapaino jäi tunnistamatta, turvalliseksi tarkoitettu järjestelmä saattoi myös peittää sisäisiä väärinkäytöksiä.

Firminin ym. (2024, 7–10) tutkimus osoittaa vastaavasti, että turvallisten suhteiden muodostuminen riippuu organisaation rakenteellisista edellytyksistä. Erilaiset tekijät, kuten työntekijöiden vaihtuvuus, käytettävissä oleva aika, resurssit ja tiedon tuottamisen käytännöt vaikuttivat siihen, pääsikö ammattilainen tuntemaan nuoren henkilökohtaisesti. Tiedollinen ja relationaalinen tunteminen eivät siis ole sama asia. Järjestelmä voi tietää ihmisestä paljon mutta ymmärtää heikosti hänen ajankohtaista tilannettaan, tavoitteitaan ja kokemuksiaan. Tämä tuo esiin tasojen välisen tiedollisen kysymyksen: kenen tieto pääsee osaksi turvallisuutta koskevaa päätöksentekoa? Jiangin ja Songin (2024, 4–6) tutkimuksessa lapsen kuulluksi tuleminen oli yhteydessä vahvempaan turvallisuuden tunteeseen, joka puolestaan oli yhteydessä elämäntyytyväisyyteen. Kuulluksi tuleminen voidaan tällöin ymmärtää tasojen väliseksi liittymäkohdaksi. Se on relationaalinen tapahtuma, mutta sen toteutuminen riippuu yhteisöllisistä ja kulttuurisista normeista ja institutionaalisista käytännöistä. Mikäli lapsen kokemus tunnustetaan tiedoksi, se voi vaikuttaa häntä koskevaan toimintaan. Jos kokemus ohitetaan, rakenteellinen päätösvalta säilyy aikuisilla, vaikka toiminnan tavoitteena olisikin lapsen turvallisuuden edistäminen. Tasojen yhdistyminen tapahtuu vain, jos kokemustiedolla on todellista vaikutusta päätöksiin.

Tasojen väliset yhteydet ovat myös kehollisia. Lynchin ym. (2025, 9, 18–19) viitekehyksessä ihminen arvioi samanaikaisesti sisäistä tilaansa, ihmissuhteitaan, sosiaalista ilmapiiriä ja

ympäristön tarjoamia voimavaroja. Yhdellä tasolla syntyvä uhka voi tämän vuoksi levitä toisille tasoille. Rakenteellinen epävarmuus voi ilmetä kehollisena valppautena, vaikeutena luottaa toisiin ja vetäytymisenä yhteisöllisestä toiminnasta. Vastaavasti turvallinen suhde voi auttaa ihmistä säätelemään kokemustaan uhkasta. Yksittäinen suhde kuitenkaan harvoin kykenee poistamaan turvattomuutta tuottavia elinolosuhteita. Relationaalinen tuki voi lieventää rakenteellisten ongelmien seurauksia, mutta se ei korvaa toimeentuloa, vakaata asumista, yhdenvertaisia oikeuksia tai toimivia palveluja.

Pessin ym. (2025a, 7–9, 12–13) spiraalimalli osoittaa, että turvallisuuden eri tasot vaikuttavat toisiinsa molempiin suuntiin. Yhteiskunnan normit ja valtasuhteet määrittävät osaltaan sitä, kuka hyväksytään yhteisön jäseneksi ja millä ehdoilla. Näitä ehtoja kuitenkin ylläpidetään ja muutetaan myös yhteisöissä ja ihmisten välisissä kohtaamisissa. Hyväksytyksi tuleminen voi vahvistaa ihmisen turvallisuuden tunnetta, kun taas tunnustamatta jääminen voi synnyttää ulkopuolisuutta ja turvattomuutta. Ihmiset eivät kuitenkaan ole vain rakenteiden vaikutusten kohteita, sillä omalla toiminnallaan ja yhteistoiminnalla he voivat muuttaa yhteisön rajoja ja institutionaalisia käytäntöjä. Turvallisuus voidaankin nähdä kehämäisenä prosessina: rakenteet vaikuttavat ihmisten kokemuksiin, mutta ihmiset ja yhteisöt voivat puolestaan vaikuttaa rakenteisiin.

Tämä ilmenee myös siinä kuinka eri tasot voivat muodostaa kehän, joka joko vahvistaa turvallisuutta tai ylläpitää turvattomuutta. Rouden ym. (2024, 2137, 2140) tutkimuksessa alueen vähäiset resurssit näkyivät ympäristön rappeutumisena ja julkisen huolenpidon puutteena. Tämä lisäsi rikollisuuden pelkoa ja vähensi asukkaiden halua liikkua yhteisillä alueilla. Kun asukkaat vetäytyivät, myös arkiset kohtaamiset, naapurisuhteet ja yhteisön kyky toimia yhdessä heikkenivät. Rakenteellinen välinpitämättömyys ja laiminlyönti vaikutti siten fyysisen ympäristön lisäksi ihmisten välisiin suhteisiin ja koko yhteisön toimintaan. Kehän voi pyöräyttää myös päinvastaiseen suuntaan: julkinen huolenpito ja asukkaiden mahdollisuus osallistua voivat lisätä ympäristön käyttöä ja siten ihmisten kohtaamisia ja niissä syntyvää keskinäistä luottamusta. Myös Zahnow’n (2024, 4) ja Zengin ym. (2023, 11) tulokset viittaavat siihen, että rakenteet vaikuttavat turvallisuuteen ja hyvinvointiin osittain sosiaalisten suhteiden kautta. Turvalliseksi koettu ympäristö voi kannustaa osallistumaan, mutta myös muiden ihmisten läsnäolo ja yhteinen toiminta voivat vahvistaa turvallisuuden tunnetta. Tutkimusten perusteella ei voida varmasti osoittaa, kumpi vaikutus syntyy ensin. Turvallisuutta vahvistava kehä on aineistoon perustuva tulkinta ei tutkimuksissa suoraan osoitettu syy–seurausketju.

Tasojen välisiin yhteyksiin liittyy myös kysymys siitä, missä määrin yhteisöt ja läheiset ihmissuhteet voivat korvata puutteellisia julkisia palveluja. Alcaide Mantheyn (2024, 2–4, 9–11) tutkimuksessa paikalliset toimijat, uskonnolliset yhteisöt ja vapaaehtoistoiminta ylläpitivät sosiaalista infrastruktuuria ja täyttivät julkisten palvelujen jättämiä aukkoja. Tällainen toiminta voi vahvistaa turvallisuutta, mutta samalla vastuuta voi siirtyä julkisilta instituutioilta yhteisöille, joiden resurssit vaihtelevat. Roude ym. (2024, 2137) osoittavat, että pienituloisten alueiden asukkailla voi olla vähemmän aikaa ja taloudellisia mahdollisuuksia osallistua ympäristön ylläpitämiseen. Kaikilla yhteisöillä ei siten ole samanlaisia mahdollisuuksia korjata rakenteellisia puutteita. Vahvaa yhteisöllisyyttä ei voida pitää yksin riittävänä ratkaisuna rakenteelliseen turvattomuuteen. Yhteisöllinen tuki voi lieventää puutteellisten palvelujen seurauksia, mutta samalla se voi peittää alleen julkisen vastuun haasteita. Vahva yhteisö ei myöskään välttämättä ole turvallinen kaikille. Se voi tarjota jäsenilleen yhteenkuuluvuutta, mutta sulkea ulkopuolelle ihmisiä, jotka eivät vastaa yhteisön normeja. Turvallisuuden vahvistuminen yhdellä tasolla ei siis välttämättä lisää turvallisuutta muilla tasoilla tai kaikkien ihmisten kohdalla.

Rakenteellista turvallisuutta ei voi arvioida ainoastaan järjestelmän vakauden tai enemmistön turvallisuuden tunteen perusteella. On kiinnitettävä huomiota siihen, miten turvallisuus ja turvattomuus jakautuvat eri ihmisryhmien välillä. Rabelon ym. (2024, 2,9–11) mukaan yhden ryhmän turvallisuuden tunnetta voidaan vahvistaa lisäämällä toisiin ryhmiin kohdistuvaa valvontaa. Uhkakuvat, olivat ne todellisia tai ei, oikeuttavat kontrollia lisääviä ratkaisuja. Tämä puolestaan heikentää marginalisoitujen ryhmien luottamusta. Näiden marginalisoitujen ihmisten kokemusten tunnustaminen voi muuttaa sitä, mitkä ilmiöt ymmärretään turvallisuusongelmiksi ja mihin yhteiskunnan resursseja kohdennetaan. Vähiä resursseja ei tulisi ensisijaisesti suunnata valvontaan ja rankaisemiseen vaan aineellisten olosuhteiden parantamiseen ja palvelujen saavutettavuuteen. Näiden kautta mahdollistuisi myös turvaa tuottavien aineettomien resurssien kasvaminen, kuten yhteisön halu auttaa ja tarjota kollektiivista hoivaa. Turvallisuuskokemukset voivat tuottaa tietoa rakenteiden kehittämistä varten. Siihen ei kuitenkaan riitä vain kokemusten kerääminen, vaan ihmisillä on oltava myös todellisia mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksiin.

Aineiston perusteella turvallisuuden eri tasot vaikuttavat jatkuvasti toisiinsa. Rakenteet määrittävät, millaisia oikeuksia, palveluja ja voimavaroja ihmisillä on käytettävissään, toisaalta ne tulevat todeksi vasta käytännön kohtaamisissa ja yhteisöjen toiminnassa. Luottamukselliset suhteet ja yhteisöllinen toiminta voivat vahvistaa turvallisuutta ja edistää

rakenteellisia muutoksia. Niillä ei kuitenkaan voida pysyvästi korvata puuttuvia oikeuksia tai toimimattomia palveluja. Turvallisuutta ei myöskään voida pitää onnistuneena, jos yhden ryhmän suojaaminen lisää toisten valvontaa, ulkopuolisuutta tai turvattomuutta. Ratkaisevaa ei ehkä ole se, kuinka vahva jokin turvallisuuden taso on, vaan se, tukevatko eri tasot toisiaan. Kestävä inhimillinen turvallisuus edellyttää sekä suojaa että mahdollisuutta kuulua, osallistua ja vaikuttaa. Tärkeää on myös aito mahdollisuus toimijuuteen, se etteivät ihmiset jää turvallisuustoimien kohteiksi, vaan voivat itse osallistua oman ja ympäröivän maailman turvallisuuden tarpeisiin sekä niiden ehtojen ja ratkaisujen määrittelemiseen.

4.6 Sosiaalityö turvan välittäjänä ja vallankäytön paikkana

Sosiaalityön asema vaihtelee tarkastelluissa tutkimuksissa. Firminin ym. (2024) tutkimuksessa sosiaalityö on varsinainen tutkimuskohde. Jiangin ja Songin (2024), Lynchin ym. (2025) sekä Rouden ym. (2024) tutkimuksissa sosiaalityöntekijät mainitaan aineistossa tai käytännön suosituksissa, mutta profession roolia ei tarkastella järjestelmällisesti. Allroggenin ym. (2016), Jiangin ym. (2023), Pessin ym. (2025a) ja Rabelon ym. (2024) artikkeleissa sosiaalityö esiintyy lähinnä taustakirjallisuudessa tai tutkimuksen laajemmassa ammatillisessa viitekehyksessä. Alcaide Mantheyn (2024), Hanin (2026), Sjöbergin ym. (2024), Zahnow'n (2024), Zengin ym. (2023) sekä Pessin ym. (2025b) editorialin pohjalta tehdyt sosiaalityötä koskevat päätelmät ovat puolestaan tämän tutkielman analyysissa muodostettuja sovelluksia. Tämä erottelu on tärkeä, jotta tutkimusten varsinaiset tulokset eivät sekoitu tässä tutkielmassa tehtyihin tulkintoihin sosiaalityön tehtävistä.

Aineiston perusteella sosiaalityön ensimmäinen turvallisuustehtävä sijoittuu asiakkaan ja ammattilaisen väliseen suhteeseen. Allroggenin ym. (2016, 381–382, 389–393) tutkimus käsittelee sosiaalityön sijasta laajemmin institutionaalista hoiva- ja kasvatustyötä. Tulokset osoittavat kuitenkin, että työntekijä voi olla nuorelle luotettava aikuinen ja turvallisuuden rakentaja. Ammatillinen asema ei silti itsessään tee suhteesta turvallista. On tarpeen tarkastella mm. vallan, henkilökohtaisten rajojen, luottamuksellisuuden ja aikuissuhteisiin liittyvien väärinkäytösten riskiä yhdessä nuorten kanssa. Sosiaalityössä relationaalinen turvallisuus siis edellyttää luottamuksellisen suhteen lisäksi työntekijän oman institutionaalisen vallan kriittistä tarkastelua.

Firminin ym. (2024, 6–9) tutkimuksessa sosiaalityö on suoraan tarkastelun kohteena. Sosiaalityöntekijän tehtävänä on tuntea nuori hänen palveluhistoriaansa syvemmin, välittää

nuoren arjesta syntyvää tietoa moniammatilliseen päätöksentekoon sekä puolustaa hänen ääntään. Voikin sanoa, että asianajo muodostuu näin keskeiseksi osaksi turvallisuustyötä. Toisaalta tutkimus osoittaa, että sosiaalityö voi myös heikentää turvallisuutta. Näin voi tapahtua, jos nuoren selviytymiskeinot tulkitaan oireiluksi ja vastuu turvattomuudesta siirretään nuorelle itselleen. Sosiaalityön turvallisuustehtävässä onkin ristiriitaisuutta, työntekijän odotetaan sekä tukevan asiakkaan toimijuutta että arvioivan ja kontrolloivan häneen liitettyjä riskejä. Keskeistä on tasapaino näiden näkökulmien välillä. Relationaalinen turvallisuustyö ei riipu vain yksittäisen työntekijän osaamisesta. Työntekijä tarvitsee suhteen rakentamiseen aikaa, reflektiivistä tukea, sekä ymmärrystä, ettei asiakkaan tilanne aina ratkea nopeasti tai täydellisesti. ja organisaation hyväksynnän sille, ettei asiakkaan tilannetta aina voida ymmärtää nopeasti tai täydellisesti. Jos palvelujärjestelmä ei jousta, turvallisen suhteen muodostuminen voi estyä työntekijän valmiuksista riippumatta. Allroggenin ym. (2016) ja Firminin ym. (2024) havainnot osoittavat, että sosiaalityöntekijä toimii relationaalisen ja rakenteellisen turvallisuuden välissä. Hänen mahdollisuutensa rakentaa turvallisuutta määräytyvät kuitenkin pitkälti organisaation resurssien ja toimintatapojen puitteissa.

Sosiaalityön ydintehtävä, kuunteleminen ja asiakkaan kokemusten tunnustaminen korostuvat myös muissa tutkimuksissa. Jiangin ja Songin (2024, 4, 6) tutkimuksessa lasten kuulluksi tuleminen oli yhteydessä heidän turvallisuuden tunteeseensa ja elämäntyytyväisyyteensä. Käytännön suosituksissa ammattilaisten tehtäväksi muodostuvat lapsen kuunteleminen sekä kodin, koulun ja yhteisön turvallisuutta tukevien kulttuurisensitiivisten toimintatapojen kehittäminen. Sosiaalityöhön sovellettuna tämä tarkoittaa lapsen kokemustiedon välittämistä palveluihin ja päätöksentekoon sekä sen varmistamista, ettei lapsen turvallisuutta määritellä vain aikuisten arvioiden perusteella. Koska tutkimuksessa ei tarkastella suoranaisesti sosiaalityön käytäntöjä, kyse on tutkimuksen tuloksista ja suosituksista johdetusta sosiaalityön tulkinnasta.

Lynchin ym. (2025, 18–19) tutkimukseen osallistui sosiaalityöntekijöitä, mutta sosiaalityötä ei eroteltu muista auttamisammateista omaksi analyysin kohteeksi. Turvallisuutta vahvistava ammatillinen toiminta edellyttää ihmisen elämäntilanteen kokonaisvaltaista tarkastelua. On tärkeää, että asiakkaan kertomus otetaan turvallisessa ilmapiirissä vastaan ja ymmärretään kuinka palvelujen pirstaleisuus tai instituutioiden käytännöt vaikuttavat asiakkaan turvan kokemukseen. Tärkeää on myös yhdessä oppiminen ja sitoutuminen ihmisarvon suojelemiseen. Voikin sanoa, että ammattilainen toimii asiakkaan kokemuksen

kannattelijana ja yhdistää tämän yksilöllisen tilanteen yhteisöllisiin suhteisiin ja rakenteellisiin elinoloihin. Jiangin ym. (2023, 894) artikkelissa ei tutkita sosiaalityötä empiirisesti, mutta suositukset nostavat tuen kohteiksi perheiden vuorovaikutuksen, lasten vertaissuhteet, vertaisryhmät ja yhteisölliset harrastusmahdollisuudet. Lapsen kokeman materiaalisen puutteen vähentäminen edellyttää etuuksien ja palvelujen saavutettavuuden parantamista. Myöskään Han (2026, 16) ei käsittele sosiaalityötä professiona, vaan tutkimuksen suositukset liittyvät palvelujen kattavuuteen, haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien suojaamiseen ja hallinnon uskottavuuteen. Sosiaalityö toimii kuitenkin näiden asioiden parissa, tunnistaen haavoittuvat ryhmät ja ilmiöt, jotka juontuvat asiakkaiden järjestelmää kohtaan tuntemasta epävarmuudesta.

Alcaide Manthey (2024, 3, 11) sijoittaa hyvinvointia tukevat toimijat osaksi sosiaalista infrastruktuuria, mutta ei käsittele sosiaalityötä erillisenä tästä. Voidaan kuitenkin tulkita, että yhteisösosiaalityön tehtäväksi muodostuu paikallisen toimijuuden ja yhteisöjen organisoitumisen tukeminen. Samalla sosiaalityön tulisi tehdä näkyväksi tilanteet, joissa julkista vastuuta siirretään vapaaehtoisille ja yhteisöille tavalla, joka voi lisätä alueellista eriarvoisuutta. Jälkimmäinen päätelmä on tämän tutkielman sovellus ei Alcaide Mantheyn tutkimuksen empiirinen tulos. Rouden ym. (2024, 2136) tutkimuksessa sosiaalityöntekijä on henkilö, joka tunnistaa ympäristön laiminlyönnin ja turvattomuuden mielenterveysvaikutuksia. Tulosta voidaan soveltaa yhteisösosiaalityöhön, jossa asukkaiden kokemustietoa välitetään poliittiseen päätöksentekoon. Myös Zahnow`n (2024, 6) tulokset vahvistavat, kuinka sosiaalityö voi tukea arkisia kohtaamispaikkoja ja yhteisösiteitä sekä välittää tietoa siitä, miten eri väestöryhmät kokevat ympäristöjen saavutettavuuden ja turvallisuuden. Näiden tutkimusten perusteella sosiaalityön tehtävänä näyttäytyy asema jonkinlaisena välittäjänä asukkaiden arkikokemusten, yhteisöllisen toiminnan ja julkisen päätöksenteon välillä.

Pessin ym. (2025a, 12–13) spiraalimalli tarjoaa välineen turvallisuutta määrittävien normien ja valtasuhteiden kriittiseen tarkasteluun, vaikka artikkelissa ei käsitellä sosiaalityötä suoraan. Sosiaalityö voi tehdä näkyväksi, miten institutionaaliset normit, julkinen tunnustaminen ja ympäristöjen suunnittelu mahdollistavat tai estävät turvallisen osallistumisen. Rabelo ym. (2024, 9–11) tutkimus laajentaa sosiaalityön tehtävää yksilöiden auttamisesta turvallisuuspolitiikan arviointiin. Soveltaen voi tulkita, että sosiaalityön kautta on mahdollista osallistua turvallisuuden määrittelemiseen yhdessä niiden ryhmien kanssa, joille erilaiset valvonta- ja kontrollikäytännöt ovat aiheuttaneet vahinkoa. Sjöbergin ym.

(2024, 378–379) tutkimus liittyy viranomaisviestintään. Turvallisuutta vahvistavan viestinnän tulisi olla ymmärrettävää ja läpinäkyvää sekä vastata palvelujen todellista saavutettavuutta ja vastaanottajien kokemuksia. Sosiaalipalvelujen viestintä onkin uskottavaa vain, jos viestinnässä annetut lupaukset vastaavat asiakkaiden käytännön todellisuutta.

Pessin ym. (2025b, 2–3) editorialissa yhdistyvät useat sosiaalityön elementit. Siinä tunnistetaan terapeuttinen suhde, marginalisoitujen kokemusten tunnustaminen, organisaatioiden valta ja käytännön ruohonjuuritason toiminta. Artikkeli kiteyttää myötätuntoisen kohtaamisen voivan vahvistaa yksilön turvallisuutta, mutta sosiaalityön tehtävä ulottuu myös turvattomuutta tuottavien olosuhteiden muuttamiseen. Kokonaisuutena sosiaalityön rooli muodostuu aineistossa relationaalisesta, yhteisöllisestä ja rakenteellisesta tehtävästä. Relationaalisella tasolla sosiaalityö rakentaa turvallisuutta kuuntelemalla, tunnustamalla asiakkaan kokemuksia, ylläpitämällä jatkuvia suhteita ja käsittelemällä avoimesti ammatillista valtaa. Yhteisöllisellä tasolla se voi tukea kuulumista, paikallisia verkostoja, kohtaamispaikkoja ja yhteisöjen omaa toimijuutta. Rakenteellisella tasolla sosiaalityö edistää oikeuksien, etuuksien, palvelujen ja turvallisten elinolosuhteiden saavutettavuutta sekä välittää asiakkaiden ja yhteisöjen kokemustietoa päätöksentekoon.

Tärkeää on kuitenkin huomata myös toinen puoli: sosiaalityö ei ole automaattisesti turvallisuutta tuottava toimija. Institutionaalisena toimijana se osallistuu riskiarvioihin, asiakkaiden valvontaan ja oikeuksien rajoittamiseen sekä sen määrittelyyn kuka pääsee palveluihin. Sosiaalityön turvallisuustehtävä edellyttääkin siksi jatkuvaa arviointia siitä, milloin suojelu muuttuu kontrolliksi. Sosiaalityön eettiseksi tehtäväksi voidaan ymmärtää inhimillisen turvallisuuden rakentaminen, jossa yksilöllinen tuki, yhteisöllinen toiminta ja rakenteellinen vaikuttaminen täydentävät toisiaan mutta eivät korvaa toisiaan.

4.7 Johtopäätökset: inhimillinen turvallisuus sosiaalisena infrastruktuurina

Pääkysymykseen voidaan vastata siten, että inhimillinen turvallisuus muodostaa hyvinvointivaltion sosiaalista infrastruktuuria silloin, kun oikeudet, aineelliset voimavarat, palvelut, yhteisöt ja ihmissuhteet muodostavat toisiaan tukevan kokonaisuuden. Turvallisuus ei tarkoita vain uhkien puuttumista tai yksilön tunnetta, vaan mahdollisuutta luottaa avun saatavuuteen, kuulua yhteisöihin, vaikuttaa omaa elämää koskeviin ratkaisuihin ja suunnata tulevaisuuteen.

Ensimmäiseen alakysymykseen aineisto vastaa osoittamalla, että relationaalista turvallisuutta rakentavat tunnustaminen, luottamus, henkilökohtaisten rajojen kunnioittaminen ja suhteiden jatkuvuus. Yhteisöllistä turvallisuutta vahvistavat kuuluminen, vastavuoroisuus, sosiaaliset verkostot ja osallistuminen. Rakenteellista turvallisuutta tukevat toimeentulo, asuminen, oikeudet, saavutettavat palvelut ja turvallinen elinympäristö. Turvallisuutta puolestaan heikentävät katkeavat suhteet, ulossulkeminen, aineellinen niukkuus, kontrolloivat käytännöt ja palvelujen tosiasiallinen saavuttamattomuus.

Toista alakysymystä tarkastelemalla voidaan sanoa, että turvallisuuden tasot ovat keskinäisriippuvaisia. Oikeudet ja resurssit muodostavat turvallisuuden rakenteellisen perustan, mutta ne muuttuvat eletyksi turvallisuudeksi vasta saavutettavissa palveluissa, toimivissa yhteisöissä ja tunnustavissa kohtaamisissa. Vastaavasti relationaalinen luottamus ja yhteisöllinen toimijuus voivat vahvistaa osallistumista ja vaikuttaa yhteiskunnallisiin rakenteisiin. Turvallisuuden muodostuminen voi myös katketa millä tahansa näistä tasoista.

Keskeinen johtopäätös koskee kuulemisen ja vaikutusvallan välistä eroa. Kuulluksi tuleminen voi vahvistaa turvallisuutta, mutta kokemusten kerääminen ei vielä merkitse osallisuutta. Osallisuus toteutuu vasta silloin, kun ihmisen tieto vaikuttaa ongelman määrittelyyn ja sitä koskeviin ratkaisuihin. Toimijuus ei ole turvallisuuden jälkeen saavutettava lisä, vaan yksi sen rakentumisen ehdoista (Jiang & Song 2024, 4–6; Pessi ym. 2025a, 7–9, 12–13).

Turvallisuudella on myös ajallinen ulottuvuus. Luottamus ja rakenteiden uskottavuus muodostuvat vähitellen, mutta työntekijöiden vaihtuvuus, palvelujen katkeaminen ja pitkäaikainen aliresursointi voivat rapauttaa niitä nopeasti. Näitä kasautuvia vaikutuksia

voidaan kuvata turvallisuusvelaksi, jonka korjaamiseen yksittäinen lyhytkestoinen toimenpide ei välttämättä riitä (Firmin ym. 2024, 7–10; Roude ym. 2024, 2137, 2140).

Kolmanteen alakysymykseen voidaan vastata tulkitsemalla sosiaalityö turvallisuuden tasojen välittäjäksi. Sosiaalityö toimii ihmisten kokemusten, yhteisöjen ja institutionaalisten rakenteiden rajapinnassa. Se voi vahvistaa turvallisuutta, mutta institutionaalisen asemansa vuoksi se osallistuu myös riskiarvioihin, valvontaan ja palveluihin pääsyn määrittelyyn. Sosiaalityön turvallisuustehtävä edellyttää siksi jatkuvaa arviointia siitä, milloin suojeleminen tukee ihmisen toimijuutta ja milloin se muuttuu kontrolliksi. Päätelmä on ensisijaisesti tämän tutkielman käsitteellinen sovellus, sillä vain osa aineistosta käsittelee sosiaalityötä suoraan.

Johtopäätöksiä rajaavat aineiston heterogeenisuus, englanninkielisyys, vuosia 2015–2026 koskeva aikarajaus ja kahden tiedonhakujärjestelmän käyttö. Tutkimukset käsittelevät erilaisia väestöjä, ympäristöjä ja turvallisuuden lähikäsitteitä, eikä niiden perusteella voida osoittaa kaikkien havaittujen yhteyksien vaikutussuuntaa. Turvan elävän ekologian malli tuleekin ymmärtää aineistoon perustuvaksi käsitteelliseksi synteesiksi, ei empiirisesti vahvistetuksi teoriaksi.

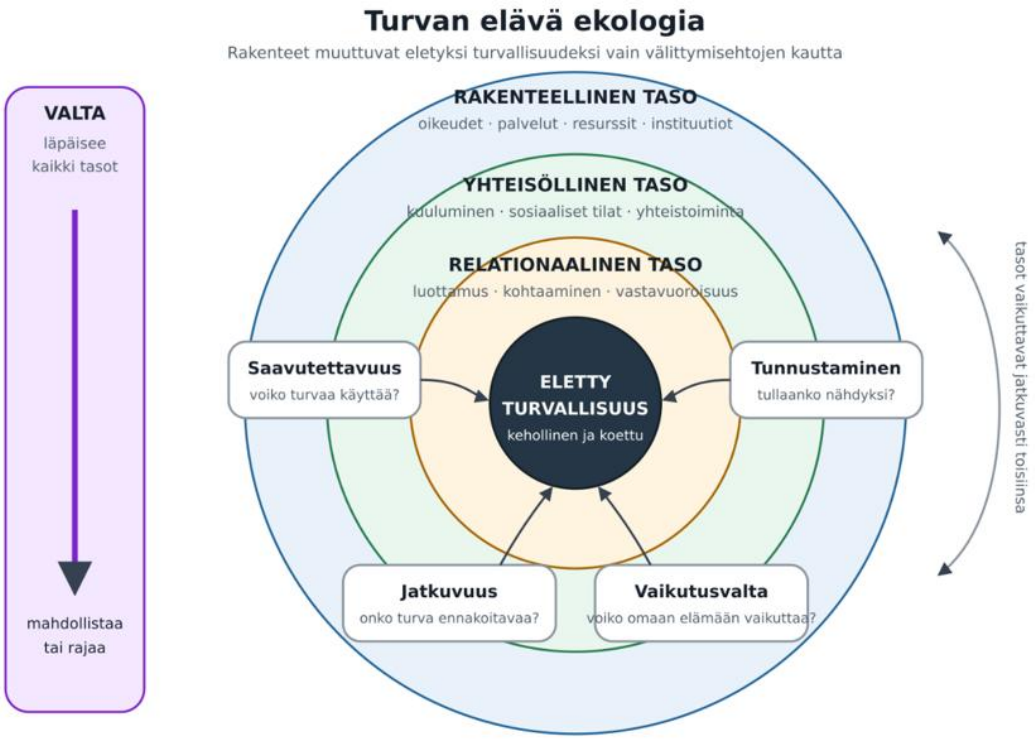
Kokonaisuutena inhimillinen turvallisuus näyttäytyy jatkuvasti rakentuvana prosessina. Se syntyy arjen kohtaamisissa, mutta edellyttää myös riittävää toimeentuloa, oikeuksia, saavutettavia palveluja, kuulumista ja vaikutusmahdollisuuksia. Turvallisuuden keskeinen mitta ei siten ole ainoastaan se, kuinka moni kokee olevansa turvassa, vaan myös se, kuka jää suojan, palvelujen ja osallistumisen ulkopuolelle.

Näitä havaintoja yhdistämällä muodostin turvan elävän ekologian mallin. Malli kokoaa yhteen turvallisuuden relationaalisen, yhteisöllisen sekä rakenteellisen ja ekologisen tason. Mallin ytimessä on eletty turvallisuus eli ihmisen mahdollisuus toimia, kuulua, vaikuttaa ja suunnata tulevaisuuteen. Tasot erotetaan mallissa analyyttisesti, mutta käytännössä ne ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa.

Eletty turvallisuus sisältää mallissa sekä rauhoittavan että mahdollistavan ulottuvuuden. Rauhoittava turvallisuus tarkoittaa kokemusta suojasta, avun saatavuudesta ja siitä, ettei ihmisen tarvitse olla jatkuvasti varuillaan. Mahdollistava turvallisuus puolestaan näkyy kykynä oppia, kokeilla, osallistua ja suunnata tulevaisuuteen. Turvallisuus ei siten tarkoita vetäytymistä epävarmuudesta, vaan perustaa, jonka varassa ihminen voi toimia myös epävarmoissa olosuhteissa.

Mallin mukaan oikeudet, resurssit, palvelut ja ammatilliset toimenpiteet eivät sellaisinaan takaa elettyä turvallisuutta. Niiden vaikutus välittyy neljän ehdon kautta: saavutettavuuden, tunnustamisen, jatkuvuuden ja vaikutusvallan. Saavutettavuus tarkoittaa mahdollisuutta käyttää oikeutta, palvelua tai apua tosiasiallisesti ja turvallisesti. Tunnustaminen viittaa siihen, että ihminen kohdataan oman elämänsä tuntijana. Jatkuvuus mahdollistaa luottamuksen muodostumisen, ja vaikutusvalta tarkoittaa mahdollisuutta osallistua itseä koskevien ongelmien ja ratkaisujen määrittelyyn.

Valta läpäisee mallin kaikki tasot. Se vaikuttaa siihen, kenen turvallisuus tunnistetaan, kenen kokemusta pidetään tietona ja millä ehdoilla suojaa tarjotaan. Malli tekee siten näkyväksi myös tilanteet, joissa turvallisuutta vahvistava toimenpide suojaa yhtä ryhmää mutta lisää toisen ryhmän kontrollia tai ulossulkemista. Turvan elävä ekologia on aineiston pohjalta muodostettu käsitteellinen synteesi, ei empiirisesti testattu teoria.

Kuvio 9. Turvan elävä ekologia. Turvallisuus rakentuu relationaalisen, yhteisöllisen sekä rakenteellisen ja ekologisen tason vuorovaikutuksessa. Rakenteet ja resurssit muuttuvat eletyksi turvallisuudeksi saavutettavuuden, tunnustamisen, jatkuvuuden ja vaikutusvallan välityksellä. Valta läpäisee kaikki tasot ja vaikuttaa siihen, kenen turvallisuus tunnistetaan ja millaisin ehdoin se toteutuu.

Turvan elävän ekologian käsitteellinen uutuusarvo ei perustu turvallisuuden tasojen nimeämiseen, sillä relationaalisia, yhteisöllisiä ja rakenteellisia turvallisuuden ulottuvuuksia on käsitelty aikaisemmassa tutkimuksessa. Mallin oma kontribuutio on tasojen yhdistäminen neljään välittymisehtoon ja vallan läpileikkaavaan tarkasteluun. Malli ehdottaa, että oikeuksien, resurssien ja palvelujen vaikutusta elettyyn turvallisuuteen ei voida arvioida vain niiden olemassaolon perusteella, vaan tarkastelemalla niiden saavutettavuutta, tunnustavuutta, jatkuvuutta ja ihmiselle antamaa vaikutusvaltaa. Näin malli täsmentää niitä mekanismeja, joiden kautta hyvinvointivaltion sosiaalinen infrastruktuuri voi joko vahvistaa tai haurastuttaa turvallisuutta.

5 POHDINTA

Tulokset herättävät kysymyksen siitä, millaista yhteiskuntaa turvallisuuden nimissä rakennetaan. Turvallisuutta voidaan vahvistaa lisäämällä luottamusta, oikeuksia ja osallistumismahdollisuuksia, mutta sitä voidaan tavoitella myös valvontaa lisäämällä ja toimintaa rajaamalla. Molemmat lähestymistavat voidaan perustella suojelemisella, vaikka niiden seuraukset ihmisten toimijuudelle ja osallisuudelle ovat erilaiset.

Tämä saa pohtimaan turvallisuutta myös demokratian ehtona. Jos ihminen pelkää palveluihin hakeutumista, oman näkemyksensä ilmaisemista tai viranomaisen päätösten kyseenalaistamista, hänen muodolliset oikeutensa eivät välttämättä muutu todellisiksi osallistumismahdollisuuksiksi. Turvallisuuden nimissä tehty ratkaisu voi samalla suojata ja hiljentää. Minusta turvallisuustoimen demokraattisuutta tulisi arvioida sen perusteella, säilyykö ihmisellä mahdollisuus tulla kuulluksi ja aidosti vaikuttaa ratkaisuihin. Täytyy olla myös tilaa olla eri mieltä ilman, että eriävä näkemys tulkitaan yhteistyöhaluttomuudeksi tai riskiksi.

Tulokset herättävät pohtimaan myös turvallisen yhteiskunnan paradoksia. Yhteiskunta voi näyttää yleisten mittareiden perusteella vakaalta ja turvalliselta, vaikka joidenkin ihmisten arki olisi jatkuvasti ennakoimatonta. Samoin palvelujärjestelmä voi täyttää sille asetetut velvoitteensa, vaikka asiakkaalle jäisikin kokemus siitä, ettei apuun voi luottaa. Tästä näkökulmasta hyvinvointivaltion onnistumista ei mielestäni voida arvioida vain palvelujen määrällä, käsittelyajoilla tai riskien vähenemisellä. Arvioinnissa pitää kysyä myös, lisääkö rakenteemme ihmisen mahdollisuutta suunnata huomio jatkuvasta selviytymisestä uuden oppimiseen ja tulevaisuuteen.

Riippuvuuden ja toimijuuden suhde on haastava. Sosiaalipolitiikassa ja sosiaalityössä itsenäistyminen voidaan helposti ymmärtää ulkopuolisen avun tarpeen vähenemisenä. Tutkielmani perusteella tulkitsen toisin: turvallinen mahdollisuus tukeutua toisiin voi olla juuri se perusta, jolta oma toimijuus vahvistuu. Ihminen uskaltaa kokeilla, olla utelias ja luova sekä tehdä valintoja ja ottaa vastuuta, kun avun menettäminen ei ole jatkuva uhka. Tärkeää onkin huomata, ettei riippuvuus ole automaattisesti toimijuuden vastakohta.

Sosiaalityön kannalta tämä tekee ammatillisesta suhteesta sekä mahdollisuuden että vallankäytön paikan. Firminin ym. (2024, 6–10) esittämä ero palvelujärjestelmän tietämäksi tulemisen ja ammattilaisen tuntemaksi tulemisen välillä saa kysymään, millaista tietoa

järjestelmä pitää turvallisuuden kannalta arvokkaana. Asiakkaasta voidaan kerätä runsaasti tietoa ilman, että hänen tulkintansa tilanteesta vaikuttaa työskentelyyn. Toisaalta henkilökohtainen tunteminenkin voi muuttua rajan ylitykseksi, ellei ihminen voi säädellä sitä, mitä hän kertoo ja mihin tietoa käytetään. Luottamuksellinen suhde ei synny tiedon määrästä vaan siitä, että meillä on yhteiset ymmärrettävät ja neuvoteltavat ehdot niiden jakamiseen.

Yhteisöllisyyttä pohtiessa on tärkeä erottaa, mitä on yhteinen vastuu ja toisaalta vastuun siirtäminen. Läheiset, naapurustot ja yhteisöt voivat kannatella ihmistä tavalla, johon mikään virallinen palvelu ei kykene. Niiden varaan ei kuitenkaan saa huomaamatta siirtää tehtäviä, joihin tarvitaan pysyviä resursseja ja julkista vastuuta. Hyvinvointivaltion tehtävä ei ole korvata yhteisöjä palveluilla eikä palveluja yhteisöillä, vaan luoda sellaisia olosuhteita, joissa yhteisöllinen toiminta on mahdollista ilman pakkoa ja kohtuutonta kuormitusta. Samalla on jätettävä tilaa myös niille, joille jokin yhteisö ei ole turvallinen tai jotka eivät halua kuulua siihen.

Median avulla olemme varsin tietoisia kriiseistä ympärillämme. Kriisit tuovat turvallisuuden luonteen erityisen näkyväksi. Keskustelu kääntyy helposti siihen, miksi jotakin tapahtui ja kuka epäonnistui. Syy-yhteyksien selvittäminen on tietysti välttämätöntä, mutta pohdin, pitäisikö sen rinnalla kysyä entistä järjestelmällisemmin, miten turvallisuutta voidaan alkaa korjata. Korjaaminen voi tarkoittaa rauhoittavaa läsnäoloa, luotettavaa tietoa, arkisten rutiinien palauttamista ja mahdollisuutta käsitellä tapahtunutta yhdessä. Maailman epävarmuus tuskin hetkeen väistyy, eikä tilanne palaa samaksi kuin ennen kriisejä. Tämän vuoksi tarvitsemmekin uudenlaisen ennakoitavuuden ja luottamuksen rakentamista muuttuneissa olosuhteissa.

Tästä näkökulmasta jatkuvuuskaan ei tarkoita muuttumattomuutta. Palvelu, työntekijä tai elämäntilanne voi vaihtua, mutta muutos voi silti olla turvallinen, jos se on ymmärrettävä, ennakoitu ja yhdessä valmisteltu. Katkos muuttuu turvattomuutta tuottavaksi erityisesti silloin, kun ihminen jää yksin tulkitsemaan, mitä tapahtuu ja saako hän enää apua. Ajattelen, että turvallisuutta ylläpitävien järjestelmien pitäisi siksi tunnistaa myös siirtymävaiheet: palvelusta toiseen siirtyminen, työntekijän vaihtuminen ja tuen päättyminen ovat hetkiä, joissa luottamus joko säilyy tai murtuu.

Tutkielman tulkintaan täytyy liittää kriittisyyttä. Aineiston tutkimukset sijoittuvat erilaisiin yhteiskuntiin, palveluihin ja väestöryhmiin, eikä niiden perusteella voida muodostaa yhtä,

kaikkialla samalla tavalla toimivaa turvallisuuden mallia. On myös todettava, että henkilökohtainen kiinnostukseni kokemukselliseen ja relationaaliseen turvallisuuteen on ohjannut sitä, mitä olen aineistosta pitänyt merkityksellisenä. Toisenlaisella teoreettisella lähtökohdalla painopiste olisi voinut olla toinen ja asettua esimerkiksi rikollisuuteen, varautumiseen tai kansalliseen turvallisuuteen. Katsauksen aineistoa rajaavat englanninkielisyys, vuosia 2015–2026 koskeva aikarajaus ja kahden tiedonhakujärjestelmän käyttö. Näiden valintojen vuoksi aineiston ulkopuolelle on voinut jäädä muilla kielillä julkaistua, vanhempaa tai muissa tietokannoissa indeksoitua tutkimusta. Lisäksi turvallisuuden lähikäsitteiden käyttäminen laajensi aineistoa, mutta lisäsi tutkijan tulkintavaltaa siinä, millaiset tutkimukset katsottiin inhimillisen turvallisuuden kannalta merkityksellisiksi. Vain osa aineistosta käsitteli suoraan sosiaalityötä, minkä vuoksi sosiaalityötä koskevat johtopäätökset ovat ensisijaisesti aineistoon perustuvia käsitteellisiä sovelluksia. Tämän tutkielman tulkinta ei siis korvaa muita turvallisuuden näkökulmia, vaan pyrkii tekemään näkyväksi niiden rinnalle jääviä arjen, suhteiden ja vallan kysymyksiä.

Tutkimusprosessin aikana oma ajatteluni muuttui aiempaa systeemisemmäksi. Tarkastelin turvallisuutta aluksi ennen kaikkea yksilön kokemuksena ja ihmisten välisissä suhteissa rakentuvana ilmiönä, mutta aineiston analyysi teki näkyväksi kokemusten yhteyden yhteisöihin, palvelujärjestelmään, aineellisiin ehtoihin ja valtaan. Samalla ymmärrykseni syy–seuraussuhteista muuttui varovaisemmaksi: turvattomuutta ei voida palauttaa yhteen puutteeseen eikä turvallisuutta vahvistaa yhdellä toimenpiteellä. Systeeminen näkökulma ei kuitenkaan tarkoita, että kaikki vaikuttaisi kaikkeen samalla tavalla. Se edellyttää kriittistä tarkastelua siitä, missä järjestelmän yhteydet katkeavat, ketkä hyötyvät sen ratkaisuista ja kenen kannettaviksi niiden haitat jäävät.

Systeeminen tarkastelu tekee näkyväksi myös turvallisuutta vahvistavat ja heikentävät kehät. Saavutettava palvelu ja kunnioittava kohtaaminen voivat vahvistaa luottamusta, kuulumista ja osallistumista, mikä puolestaan tukee yhteisöjen mahdollisuuksia vaikuttaa palveluihin ja resurssien jakamiseen. Vastaavasti niukat resurssit, palvelujen katkokset ja kontrolloivat kohtaamiset voivat lisätä epäluottamusta ja vetäytymistä. Vetäytyminen voidaan tulkita yhteistyöhaluttomuudeksi, jolloin kontrollia lisätään entisestään. Mallin kannalta olennaista onkin tunnistaa, missä kohdassa tällainen itseään vahvistava kehä olisi mahdollista katkaista (Firmin ym. 2024, 10; Roude ym. 2024, 2137.)

Näiden pohdintojen perusteella turvallisuus näyttäytyy minulle kykynä elää epävarmuuden kanssa joutumatta jatkuvasti sen hallitsemaksi. Tämä edellyttää riittäviä voimavaroja,

luotettavia suhteita ja kokemusta siitä, että oma toiminta voi vaikuttaa tilanteeseen. Samalla turvallisuuden tulisi olla korjattavissa: luottamuksen rikkoutuminen ei saa merkitä pysyvää ulkopuolelle jäämistä.

Malliin liittyy myös rajoituksia. Se on muodostettu pienestä ja sisällöllisesti heterogeenisesta aineistosta, eikä sen osien välisiä suhteita ole testattu empiirisesti. Kolmen tason ja neljän välittymisehdon erottaminen selkeyttää ilmiötä, mutta saattaa samalla yksinkertaistaa turvallisuuden tilanteista ja kulttuurisesti vaihtelevaa rakentumista. Lisäksi tasojen välisten vaikutusten suunta voi vaihdella: turvallinen suhde voi vahvistaa toimijuutta, mutta se ei yksin korjaa aineellista niukkuutta tai palvelujärjestelmän puutteita.

Mallin ehtoja ei tule tulkita yksinkertaiseksi tarkistuslistaksi. Palvelu voi olla saavutettava ja jatkuva mutta silti turvallisuutta heikentävä, jos sen toimintatavat eivät tunnusta ihmisen kokemusta tai anna hänelle vaikutusvaltaa. Vastaavasti lyhytkin kohtaaminen voi vahvistaa turvallisuutta, jos se vastaa oikea-aikaisesti ihmisen tilanteeseen. Välittymisehdot eivät siten ole toisistaan riippumattomia eivätkä välttämättä kaikissa tilanteissa yhtä merkittäviä.

Jatkotutkimuksessa olisi arvioitava, kuvaavatko saavutettavuus, tunnustaminen, jatkuvuus ja vaikutusvalta niitä ehtoja, joiden kautta palvelut muuttuvat eletyksi turvallisuudeksi. Samalla tulisi selvittää, ovatko kaikki neljä ehtoa välttämättömiä, voivatko ne korvata toisiaan ja puuttuuko mallista empiirisessä tutkimuksessa näkyviin tulevia ehtoja. Mallia voitaisiin tutkia esimerkiksi lastensuojelussa, aikuissosiaalityössä, mielenterveys- ja päihdepalveluissa sekä yhteisösosiaalityössä. Sen soveltaminen edellyttää kuitenkin kontekstisensitiivisyyttä. Esimerkiksi lastensuojelussa, kriisityössä ja tahdosta riippumattomissa palveluissa turvallisuuden, vaikutusvallan ja suojelun välinen suhde voi rakentua eri tavoin. Mallia ei siksi tule siirtää sellaisenaan kaikkiin toimintaympäristöihin, vaan sen ehtojen merkitys on arvioitava suhteessa asiakkaiden tilanteeseen, palvelun tehtävään ja institutionaaliseen valtaan.

Turvan elävä ekologia suuntaa huomion valmiin turvallisuustilan sijasta turvallisuuden jatkuvaan rakentumiseen ja korjattavuuteen. Kaikkia riskejä ei ole mahdollista poistaa, mutta ihmisillä tulisi olla myös epävarmuuden keskellä riittävästi voimavaroja, luotettavia suhteita ja todellisia vaikutusmahdollisuuksia. Malli siirtää turvallisuustyön painopistettä pelkästä suojelemisesta ihmisten toimintamahdollisuuksien vahvistamiseen sekä kriiseihin reagoimisesta turvallisuutta ylläpitävien elinolojen rakentamiseen. Turvallisuuden tulisi

ulottua myös ihmisiin ja yhteisöihin, joiden kokemukset ovat aikaisemmin jääneet vähimmälle huomiolle.

LÄHTEET

Al Wazni, Anderson Prussia & Beaudoin, Lillian (2025) Climate change and human-ecological justice: A social work futures perspective. *Journal of Human Rights and Social Work* 10 (2), 240–251. https://doi.org/10.1007/s41134-025-00387-7.

Alcaide Manthey, Naomi (2024) The role of community-led social infrastructure in disadvantaged areas. *Cities* 147, artikkeli 104831. https://doi.org/10.1016/j.cities.2024.104831.

Allroggen, Marc & Domann, Sophie & Strahl, Benjamin & Schloz, Christopher & Fegert, Jörg M. & Kampert, Mechthild (2016) How much insecurity does security need? The discrepancy in assessing the sense of security of children, adolescents, and caregivers in institutions. *Child & Youth Services* 37 (4), 381–397. https://doi.org/10.1080/0145935X.2016.1210447.

Bowlby, John (1987) *Attachment and loss. Volume 1: Attachment*. Harmondsworth: Penguin Books.

Bruun, Kari (2021) *Turvallisuus, turvallisuuspuhe ja hallinta: Sosiologinen tutkimus turvallisuudesta hallinnan työkaluna*. Tampereen yliopiston väitöskirjat 514. Tampere: Tampereen yliopisto. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2197-0.

Firmin, Carlene & Langhoff, Klara & Eyal-Lubling, Roni & Maglajlic, Rea A. & Lefevre, Michelle (2024) Known to services' or 'known by professionals': Relationality at the core of trauma-informed responses to extra-familial harm. *Children and Youth Services Review* 160, artikkeli 107595. https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2024.107595.

Ghaleb, Belal Dahiam Saif (2024) Towards a dynamic model of human needs: A critical analysis of Maslow's hierarchy. *International Journal of Multidisciplinary Approach Research and Science* 2 (3), 1028–1046.

https://doi.org/10.59653/ijmars.v2i03.674.

Gilder, Alexander & Linsdell, Daniel (2024) Providing a framework for NATO's human security approach. *Lieber Institute, West Point*. https://lieber.westpoint.edu/providing-framework-natos-human-security-approach/. Viitattu 16.4.2026.

Haikkola, Lotta & Myllyntaus, Oona (toim.) (2023) *Haavoittuvassa asemassa? Aineksia lasten ja nuorten turvallisuusvajeiden arviointiin ja tiedontuotannon vahvistamiseen*. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja. https://doi.org/10.57049/nts.861.

Hakkarainen, Jani & Slavov, Matias (toim.) (2026) *Metafysiikan perusteet*. Helsinki: Gaudeamus.

Hakaköngäs, Juho Eemeli & Martikainen, Jari & Sakki, Inari (2023) Sosiaalinen konstruktionismi ja sosiaalisten representaatioiden teoria. Teoksessa Miira Niska, Satu Venäläinen, Antero Olakivi & José A. Cañada (toim.) *Sosiaalinen konstruktionismi*. Tampere: Vastapaino, 62–63.

Han, Zhengqi (2026) Does the reform of equalization of basic public services affect residents' sense of safety? A case from China. *Frontiers in Public Health* 14, artikkeli 1802557. https://doi.org/10.3389/fpubh.2026.1802557.

Heininen, Lassi (2024) Alternative concepts of security: The inclusion of environmental issues. Teoksessa Gorm Winther & Ívar Jónsson (toim.) *Human security through the new traditional economy in the Arctic*. Abingdon: Routledge, 49–62. https://doi.org/10.4324/9781003511434-3.

Heiskanen, Markku (2013) Inhimillisen turvallisuuden rajat. *Sosiologia* 50 (3), 221–237.

Human Security Report Project (2013) *Human security report 2013: The decline in global violence: Evidence, explanation, and contestation*. Human Security Press.

https://www.hsrgroup.org/. Viitattu 16.4.2026.

Hurtig, Johanna (2010) Ajattelu ilmiöiden lukemisen taitona. Teoksessa Johanna Hurtig, Merja Laitinen & Katriina Uljas-Rautio (toim.) *Ajattele itse! Tutkimuksellisen lukutaidon perusteet*. Jyväskylä: PS-kustannus, 12–43.

Jiang, Chaoxin & Song, Hao (2024) Feeling adequately heard by adults, perceived safety and children's life satisfaction: A multinational comparison of individualist and collectivist cultures across 18 countries. *Children and Youth Services Review* 161, artikkeli 107628. https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2024.107628.

Jiang, Shan & Wang, Lin & Cheng, Yuhang (2023) Unrevealing the mediating mechanisms between material deprivation and children's life satisfaction: Empirical evidence from the International Survey of Children's Well-Being. *Applied Research in Quality of Life* 18 (2), 893–914. https://doi.org/10.1007/s11482-022-10101-8.

Jokinen, Arja & Raitakari, Suvi & Suoninen, Eero (2022) Konstruktionistinen tutkimus sosiaalityötä ja marginaalia jäljittämässä. Teoksessa Arja Jokinen, Suvi Raitakari, Johanna Ranta & Riitta Granfelt (toim.) *Sosiaalityö yhteiskunnan marginaaleissa: Konstruktionistisia jäsennyksiä*. Tampere: Vastapaino, 21–55. https://doi.org/10.58181/VP9789523970014.

Kangasniemi, Mari & Utriainen, Kirsi & Ahonen, Sanna-Mari & Pietilä, Anna-Maija & Jääskeläinen, Pauliina & Liikanen, Elina (2013) Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: Eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsennettyyn tietoon. *Hoitotiede* 25 (4), 291–301. https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128286. Viitattu 16.4.2026.

Korhonen, Oskari (2020) *Kohti yhteistä turvallisuutta? Kokonaisturvallisuus Suomen turvallisuuspolitiikan ja turvallisuuskäsityksen laajentajana*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020050424766. Viitattu 16.4.2026.

Koundouri, Phoebe & Dellis, Konstantinos (2023) Human security: Concepts and measurement. *Cadmus* 5 (1), 28–44.

Kouvo, Antti (2025) Luottamus on vahvistunut. Teoksessa Juho Saari (toim.) *Hyviä uutisia Suomesta: Menestyvän yhteiskunnan tilannekuva*. Tampere: Vastapaino, 113–128.

Lahikainen, Anja-Riitta (2000) Turvallisuus identiteettikysymyksenä. Teoksessa Pauli Niemelä & Anja-Riitta Lahikainen (toim.) *Inhimillinen turvallisuus*. Tampere: Vastapaino, 61–91.

Laitinen, Merja (2010) Kontekstin ja teorian hahmottamisen taito. Teoksessa Johanna Hurtig, Merja Laitinen & Katriina Uljas-Rautio (toim.) *Ajattele itse! Tutkimuksellisen lukutaidon perusteet*. Jyväskylä: PS-kustannus, 44–70.

Leotti, Sandra M. & Wahab, Stéphanie (2025) Mapping the landscape of trauma-informed care in social work: A critical scoping review. *Trauma, Violence, & Abuse* 26 (4), 651–667. https://doi.org/10.1177/15248380241286810.

Lynch, Jonathan M. & Stange, Kurt C. & Dowrick, Christopher & Getz, Linn & Meredith, Pamela J. & Van Driel, Mieke L. & Harris, Mark G. & Tillack, Karen & Tapp, Hazel (2025) The sense of safety theoretical framework: A trauma-informed and healing-oriented approach for whole person care. *Frontiers in Psychology* 15, artikkeli 1441493. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1441493.

Mallon, Ron (2008) Naturalistic approaches to social construction. Teoksessa Edward N. Zalta & Uri Nodelman (toim.) *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Sisältö päivitetty 5.6.2024. https://plato.stanford.edu/entries/social-construction-naturalistic/. Viitattu 16.4.2026.

Maslow, Abraham H. (1987) *Motivation and personality*. 3. painos. New York: Harper & Row.

NATO (2022) *Human security: Approach and guiding principles*. North Atlantic Treaty

Organization. https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2022/10/20/human-security. Viitattu 16.4.2026.

Niemelä, Pauli (1997) Suomalainen turvattomuus: Inhimillisen turvattomuuden yleisyys, perusulottuvuudet ja tyypittely. Haastattelututkimus 1990-luvun Suomessa. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.

Niemelä, Pauli & Lahikainen, Anja-Riitta (toim.) (2000) *Inhimillinen turvallisuus*. Tampere: Vastapaino.

Nikupeteri, Anna & Laitinen, Merja & Gupta, Anna K. & Mikkonen, Enni (2023) Using the capability approach in social work with children experiencing post-separation parental stalking. *The British Journal of Social Work* 53 (2), 900–920. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcac163.

Nyman, Jonna (2021) The everyday life of security: Capturing space, practice, and affect. *International Political Sociology* 15 (3), 313–337. https://doi.org/10.1093/ips/olab005.

Närhi, Kati (2015) Ekososiaalinen viitekehys sosiaalityössä. *Janus: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti* 23 (3), 322–328. https://journal.fi/janus/article/view/53002. Viitattu 16.4.2026.

OECD (2024) *OECD survey on drivers of trust in public institutions – 2024 results: Building trust in a complex policy environment*. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/9a20554b-en.

Owens, Patricia (2012) Human security and the rise of the social. *Review of International Studies* 38 (3), 547–567. https://doi.org/10.1017/S0260210511000490.

Pessi, Anne Birgitta & Grant, Elizabeth & Grönlund, Henrietta & Johansen, Birgitte Schepelern & Kallio, Maaret & Spännäri, Jenni & Vähäsarja, Elisa & Worline, Monica (2025b) Editorial: From safety to sense of safety. *Frontiers in Psychology*

16, artikkeli 1624676. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1624676.

Pessi, Anne Birgitta & Grönlund, Henrietta & Illman, Ruth & Palmén, Rachel & Paloniemi, Mia-Asta & Pauha, Teemu & Spännäri, Jenni (2025a) Developing a methodological tool for exploring sense of safety in religious spaces. *Frontiers in Psychology* 16, artikkeli 1448951. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1448951.

Rabelo, Verónica C. & Stewart, Olivia J. & Snowden, W. Carson & Fathallah, Sarah (2024) When safety for you means danger for me: The racial politics of carceral public safety discourse. *Frontiers in Psychology* 15, artikkeli 1347630. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1347630.

Rauhala, Lauri (2005) Hermeneuttisen tieteenfilosofian analyyseja ja sovelluksia. Helsinki: Yliopistopaino.

Rekola, Sanna & Vahti, Jukka & Tuori, Salla (2025) *Tulevaisuusbarometri 2025: Luottamus tulevaisuuteen koetuksella*. Sitran selvityksiä 246. Helsinki: Sitra. https://www.sitra.fi/wp-content/uploads/2025/03/sitra-tulevaisuusbarometri-2025.pdf. Viitattu 12.7.2026.

Ronkainen, Suvi (2026) Kirjallisuuskatsaukset: Olemassa olevat tutkimukset ja niiden (hyöty)käyttö. Luentomateriaali opintojaksolla TUTA0322V24. Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta.

Roude, Gabriella D. & Wu, Kimberly & Richardson, Lisa & Tucker, Amber & Moss, Lolita & Kondo, Michelle & Morrison, Christopher N. & Branas, Charles C. & Gustat, Jeanette & Theall, Katherine P. (2024) The impact of vacant and abandoned property on health and well-being: A qualitative inquiry. *Applied Research in Quality of Life* 19 (4), 2125–2145. https://doi.org/10.1007/s11482-024-10325-w.

Sen, Amartya (1999) *Development as freedom*. New York: Alfred A. Knopf.

Sisäministeriö (2023) Suomalaisten turvallisuuden tunne on heikentynyt viime vuodesta.

Väestötutkimus. https://intermin.fi/-/suomalaisten-turvallisuuden-tunne-on-heikentynyt-viime-vuodesta. Viitattu 3.4.2026.

Sitra (2026) *Huomisen luottamus Suomessa*. Työpaperi. Helsinki: Sitra. https://www.sitra.fi/wp-content/uploads/2026/04/Sitra-Huomisen-luottamus-Suomessa.pdf. Viitattu 10.5.2026.

Sjöberg, Jakob & Cassinger, Cecilia & Rampazzo Gambarato, Renira (2024) Communicating a sense of safety: The public experience of Swedish Police Instagram communication. *Journal of Communication Management* 28 (3), 365–383. https://doi.org/10.1108/JCOM-03-2023-0033.

Souza, Marcela Tavares de & Silva, Michelly Dias da & Carvalho, Rachel de (2010) Integrative review: What is it? How to do it? *Einstein (São Paulo)* 8 (1), 102–106. https://doi.org/10.1590/S1679-45082010RW1134.

Stanford Encyclopedia of Philosophy (2023) Hermeneutics. Stanford University. https://plato.stanford.edu/entries/hermeneutics/. Viitattu 16.4.2026.

Taponen, Jari (2025) Turvallisuus on kohentunut. Teoksessa Juho Saari (toim.) *Hyviä uutisia Suomesta: Menestyvän yhteiskunnan tilannekuva*. Tampere: Vastapaino, 129–144.

TENK (2019) *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakkoarviointi Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2020.pdf. Viitattu 16.4.2026.

UNDP (2022) *New threats to human security in the Anthropocene: Demanding greater solidarity*. New York: United Nations Development Programme. https://hdr.undp.org/system/files/documents/srhs2022.pdf. Viitattu 16.4.2026.

United Nations (2024) *Human security: Report of the Secretary-General*. A/78/665. New

York: United Nations. https://digitallibrary.un.org/record/4035248. Viitattu 12.6.2026.

Valtioneuvosto (2025a) *Government report on internal security*. Publications of the Finnish Government 2025:87. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-766-9.

Valtioneuvosto (2025b) *Yhteiskunnan turvallisuusstrategia: Valtioneuvoston periaatepäätös*. Valtioneuvoston julkaisuja 2025:1. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-762-1.

Zahavi, Dan (2018) *Phenomenology: The basics*. 1. painos. London: Routledge. https://doi.org/10.4324/9781315441603.

Zahnow, Renee (2024) Social infrastructure, social cohesion and subjective wellbeing. *Wellbeing, Space and Society* 7, artikkeli 100210. https://doi.org/10.1016/j.wss.2024.100210.

Zeng, Enxu & Dong, Yan & Yan, Ling & Lin, An (2023) Perceived safety in the neighborhood: Exploring the role of built environment, social factors, physical activity and multiple pathways of influence. *Buildings* 13 (1), artikkeli 2. https://doi.org/10.3390/buildings13010002.

LIITE 1

Aineistohaussa käytetyt hakulausekkeet

Aineistonhaut toteutettiin LUC-Finnan kansainvälisten e-aineistojen haussa 28.7.2026 ja Scopus-tietokannassa 31.7.2026. Haut rajattiin pääosin vuosina 2015–2026 julkaistuihin englanninkielisiin vertaisarvioituihin tieteellisiin artikkeleihin. Lisäksi aineistoon hyväksyttiin yksi tutkimuskenttää kokoava editorial, koska se jäsensi turvallisuuden kokemusta koskevaa ajankohtaista käsitteellistä keskustelua. Editorialia ei käsitelty alkuperäistutkimukseen rinnastettavana empiirisenä näyttönä. Tässä liitteessä esitetään aineistonhaussa käytetyt hakulausekkeet ja hakukohtaiset rajaukset.

1. LUC-Finnan ensimmäinen haku

Haun tavoitteena oli löytää tutkimuksia, joissa turvallisuuden kokemusta tarkastellaan relationaalisena, yhteisöllisenä tai yhteiskunnallisena ilmiönä.

Hakulauseke:

("sense of safety" OR "feeling safe" OR "perceived safety" OR "subjective safety") AND (relation* OR social* OR communit* OR societ* OR belonging OR institution* OR structural)

Haku kohdistettiin aluksi kaikkiin kenttiin, jolloin hakutuloksia saatiin yli 2 000. Tämän jälkeen hakua täsmennettiin kohdistamalla hakusanat aihetta kuvaaviin kenttiin.

Hakupäivä: 28.7.2026

Tietokanta: LUC-Finnan kansainväliset e-aineistot

Rajaukset: englannin kieli, vertaisarvioidut tieteelliset artikkelit, julkaisuvuodet 2015–2026

Täsmennetyn haun tulokset: 287

Aineistoon valitut julkaisut: 10

2. LUC-Finnan toinen haku

Haun tavoitteena oli löytää tutkimuksia, joissa turvallisuuden kokemusta tarkastellaan sosiaalityön, sosiaalipalvelujen tai sosiaalisen hyvinvoinnin yhteydessä.

Hakulauseke:

("sense of safety" OR "feeling safe" OR "perceived safety" OR "subjective safety") AND ("social work" OR "social services" OR "social welfare")

Ensimmäinen hakusanaryhmä kohdistettiin aihetta kuvaavaan kenttään ja toinen hakusanaryhmä tiivistelmään.

Hakupäivä: 28.7.2026

Tietokanta: LUC-Finnan kansainväliset e-aineistot

Rajaukset: englannin kieli, vertaisarvioidut tieteelliset artikkelit, verkossa saatavilla oleva

kokoteksti, julkaisuvuodet 2015–2026

Hakutulokset: 430

Aineistoon valitut julkaisut: 1

3. Scopuksen ensimmäinen haku

Haun tavoitteena oli löytää tutkimuksia, joissa inhimillinen turvallisuus, sosiaalinen infrastruktuuri tai ontologinen turvallisuus yhdistyvät luottamukseen, kuulumiseen, osallisuuteen, toimijuuteen tai sosiaaliseen koheesioon.

Hakulauseke:

TITLE-ABS-KEY
("human security" OR "social infrastructure" OR "ontological security")

AND
(trust OR belonging OR participation OR agency OR recognition OR reciprocity OR "social support" OR "social cohesion")

AND
(communit* OR institution* OR structural OR welfare OR relation*)

AND PUBYEAR > 2014

AND PUBYEAR < 2027

AND LIMIT-TO (SRCTYPE, "j")

AND LIMIT-TO (DOCTYPE, "ar")

AND LIMIT-TO (LANGUAGE, "English")

Hakupäivä: 31.7.2026

Tietokanta: Scopus

Rajaukset: englannin kieli, tieteelliset aikakauslehdet, artikkelit, julkaisuvuodet 2015–2026
Hakutulokset: 578

Aineistoon valitut julkaisut: 2

4. Scopuksen toinen haku

Haun tavoitteena oli löytää tutkimuksia, joissa turvallisuuden kokemus yhdistyy sosiaalityöhön, sosiaalipalveluihin, luottamukseen ja relationaalisuuteen.

Hakulauseke:

TITLE-ABS-KEY
("sense of safety" OR "felt safety" OR "relational safety" OR "emotional safety" OR "ontological security")

AND
("social work" OR "social worker*" OR "social service*" OR "social care" OR "human service*")
AND
(trust OR relationship* OR interaction* OR participation OR agency OR belonging OR support OR "trauma-informed")

AND PUBYEAR > 2014

AND PUBYEAR < 2027

AND LIMIT-TO(SRCTYPE, "j")

AND LIMIT-TO(DOCTYPE, "ar")

AND LIMIT-TO(LANGUAGE, "English")

Hakupäivä: 31.7.2026

Tietokanta: Scopus

Rajaukset: englannin kieli, tieteelliset aikakauslehdet, artikkelit, julkaisuvuodet 2015–2026
Hakutulokset: 62

Aineistoon valitut julkaisut: 1

Hakujen yhteenveto

Tietokanta ja haku	Hakutulokset	Aineistoon valitut julkaisut
LUC-Finna, ensimmäinen haku	287	10
LUC-Finna, toinen haku	430	1
Scopus, ensimmäinen haku	578	2
Scopus, toinen haku	62	1
Yhteensä	1 357	14

Hakutulosten kokonaismäärä sisältää mahdollisia päällekkäisiä tietueita. LUC-Finnan ensimmäisen haun alustava, kaikkiin kenttiin kohdistettu yli 2 000 tuloksen kokeiluhaku ei sisälly yhteenlaskettuun hakutulosmäärään.